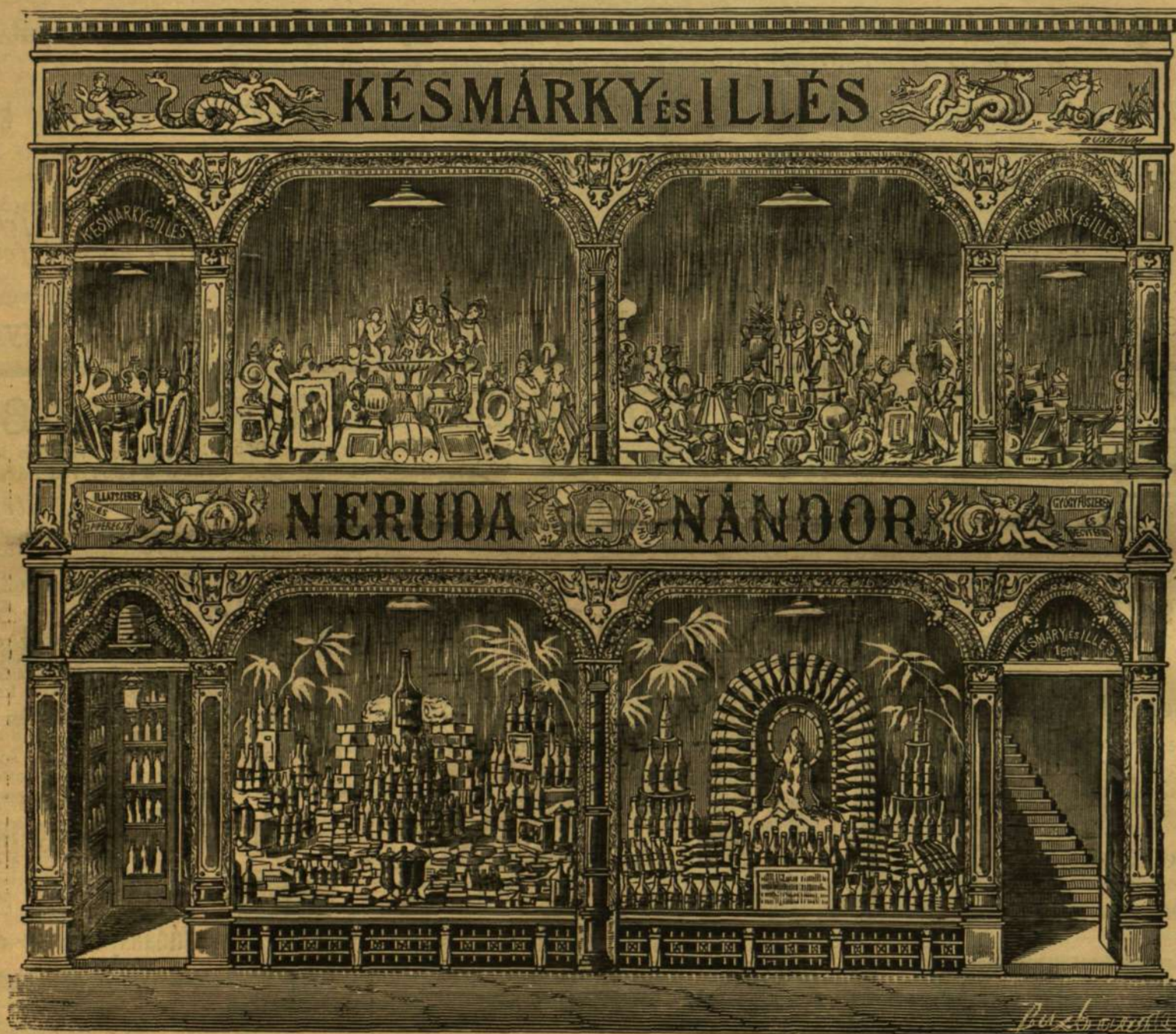

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint a
hatvani utca 9. sz. alatt, az ujonnan épült vasház I. emeletén,

világvárosi mintára nagy raktárunkat u. m.

Műipar-czikkek, czélszerű és izléssel összeállított alkalmi ajándékok, a most különösen kedvelt japáni és china diszitési tárgyak, valamint francia és angol diszmű-különlegességekből, f. é. decz. hó 1-én megnyitottuk. 13 év óta bennünk helyezett bizalmát és pártfogását ez új vállalatunkhoz is kérve, maradtunk kiváló tisztelettel **Késmárky és Illés.**

Neruda Nándor Budapest,
gyógyszerkereskedő az arany méhkashoz, hatvani-utca 9.
a „vas ház“-ban.

Pinaud, Piver, Roger & Gallet, Houbigant, Atkinson, Bayley stb. stb. állatszerinek nagy raktára.

Macassar olaj, Ka'ydor, Odonto és Eukonia, Rowland és fiától Londonban.

Szappanok: 5 krtól 2 frtig darabja, nagy választékban.

Illatszerek, izlésesen kiállított dobozokban, illatborítékok, pipere és hajvizek.

Gróf Keglevich István, Czuba-Durozier, Martell, Martineau, Matignon, Hennessy, Sicard, Prunier, Tricoche-féle és Californiai cognac legolcsóbb árakban.

Malaga, Madeira, Sherry, Tokaji és sashegyi borok kitünő minőségben.

Magyar pezsgő Francois és Társától Budafokon, francia pezsgő Mumm és Társától, Pommery és Heidsiecktől.

Thea legjobb minőségekben, rum valódi Jamaika, rum naturel az Antillák társaságától és Californiai rum üvege 80 krajczár stb.

Hollandi cocoaok Van Houten-, Gaedke- és Blookertől, Liebig társaság és Kemmerich húskivonata, a Nestle-féle gyermekliszt és sült tej magyarországi főraktára.

Arjegyzékkel kívánatra szívesen szolgálók.

51. SZÁM. 1889.

BUDAPEST, DECEMBER 22. XXXVI. ÉVFOLYAM.

KARÁCSONY-EST.

CSEND és zaj különös találkozás a vegyülete a karácsony-est. Mint a hogy a nyári alkonyatkor a fák már nagy árnyat vetnek, de szellőben tánczó leveleiken a fény az árnyal rezegve váltakozik, hol arany-, hol szürke színt játszva, úgy váltja s üzi zaj a csendet, csend a zajt a karácsony estén, be a késő éjszakáig.

Bethlehem városában minden csendes; a tartományból a Dávid városába, a császári népszámlálásra tölülő idegenek éji szállásaira siettek már s lőphentek a napi út — gyalog, vagy számarhátan — fáradalmi után. Az utolsó páris, a ki már a vendégfogadóban nem kapott helyet, ismerőse pedig nem volt a városban — elhelyezkedett valahogy egy barom-istállóban, ökrök és szamarak között, az alomra. Minden csöndes — s az árny birodalmába vette a városkát és vidékét, a mezőket is, a hol a nyájak neki hevertek a domboldalnak és pásztoraik, a hamvába dült pászortűz körül, kifogyva meséikből s tréfáikból, álomra bocsátották fejüket. Csend és árny honol kívül belül, mindenütt. — Egyszerre egy fájdalmas nyögés — s egy örömsikoltás töri meg a csöndet a homályba borult istállóban — s az ökr elbődül, a juh egyet béget rá — szavokra újszülött csecsemő első nyöszörgése felel. Abban az órában a mezőt borító csendességet is megháborítja az ég zaja. Felhők megnyílnak, fény özönli el a setét boltozatot, harsonák zendülnek s angyalok karéneke zeng. Állat, ember felel a zajra, a pásztorok megfélemlenek, barmaik riadoznak — de a zavar nem soká tart; az angyali híradás «a földön békeség!» megnyugtatólag hat a felvert indulatokra, s ismét helyreáll a csend, a béke.

Vad láрма, sikoltás, halálra kergetett gyermekek sikoltása, anyák szívzaggató jajszava kél, szalad végig ugyanannak a Bethlehemnek utcáin, a hol imént a csönd s a zaj oly könnyen kibékültek egymással. Most nem oly hamar áll helyre a megzavart csend és — «a kiáltás Rámáig hallatszott s Rákhel», a ki már kétezer esztendő óta fekszik sírjában — «nem vigasztalódhatik, mert öldösk a fiait!» De azért ennek a zsvajnak, jajgatásnak és sikoltozásnak, kegyetlen poroszlok kurjogtatásának, anyák átkainak — a mik mind az égre folhatnak — mely és nyugalmas csönd a megfelelője. Halkan, csöndes árnyban, puha homokon, a hol a teve gázolva jár s a számár lába kopogása meg se hallatszik — megy egy kis karaván, mint a földön áthúzódó felhő-árny, zajtalan; egy meglett férfi, hóna alatt ácsmestersége számaráival, kötőféken szamarat vezet; a számaron ide báju fiatal asszony ül, az alkony-homályban, lemenő napként sugárzó arccsal, öleiben kis gyermekkel, feje fényugárral övezve... Lépteik zaja nem hallszik, nem kelt visszhangot a pusztaban. Még teljesebb lesz a csönd, a mint az éj leszál s ök a pyramisok és királysírok, az Izis és Oziris bálványtemplomok árnyékában éji nyugalomra dűlnek le.

Csitt — szellő, ne kelj s ne verd föl a porond lengé felhőit: a gyermek alszik; elszunyadt anyja ölen, a ki felügyel, nem fenyegeti-e veszély, míg az ácsmester, számarával, oldalt, távolabb dől nyugalomra. A számár a homok száraz kőrön rágódik — a vándorok pihennek. Csönd és némaság.

S e csöndben a világ leendő üdve szunyad s várja valósulását. «Egyiptomból hívom ki az én fiamat» — így szól a jóslat. Egyiptomból, a hol Mózes növekedett s tanulta a mágusok mesterségét, hogy kell kigyóvá eleveníteni az eldobott pálcát, fergékké változtatni a sivatag porondját s friss forrást fakasztani a kősziklából; Egyiptomból, a hol Izis és Oziris csak példái-

zatai az egy igaz Istennek, s a hol a legtisztább istennézet is meríthet a öskijelentés forrásai-ból; a honnan ez Isten fia, mint igazi hazájából, vihet haza valamit szülötte földére, szülő népéhez: a betegek, a vakok, belpoklosok, ördögösök gyógyítását.

Csitt... fűszál nem mozdul, a homok mint alvó tenger hulláma pihen, a pyramisok árnya hallgatag terül el az alvók fölött; s a csend hatalmasa győz a Bethleheemből ide hallatszós sivalkodás fölött és elnyeli azt...

Nem a csend és zaj különös találkozás a vegyülete-e a mai karácsony-est is, a keresztény világban, a családok világában? — Az élet és munka zsiabaja megszűnt, a boltok bezárultak, a műhelyek kioltották lámpáikat, az utcák megnéptelenednek — mindenki otthonába vonul. A kandallóban csöndesen lobog az otthon nyájas tüze s a karácsonyfán meggyulad a száz kis lángocsk. Fényét, árnyát, reszketve, váltakozva veti a gyermekek örömeinek szolgáló ajándékokra s a kisdédek vidám zajjal, ujongó örömmel, bámulva szemlélgetik a kis Jézus adományait.

Oh gazdag karácsony-est — te családok ünnepe, ünnepe annak a nagy családnak, a kereszténységnek, melynek középpontja egy személyben a gyermek-Krisztus, a ki elveszi s az Üdvözítő Krisztus, a ki adja az ajándékokat! Csöndes és zajos ünnep, melyben a zajt a világ torszalkodása, a szenvedélyek harca, a bűn vergődései, a csöndet az üdvözítés zajtalan működése s Isten országának észrevétlen terjedése képviseli künn, — benn pedig, mert benn is zajt a gyermekek zajos öröme, a csöndet a boldog szülők néma örömkönnyei, csendes mósolya...

—d—r—

A SZÜZ-ANYA.

Marilyo festményéhez.

Az íge íme testet öltve
Fény-trónjáról leszállt a földre,
Égből az édes anya-ölebe'
Áldatni s áldani.
Jött, megtörni az ősi átkot
S hulló vérével a világot
Büntől megváltani.

S az égi gyermeket ölelve
Tartja az anya hí szerelme,
Üdvét, gyönyörét leli benne
A föld és a nagy ég;
A föld megváltóját imádjá,
Az ég, benne királyt látja,
Az anya — gyermekét.

VARGHA GYULA.

KARÁCSONY ÜNNEPÉN.

Tündér Keletnek tájirul
Szent éjszakán hajnal pirul.
Világosság, jövel, jövel,
Elmére, szívre fényt lövell!
Áldott n.p. drága ünnep,
Kik a sötétben ünek,
Nyernek látó szemet —
Krisztus ma született!

Siralomvolgyén a tövis
Palmát hoz annak, a ki hisz;
A könny omol bár s fáj a seb,
Velők a lélek fényesebb.
Mennyből ádító balszam
Hull permetezve, lassan,
És szül új életet —
Krisztus ma született!

Jönek a fátadt vándorok,
Megtörrik a térd; könny csorog,
És egy kéz, ama mennyei,
Terhökét mind leemeli.

Ragyog az Isten képe,
S fehér zászlóként béke
Leng a világ felett
Krisztus ma született!

Virágot hajt a sírhalom,
Reményt a gyász és fájdalom:
Rab népek rázzák láncukat,
S a szolgálóim szétszakad.
Az élet és igazság,
Az eszme és szabadság
Ul dicső ünnepet —
Krisztus ma született!

Dalotokon, szent angyalok,
A lelkekben megindulok,
Gyermek vagyok és veletek
Vigadozván énekek!
Dicsőség néked Isten
A magas mennyben! S itt lenn
Békesség, szeretet —
Krisztus ma született!

SÁNTHA KÁROLY.

A NÉNI KÖNNYEI.

Egy kis rajz.

IRTA GRÓF TELEKI GÉZA.

Mai levelem, ámbár nem irok neked azokról, kikről kérdezősködtél s kikről kíváncsian várod tudósításomat, — mégis érdekes lesz előttd. Nem a jelenről fogok írni neked. A régen multba (a mennyben korunknak egyáltalán lehet régen multja) vezetlek vissza soraimmal, együtt töltött gyermekéveinkre. De nem fogok itt már annyiszor megbeszélte tengerparti üde reggeleinkről, angol nők fűrtjeiről, az első lovaglás hevélyeiről, szép kis virágos kertünkről, melyet együtt ápolunk, az első hosszabb (ha nem is egészen hosszú) ruháról — nem, mindezekről nem fogok most beszélni.

Ma ama mult egy talányáról akarok neked elmondani valamit, mit mi akkor nem értettünk, s mit én még ma sem értenék, ha mellé-kelt pár ív papírossal nem olvastam volna. E lapokat Emilie néni régi irományai között találtam, s mint te is látni fogod, ezek egy azóta elhalt szegény nő által írott naplónak kiszakasztott lapjai. Ezeket olvasva értem meg ma, miért ilt mindig az a fájdalmas érzés arczán a jó Emilie néninek, ki mindig és mindenkinek csak örömet okozott, de soha fájdalmat. Ezeket olvasva értem a könnyeket, melyek szép szemeiben mindig megjelentek; — ezek olvasása után értek meg mindent, s csak most ismerem őt, s ma fáj nekem, mint neked is fájni fog, hogy a gyöngyökkel vetekedő könnyeket mi, a csintalan leánykák, akkor nevetégeknek találtuk.

De beszéljenek a lapok. Olvassad azokat. Nagy a hézag a kettő között. Az első a napló 25-ödik lapja, a másik a 203-adik. Mily kár, hogy a többi elveszett, s így mi azt nem olvashatjuk.

25-dik lap. Kikötök ma a szokottnál élénkebb volt. Így szokott ez lenni, ha egy nagyobb hajó hosszabb útra kél. A «Remény» vonta ma föl horgonyait, hogy mint hadihajó teljesítse kötelességét; megvédni egy más világrészben honunk kereskedelmi érdekeit. A legénység hurrájá folharsant, egy pár ágyudőrej megadta az üdvölvést, s méltósággal indult meg a gyönyörű nagy jármű hosszú útjára. A tenger gyöngén hullámos volt, csak épen annyira, hogy színjátéka a benne fürdő nap által kissé változatos legyen. Mily szép volt mindez! mint nevetett az egész természet!... Szomorú csak a mi szívünk volt, a miénk, kiknek legdrágábbjai távoztak most. Ott állottunk s a mind sebeseb-

* Mindenki tudja, a ki a mostani magyar belügy-miniszter életleírását olvasta, hogy fiatalabb éveiben előszeretettel foglalkozott a szépirodalmi téren is. Az itt közölt kis rajz még ennek az időnek is az elejéből való. Baráti kéz juttatta hozzánk. Középszerűsük, hogy tanuja legyen írása meglehetősen kedélyes, emberbaráti gyöngéd érzületének, mely a mennyire szép tulajdonság a költőnél, ép annyira, sőt tán még inkább helyén van egy — belügyminiszternél. — Szerk.

ben távozó hajót — melyet a közönyös szemek még jól láthattak — mi már nem láttuk. A tengert, a nagy víztömeget sem láttuk már... nehány csepp víz a szemünkben el tudta fedni azt a véghetetlen, szembetelent tengert!

Ott állottunk egy tömegben, tiszték és közkatonák családjai összevegyülve, mint a mily egy volt közös fájdalomuk mindnyájunknak... Mikor látjuk őket viszont, s ah! látjuk-e valaha?!

Nekem egyetlenemet vitte el e hajó, azt a férfit, ki engem, a családnélküli, elhagyott árvát, szeretetével megtisztelt; a férfit, ki mióta igen szavamatt bírja, csak érettem, csak nekem látszik élni. Kötelessége vitte őt most is csak mellőlem, s én bűm közepette is örömmel láttam: mily önérettel, mily oadaó buzgalommal tölti be, mint tiszt, hajóján helyét.

A «Remény» vitte őt el. Bűm és szeretetem kísérik, s reményem tart engem...

203-adik lap. Ma nagy ünnepélyünk volt kis árvaházunkban. A legszebb, a legkedvesebb keresztény ünnep emlékét ültük meg: — a Megváltó születésének emlékét. Az isteni jóság mily erős bizonyítéka, hogy megváltásunkra az Isten emberré lett! Eljött, hogy az igaz jót, a valódi szépet, az önzetlen becsületet, a tisztaszívet, az érdeknélküli önfeláldozást megmutassa nekünk! Az Ő példáját követjük, az Ő szavai felhívásának engedünk, midőn az elhagyott árvákat istápoljuk.

Délután négy óraker bocsátottuk a kis árvákat a szépen díszített karácsonyfához. Mily öröm volt nézni a gyönyörtől, elragadtatástól csillogó gyermekszemeket, hallgatni az önkéntelen tapsra kelt kis kezek csatogását! A mit e pillanatban éreztem, annak leírására gyöngé az én tollam.

Hat óraker vége volt az ünnepélynek. Haza mentem. Magányos szobámban a kikötőre tekintő ablakába ültem: nézni a tengert. Kikötőnkben egy szép hadihajó vetett horgonyt. Hogy hasonlított a harmincz év előtt távozott, szerencsétlen «Remény»-hez! — a «Remény»-hez, mely nevét meghazudtolva, anynyunk szép reményét vitte el magával a tenger mélyébe. S oly sok idő után, e fájó emlékeken ma is könnyel teltek meg szemeim.

E pillanatban üde hangok ütötték meg füleimet. Házi asszonyom leánykája és kis barátinője rontottak nagy zajjal hozzám be. A két serdülő leányka nevetése még hangosabb lett, midőn engem sírni láttak. Furesza is lehet látni valakit, ki nézi a tengert és sír, — ha az okot nem tudjuk s azt nem is sejtethetjük.

A leánykák anyjuk nevében meghívtak, hogy a karácsonyestét náluk töltssem. Mindenkinek volt egy kis ajándéka részemre, mindenkéi figyelmes és jó volt hozzám...

Vége a napnak. S midőn leülök, hogy eseményeit leírjam, hálával telik el szívem a harmincz év előtt elvesztett férfi iránt, ki végrendeletével mátkájának, nekem hagyva összes vagyonát, engem, az elhagyott, szegény árvát, jólétbe helyezett. Őt felednem nem lehet, — nem szabad, — s emlékének igyekszem oszlopot emelni, midőn vagyonát a szegényekkel osztom meg. A mit én teszek, azt ő teszi, s én...

Eennyit mond e lap. Többet nem mentett meg részünkre a véletlen. De tán elég, hogy ma már megertsük szegény Emilie néni könnyeit.

AZ ESZTIKE KARÁCSONYA.

Elbeszélés.

IRTA SZIVOS BÉLA.

— Szó a mi szó, öcsém, értem a Sisvay télét, a Kaldiák fergetegét, a Kossuth-világban is megfázott a kengyelünk, de ilyen telet, mint az ide, még sem értem. Bezzeg nem panaszkodhattok

most, hogy fekete karácsonyunk lesz. Hallga! hogy veri a szél a havat most is az ablakhoz. Takaros muszka idő!

— Bizony, Lajos bátyám, egyszer csak azon veszszük észre, hogy betámit a kozák. Imhol a nagy hófúvások miatt már harmadnapja nem jött újság sem, s ki tudja, mi eshetett azóta?

— Hiszen, öcsém, a mi azt nézi, bár jönne az a muszka; majd meglásd, jobban kivennénk most a habókját, mint 49-ben. Nem olyan nagy sor az, mint az újság híreszteli, csak tudni kell hozzá. Magam háromnak tapintottam a feje búbjára, Radó komám meg szemem láttára őtöt vágott le Vác alatt, osztán most is itthon eszszük a bélest!

Egy kegyetlen zivataros téli estén folyt e beszélgetés hivatali szobámban, hová a tisztársak, a hivatalos óra után pipázni összegyűltek, várva, míg a hóvihar lecsendesül.

Egyszerre durva, ügyetlen kopogtatás hallik s vitéz Lajos bácsi nem kis megrökönyödésére, beront az ajtón egy félig megfagyott torzborz kozák, — azaz hogy jobban megnézve, csak az e gyenruhája volt kozákos, maga pedig sem több, sem kevesebb, mint jámbor vasúti bakter.

Miközben hatalmas kétujjú keztyűjével leberhelte szakálláról a jégesapokat, felfedezett a füstben s meglehetősen katonásan elébem állva, nagy köhögve megszólalt:

— Jelentem alásan, tekintetes főkapitány úr, hogy a vasutnál egy ember megfagyott. Ott lették halva a sinek közt; ehen van róla a főnök úr levele!

— No, szépen vagyunk! Tegnapelőtt két cigányt evett meg a farkas, tegnap egy fagyott tót hoztak be a Bodonostól; ma ismét fagyott ember! De ki tehet róla! — Görgös irnok úr! Küldjön rögtön a tisztí orvosért, egy pár rendőrt pedig szereltesse fel. Azonnal indulunk a vasúthoz; kérdés, nem valami bünténynevel lesz-e dolgunk! — Magát pedig, kozák barátom, addig kihallgatom. Mit tud közelebről a fenforgó eseményre vonatkozólag?

— Hát én, kérem alásan, csak annyit tudok, hogy a 3 órás vegyes vonat a 218-ik órháznál elakadt a hóban, úgy hogy vissza kellett az állomáshoz tolatni. Volt rajta vagy 40-ig való útas, ezek most is ott vannak a váróteremben. Ezek közül valók lehetett ez a megholt ember is, mert idegennek látszik. Úgy találták pedig meg, hogy a 218-ik számú pályaudr kutya réttentőkép vomított úgy este felé, s a mint az őr kiment, hogy tán farkast érez a kutya, hát mindjárt ráakadt a holt emberre. Ott feküdt nem messze az órháztól, csonttá fagyva. Nem is esuda, mert gyenge kis embernek látszott és igen vékony nyári ruha volt az istenadtán. Csak az a csudálatos, hogy a kezében még akkor is ott volt egy kis cifra fedelő könyv.

— De hát hogy kerülhetett ez a szerencsétlen ember az órházhoz, holott onnan a vonatot az állomáshoz visszatolták s a többi útasok is ott vannak?

— Nem tudom, kérem alásan. Hanem azt is beszélt az őr, hogy míg az elakadt vonat ott állott, az útasok nagyobb része is kiszállott nézgelődni, meg az órházba is bement egynehány melegedni. Lehet, hogy tán ekkor maradt ott valami-képen. Egyebet, tekintetes uram, én nem tudok.

A rendőri szemle megtörtént, s megállapított, hogy az elhalt csakugyan idegen, teljesen ismeretlen, középkori, gyenge testalkatú férfi volt, kopott nyári ruhában, vékony cipőben. Nyakába egy kis ócska táská volt akasztva, megmervült kezében pedig egy kis diszkószerű verses könyvet szorított.

Az állomásfőnök, valamint a 218-ik számú őr semmi újat nem tudtak mondani, csak az útasok közül állította nehány, hogy látták az elhaltat kiszállni az órháznál, de velük együtt visszajött az állomáshoz, még ott meg is kínálta egy jószívű timárlégény pálinkával a beteges kinézésű embert, de nem fogadta el, csak azon töprengött, hogy valami könyvet elveszített. Hogy azonban ki és mi volt a szerencsétlen, vagy hogy kerülhetett az órházhoz vissza, arról senki sem tudott semmit mondani.

Már épen le akartam zárni a jegyzőkönyvet, midőn előre furakodott egy vasúti mindenes, ki eddig is különös érdeklődéssel hallgatózott a tömeg közt, s jelentette, hogy ő tud valamit. Látszott az emberen, hogy rég küzködik magával: szóljon-e, vagy hallgasson, mert hiába, a tanuskodástól mindenki fél, beszélni meg viszont nagy dicsőség, mikor az ember szavát írásra szedik az urak; hát csak erre határozta el magát s egy nagyot sóhajtvá, elkezdett beszélni:

— Jaj, tekintetes uram, tudnék én valamit ennek a boldogtalannak a sorjáról. Hát mikor a vonat visszatolták az állomáshoz, ez a szegény ember is kiszállott a többivel, s bement a III-ik osztályú váróterembe. A többiek ettek, ittak, pipáztak, szivaroztak, — már kitől hogy telt, — csak ő szomorkodott magában. Odabenn voltam én is, mert hogy tetszik tudni, — a tűzre nekem volt gondom. Betegnek látszott az árva, mert csak didergett, hiába volt meleg a teremben; — én fűtöttem; pedig én... No hát, szegény feje sokszor ki-kiment nagy töprengésre, mintha keresne valamit. Egyszer osztán — hogy meg is szántam, — megkérdeztem tőle, hogy tán valami jeveszt el? Akkor beszélt, hogy ő szabómester volna, s valami faluban, — de biz én elfelejtettem minek is mondta, — hát ott volt ezelőtt műhelye. De a háza legett harmadéve, s ő úgy maradt, mint az ujjam. Elment aztán szerencsét próbálni egy városba, a hova valami ismerős mester hívta olyan főlegénynek, de nem sokára betegségbe esett, sokáig nem tudott keresni s azóta is hol dolgozott, hol a kórházban feküdt. Nem is bánta ő az életét, hanem egy növendék lánya van, azt szeretné még felnevelni, szárnyára eresztetni. Nincs neki más senkije a világon; a felesége is meghalt már régen. Ezt a kis lányát, mikor elment szerencsét próbálni, rábizta egy falujabeli öreg asszonyra, a ki hires varró volt valaha. Ez tartja a kis lányt kegyelemből s varrni tanígtatja. Ehhez a kis lányához igyekszik most haza, a kinél jobbat nem szült a föld. Tessék elbinni, tekintetes uram, hogy megesett a szívem ezen a kis embéren, mikor a lányát emlegette, hogy hogy szereti az az apját. A könyi is csak úgy ragyogott a szemében. Hanem azon töprengett minduntalan, hogy valami könyvet hozott a lányának és azt elvesztette. Pedig egy kabátot varrt érte valami diákfélének. Azt mondta, hogy bizonyosan ott ejtette ki a zsebéből az órháznál, a mint kiszállott; tudakolta is nagyon, hogy vajjon el lehetne-e oda menni a sinek közt? Én osztán azt mondtam neki, hogy hiszen lehetni lehetne, ha ugyan a hó azóta a csapást be nem fujta, — mert hiszen nem valami nagyon messzire van, de ilyen pogány időben egy seker könyvért sem mennék annyira. Ekkor elküldött főnök úr a gépházba olajért, azóta osztán nem láttam többet a kis embert, csak halva. Nyilván a könyv keresésére ment szegény, ott aztán elgyalította az idő s megfagyott. Hej, ha tudtam volna, hogy ez lesz belőle: én bizony magam elmentem volna azért a könyvért!

Vizsgálat alá kerültek a hullánál talált tárgyak is. Hátha így a személyazonosságát meg-

lehetne állapítani. Nem sok holmija volt szegénynek; a könyvön kívül mindössze 2-3 darab szegényes fehérnemű, egy olló és két levél, boríték nélkül. Az egyik levél így hangzott:

«Kedves jó atyám!

«Fájdalmas szívvel tudtam meg, hogy beteges. Híjában titkolta előttem, csak megtudtam. Most jött onnan haza Kovács bácsi, az beszélt, hogy nagyon elgyengült a szegény jó apám melle és már alig tud dolgozni. Ó, szegény apáskám, ugyan minek titkolózkodt előttem! Hanem most már, ha azt nem akarja, hogy én is beteg legyek a bánat miatt, haza kell jönnie. Megélünk már itthon is tisztességesen. Hiszen nagy leány lettem már, mindjárt 15 éves leszek, a varrást egészen kitanultam, tudok én már keresni sokat, tán 40 vagy 50 krajczárt is napoként. Milyen szépen megélünk ebből ketten! Hátha még varró-gépet is tudok venni. Ó, de boldogok is leszünk! Csak ne busuljon, kedves jó apám, hanem jöjjön haza, majd meglátja, milyen jó lesz idehaza!

Maradok

engedelmes szerető leánya

Eszti.»

A másik levélben ezt írja Eszti:

«... Hogy örültem, a mint a kedves jó apa levelét megkaptam. Mégis haza jött hát valahára. Ó, de boldogok is leszünk! Annak a szép verses könyvnek is nagyon örülök, a melyet jó apám nekem hoz. Ugyan minek tetszett fáradni érte! De igaz, hogy rendkívül örülök neki; mindig vágytam egy olyan szép könyvre, majd hogy olvasgatók én abból jó apának a karácsonyi ünnepek alatt. Hiszen akkorára bizonyosan haza tetszik érni. Ó, de boldog karácsonyunk is lesz! Hanem azt a 8 forintot, a mit megtakarított jó apám, haza ne hozza, majd keresek én varrógépre való ügy is. Tessék rajta magának egy jó meleg téli ruhát venni, hogy meg ne fázzék az uton. — Csak siessen jó apuskám haza. Ó, Jézusom, de nehezen is várom!» . . .

Végre előhúzott még a rendőrkáplár egy kis ócska tárczát, melybe 8 forint 30 krajczár volt nagy gondosan elrejtve; meg egy rendőri igazolványt, melyből kitűnt, hogy az elhalt Árva Péter nevű bükkfalvi lakos volt.

Czudar, komor, zimankós délután volt. A metsző szél olyan keservesen dúdol a kapitányi hivatal rozszant ablakain, mintha valami nyugtalan szellem siránkoznék. Még az a harangszó is, a mit elkap a vihar, szomorúbban zúg most, mint rendesen. . . . Most temetik a szegény Árva Pétert. Hivatalos, rendőri temetés. Szegény kis Eszti, hogy várja most az apját! . . .

— No de Görgös úr, itt egy csomó kihágási irat, másolgassa le két-két példányban, csak

tendeje, s tökéletesen boldog mellette. Milyen jó volna néha ilyen Görgös urnak lenni!

A vén őrök éppen lemásolta az aktákat, midőn belép a temetésre kirendelt pandúr:

— Jelentem alásan, tekintetes főkapitány ur, a hullát parancsolatja szerint eltemettük.

— Voltak-e résztvevők a temetésen?

— Nem volt ott, tekintetes uram, az ég madár sem. Még a széli asszonyok sem jöttek ki a temetőbe, mert öles hófúvás van a városvegen.

Csak magam valék a kirendelt sirásokkal, meg osztán kántor úr, de már az éneklő gyerekek nem tudtak kijönni. A koporsót is alig tudtuk kivinni, hatszor is le kellett tenni, míg emitt-amott utat vágtunk a hófúvásban. A sirásoknak majd elfagyott kezök-lábok, még rezonérozni is akartak, de én is ott voltam s Hát csak osztán mégis eltemettük nagy nehezen a szegény idegent. Keserves temetés volt ez, tekintetes uram, keserves!

— Jól van, elvonulhat.

— Nos, Görgös ur, fejezzük be az Árva Péter-féle ügyet. Irja:

5248 f. k.
1887.

«Érdemes Előjáróságnak Bükkfalván.

«Mihezartás végett hivatalosan értesítik Czím, miszerint ottani illetőségű Árva Péter szabó iparos, 42 éves, özvegy, gyermekes, f. évi december hó 22-én, átutaztában, itt elhalálozott, s szabályszerűleg megejtett rendőri eljárás után, az ide ./. alatt eredetiben csatolt, 50 krajczáros bélyeggel ellátott lelkeszi bizonylat szerint el is temettetett. Nevezett elhaltnál talált s közléshez vett 8 forint 30 kr. (nyolcz forint 30 kr.) készpénz, valamint az itteni

5248 f. k.
1887. számú iratokhoz beosztott, hivatalból felvett becslevél szerint 2 frt 56 krajczárra értékelt hagyatéki ingóságok, :/: alatti leltár kapcsán, ://: alatti ellennyugta mellett, további eljárás céljából, a megfelelő, s Czím által szabályszerűen kiállítandó hivatalos nyugta, illetve elismervény mielőbbi ide várása mellett, — mai postával hivatalból átszármasztatnak.»

A vén őrök, bár kétségtelen, hogy egy szót sem értett az egész «kifogástalan hivatali stílusban tartott» átiratból, — rengeteg gyakorlat után még is ösztönszerűleg sejtette, hogy itt

IZIS ÁRNYÁBAN.

Merson Olivé Lukács rajza.

A PUSZTÁBAN.

Lagará Péter festménye után.

MENEKÜLES EGYIPTOMBA.

aztán a sorokat szokás szerint ki ne hagyogassa. Ráér most; ilyen időben még panaszos sem vetődik.

A boltozatról egy csomó hosszú pókháló esüngött le, füsttől és portól egészen megfeketedve. Ugy lebegett a rozsz ablakon beszüremkedő szél-től, mint valami gyászfény. Sokáig elneztem, s gondolkoztam a kis Eszti körül.

Görgös ur pedig kormolt szorgalmasan. Nem hallotta ő sem a szomorú harangszót, sem a szél zúgását, pókhálókka sem törődött. Elemében volt: másolt. Ezt teszi már vagy harmincz esz-

A SZŰZ-ANYA.

MURILLO festménye.

már vége a levélnek, s gépiesen magától írta tovább hogy:

Kelt . . .
— Nem, Görögös úr . . . várjon . . . Csak ne keltezzé még . . . Tegyük meg hozzá valamit . . . Irja tovább.

Kikezdve:
«Ezek után kéretik az igen tisztelt előljáróság, hogy boldogult Árva Péterleányát maga elé hivatván, sziveskedjék vele tudatni, miszerint atyja csendesen, szenvedés nélkül húnyt el, régi, gyógyíthatatlan betegség következtében. Szép részvét mellett temettetett el, sok könnyet hullattak csöndes sírhalmára. Jó emberek, jó barátok közt nyugszik . . .»

A vén őrök, úgy látszik, kivételképen, félig-meddig megértette, hogy mit írta le, s megütödvé tekintett felém.

— Ne ütközzék meg rajta, Görögös úr. Látja, ez az utója nem úgy volt ugyan, a «hivatali stíl» is meg lett sörte, — de azért nem vétkezünk. Ugy is elég szomorú karácsonya lesz szegény kis Esztikének!

AZ ŐSI MAGYAR HALÁSZATRÓL.

Ha derék tudásunknak, Herman Ottónak, a magyar halászatról írott alapvető és nagybecsű munkáját figyelemmel áttanulmányozzuk, azt látjuk belőle, hogy ha tanult is a magyarság egyet-mást a halászatra vonatkozólag a Pannoniában talált szlávoktól és később a németektől, — a magyar halászat egészében, lényegében véne mégis ázsiai eredetű; mert a még ma is használt eszközök és fűzők közül azok, a melyek legelsőbb elemeknek mutatkoznak, határozottan a keleti őshaza felé fordítják figyelmünket. A magyar halásznak igen sok eszköze és fogása olyan, hogy Ázsia belsejétől hazánkig szakadatlan láncolatban feltalálható, de innen nyugot felé haladva már hiába keressük őket. A tudós szerző, maga művében, már maga is többször utal a magyar halászatnak keleti, illetoleg ázsiai jellemére s a magyar halászeletnek leghívebb mását különösen a Kaspi-tenger és az alsó Volga vidékén találja fel, mely vidéken emberi emlékezetét meghaladó idők óta mind e mai napig török-tatár-népek laknak. Így többek közt kiemeli Herman Ottó, hogy a Volga és Kaspi-tenger népies halászatának szerszámai és fogásai szembetűnő rokonságot mutatnak a magyarsáéival; hogy a magyar *vejsze* határozottan ázsiai jellemű; hogy az Olt és Berettyó mentén divó *retóháló* azonos a Kaspi-tenger halászáinak hálójával; hogy a Kaspi-tengeren divó tok-fogás (nagy horgokkal) egyezik a magyar *viza-fogással* és végre, hogy a magyar halásznak harsen-fogásra való *kutyogatója* csak a Volga alsó folyásánál található fel.

A magyar halászatnak ezen ázsiai, vagy jobban mondva török-tatár jellemű voltát akorom ezáltal néhány vonással bővíteni, a mennyire ez lehetséges olyan körülmények között, midőn a törökség halászatát még senki sem tette tanulmány tárgyává, senki sem írta le a török halásznak szerszámainak és halászatának alkalmazott fogásait, eljárásait. Mindössze egy-két vonás az, mit a török halász életéből a magyar halász mellé állíthatok jelenleg, de — a vonásoknak jellemző volta miatt — ez a kevés sem megvetendő.

Herman Ottó a magyar halászatnak történeti jelentőségéről, ősi elemei közé a *csécsével*, *vejszével*, és *gyalommal* való halászatot sorozza s az ősi magyar halász mintaképét, az ú. n. *pákász*-ban látja. A pákászról azt tartja, hogy «talán utolsó alakja volt az igaz ősi magyarságnak, hirmondója annak az életnek, a melyet a magyarság halászó törzsei, lehet, hogy egykoron a Kuku-nor táján s bizonyosan a Kaspi-tenger halászó helyein folytattak.» Hogy a magyar pákász méltó párja feltalálható-e még ma is a Kuku-nor, vagy a Kaspi-tenger mellett, azt nem tudom, de hogy ez az alak él és működik déli Sziberiaiban, az Altai és Szajáni hegységek eredő folyók környékén, vagyis a törökség lakta óriási területnek épen azon a részen, merre zűnk-habjai a *Madsar* nevű folyónak s hol a fe-

hér ló-áldozásának szokása még ma is divik, — arról van tudomásunk ama vidékek utazóitól. Ezen kisebb-nagyobb folyókban, tavakban, mocsarakban bővelkedő területek tatár lakója ugyanis főleg a halászatra van utalva, melynek minden csinját-binját kitünően ismeri. A szegényebb sorsú tatár e mellett pücozafogással is foglalkozik, mely mesterségét egészen primitív módon űzi, olyanformán t. i., hogy nyakig beleáll a vízbe, testére engedti tapadni a sok piócát, melyeket vérenek ilyen lecsapolása után leszed magáról. Akár csak a magyar pákász-családot látnánk, a mint piócáfogás idején a vízben áll, feszült figyelemmel, és elhalványodva, mikor a csipésekkel éri.

A *gyalom*-nak nemesak alakja és használata azonos, hanem neve is közös a törökséggel, hol e halászó eszköz neve *jelim* vagy *jilim*, mely alaknak kezdő j hangját a magyar nyelv már épen úgy *gy*-re változtatta, mint sok más szóban (pl. jönni és gyűnni, régi jártani, ma: gyártani stb.). Felszereléséről annyit tudunk, hogy van *galacsér*-ja, melynek neve *jelim tus* (szó szerint gyalom-kő), van *ina*, melynek neve *jelim jaka* (szó szerint a gyalom nyaka, vagy galléra) és van *ü. n. kátá*-ja, mely a fuzfa ágából van fonva, vagy kötve.

Herman Ottó háromféle *csécsét* különböztet meg. Egyiknél a vízrekesztés, illetve a terülő készülék kövekből, másiknál levert karókból, harmadiknál vesszőfonatból áll s az elsőnél a bocksorvára, másiknál a kamzsaháló, harmadiknál pedig egy zsákszerű háló az, a mi tulajdonképe a halat megfogja. A *csécsé* szónak régebbi alakja *szege*, vagy *szege* s épen e régebbi alakkal látszik azonosnak az a *szege*, *szüge* szó, mely az alsó Volga vidékén és az Altai hegység környékén lakó tatároknál egy halászó eszköz neve, a melyet a fuzfa ágából fonnak, vagy kötnek. Részletesebben nem ismerjük e *szege* nevű halászó eszközt, de úgy látszik, hogy közvetítő a magyar és cigány *csécsé* között.

1224-ben és 1268-ban kelt régi oklevelekből ismerünk három különböző helység mellett létező *Csecs-tó* (Chechtó) nevű halas tavat, melyekben vélszékkel halásztak. Világos dolog, hogy ennek a *csécsé* szónak semmi köze sincs a «mamma, ubere» jelentésű másik *csécsé* vagy *csöcsé* szavunkhoz, hanem a mint a *gyalom* és *csécsé* szók idővel azon vizeknek és helységeknek nevévé váltak, a hol ilyen eszközökkel szoktak halászni (mint pl. Gyalmos-tó, Gyalmár, továbbá több Czege, Nagy- és Kis-Czeg nevű helység): épen úgy a régi *Csecs-tó* nevében is valamely halászó eszköz neve rejlik, melyet ma már elfeledtünk, vagy melyet valamely idegen szó — sok mással együtt — kiszorított nyelvünkől. Mivel pedig az oklevelek tanúsága szerint a *Csecs-tó* nevű vizekben *vejszék* voltak felállítva, én abban a véleményben vagyok, hogy ez a *csécsé* szó vagy egyszerűen vejszét, vagy ahhoz hasonló halász szerszámot jelentett (talán a *csécsé* szót az idegennek halászó *vejsze* szorította ki), de mindenesetre halászó eszköz volt s ez is épen úgy Ázsia ut-í, mint a magyar halászatnak legtöbb vonása. Közép-Ázsia törökjeinél, az Oxus, Jaxartes, Aral-tó és Kaspi-tenger környékén ugyanis egy *csécsé* nevű halászó eszközt találunk, melyet azon sejk Szulejmánnak, ki 1877-ben a török küldöttséget Magyarországba vezette, keleti török szótára így határoz meg: fuzfa ágából fonott halfogó készülék. Kissé bővebben leírja ezen szerszámot a XVI. század elején élt s Timur családjából való Baber Mirza — kit Pavet de Courteille francia turkológus a Kelet Julius Caesarának nevez — becses emlékirataiban, melyek 1857-ben jelentek meg Kazánban. Baber ugyanis ezt írja e *csécsé*-ről: A fuzfa ágait, egy-egy újjnyi távolságra egymástól, gyékényöndra összefonják. Ezt a készüléket a víz folyásával szemközt, nyitva fölállítják, körüle köveket raknak, úgy hogy azért a víz tovább folyhasson. A vízzel lefelé úszó halak azonban e vesszőfonatokban megakadnak s azokat aztán felülről kiszedik. — Csak ennyit tudunk a törökök *csécsé* nevű halászó eszközéről, de ennyiből is látható, hogy az vejszeféle készülék s hogy neve tökéletesen azonos a régi magyar *csécsé* szóval, mely a *Csecs-tó* helynévből van.

Csak Ahmed Vefik pasa török szótára utján van tudomásom arról, hogy a kis-ázsiai törökök horogra kötött *okórkarkúrel* (Königskerze) is halásznak. Ez a növény bizonyára u. n. *csali* s a halászatnak e módja hasonlóan lehet a székely halász azon fogásához, hogy esali gyanánt ka-

kastollat, vagy lószörből való bojtot köt a horogra.

A szákról azt állította Miklosich, hogy a szlávoktól vettük, noha ő szerinte is a *szák* szó — melyet a szláv népek közt csak a fótók és csehek ismernek — nem szláv, hanem idegen eredetű. Ez az eszköz és szó szintén közös a törökséggel; megvan a Codex Cumanicusban is, de már *szar* alakban és «háló» jelentéssel. Ugy állhat tehát a dolog, hogy a *szák* szó inkább a magyarból került ama két szláv nyelvbe.

Végre még három halnevet említek föl, melyek szintén közesek a törökséggel. Egyik a *sőreg*, melynek neve a Volga-melléki tatároknál *szüjruk*; másik a *csabak*, mely azonos a törökségre divó *csabak* és *csapak* szóval, csak hogy jelentése egyik helyen: keszeg; másik helyen: ponty. Közép-Ázsiában pedig: nagy pikkelyű, lapos hal, mely tavakban él. Harmadiknak gondolom a *sügért*, melynek neve azonos lehet a tatár *csuge* (kirgizsen *süge*) szóval, mely söréget jelent.

THURY JÓZSEF.

CHARLES G. LELAND LEVELE A MAGYARORSZÁGI NÉPRAJZI TÁRSASÁGHOZ.

A társaság 1889. decz. 7-én tartott felolvasó-ülésén bemutatta Katona Lajos.

London, 1889. november.

Szerencsésnek érzem magamat, hogy a Néprajzi Társaságot megalakulása alkalmából üdvözölhetem. Hogy ily társulat Magyarországon alakuljon, az nekem különösen két okból látszott már régóta szükségesnek. Először is azért, mert a világ egy országa sem nyújt a kutatóknak oly sok, oly változatos és oly érdekes néprajzi anyagot, mint Magyarország. Nyugat-Európában ez anyag már többnyire csak mint egy rég elmúlt időnek holt emlékeje található; míg itt viruló életben látjuk még s azon elevenen és üdén vehetjük vizsgálat alá.

Hogy Magyarország a világ legnagyobb élő regény- és novella-írójával büszkélkedhetik, azt én legnagyobb részben annak vagyok hajlandó tulajdonítani, hogy a néprajzi tanulmányanyag oly szerencsés bőségben virul még e szép ország határain belül.

Ha önöknek, uraim, Magyarországon nem volna alkalmuk a népfajok ama csodálatos változatosságát, a számtalan árnyalatot oly meglepő gazdagsággal szürről-szűrre látniok s mindennap tapasztalniok: akkor alighanem egészen másfajta s talán nem kevésbé nagy, de mindenesetre más ténen volnának nagy íróik, más művészeik, de nem dicsekedhetnének egy Petőfivel, egy Arany Jánossal, egy Jókaival, kinek nevét az én széles amerikai hazámban minden gyermek ismeri, s a ki Magyarországnak méltó büszkesége.

A második ok, a mely vélem az előzményekből szükségképen következének láttaja e társaság megalakulását: azon szerencsés körülmény, hogy önöknek Herrmann Antal tanár «Eithnologische Mittheilungen» cz. folyóiratában e téren olyan úttörő előmunkát van, a melyet én Anglia legelső szemlélőjében nem haboztam Európa legjobb folkloro-közölnyének mondani. S valóban e folyóirat, habár még egészen fiatal s nem jelent meg belőle több három füzetnél, már is ki tudta magának vinni nemesak Angolországot, hanem az egész külföld tudományos köreinek elismerését. Ezen ugyan egy művelt ember sem fog csodálkozni, a ki tudja, milyen szoros összefüggésben áll a folkloro e régiségáttal és az ethnológiával; már pedig Magyarország az utóbbiak tekintetében sem marad el más országok mögött.

És a nemzet, a melynek egy Hunfalvyja, Pulszkyja, egy Vámbéryja van, tartsa kötelességének azt is bebizonyítani, hogy mindannak, a mi valóban marandó dicsőségére s méltó büszkeségére szolgál, teljes elismeréssel is tud adni.

És én nemesak igen jellemzőnek, de fölötté meg-tisztelőnek is tartom Magyarországra nézve s épen azért itt sem mulasztatom el kiemelni, hogy önök József főherczeg ő fensége személyében nemesak a társadalmi és politikai élet egy magasan kiemelkedő alakját, hanem egyúttal a tudomány egy egészen speciális területének kiváló és általánosan elismert művelőjét is szerencsésnek tisztelhetni.

Mert ő cs. és kir. fensége kétszertelenül a pedig első cigány-nyelvismerője és kutatója. Ez pedig olyan cím, a melyet a fenséges ur nem örökölt, hanem szorgalmával szerzett magának!

Ha pedig önök talán azt volnának hajlandók hinni, hogy én — mint az angol cigány társaság (Gypsy-Lore Society) elnöke — értékenél kissé magasabbra becsülöm ez utóbbi említett tanulmányokat: hát ne felejtsek el kérem, hogy mi folkloristák vagyunk és hogy számunkra a cigányság a legbecsesebb és legerdekesebb földfelezesek kimeríthetetlen forrása. Igaz, hogy elég nagy számmal akadnak amolyan régi divatu tudakos-filiszterek, a kik minket folkloristákat a tudományos élet cigányai gya-

nánt szeretnek feltüntetni s mint aféle colluvies gentiumra, a derékhad nyomában kullogó szedett-vedett esccselékre megvető göggel néznek alá. Az is igaz, hogy ez az úgynevezett «folkloro» egyelőre még olyan új dolog, a melynek jelentésével és jelentőségével — nem olyan nagy csoda, ha vajmi tudós és komoly férfiak még nem jöhettek egészen tisztába.

Helyesen sejtették egyes nagy történetírók, hogy el fog jönni az idő, melyben a nagy emberek nem fognak többé annyira előtérben állni a történetírás mezéjén, s helyökbe a nagy eszmék és világ-mozgalmak fognak kerülni. E korban jelentékeny szerepe lesz a folkloronak; mert mindaz, a mi az emberiség benső, családi, kedélyi életéhez fűződik, megillető helyet fog találni az ő vonzó tanulmányainak keretében.

Jacta est alea: mi megindítottuk a mozgalmat; most csak az a feladatunk, hogy az lanyhaságunk következtében meg ne álljon útjában. Önök szép reményt meríthetnek azon biztató tudatból, hogy még sehol sem alakult néprajzi társulat oly kedvező auspiciumok között, mint az önöké. Önök oly dús és változatos anyaggal rendelkeznek, a mely riktija pártját; ez anyag feldolgozását máris megkezdte önöknel egy derék szakfolyóirat; a munka köré számos jemes és áldozatra kész tudósok sorakozik, míg országuk népei a föld legszebb ethnografiai muzeumát vannak hivatva a legjellemzőbb és legbecsestárgyak özönével megtölteni. S mindehhez az önök és honfitársaik szívében a legdisebb nemzeti érzés lángja lobog, a mely bennem biztos reményét kelti a legszebb eredményeknek. S ha társulatuk egykor jól teljesített feladatának szép sikereire tekint vissza, akkor ezt egyúttal annak tudatában teheti majd, hogy tetemesen hozzájárult Magyarországot művelődéséhez és ugy erköcsi, mint politikai erejének megszilárdításához.

CHARLES G. LELAND.*

SZÁZ ÉV ELŐTT.

— Emlékezések a francia forradalomra. —

XXV. Robespierre bukása.

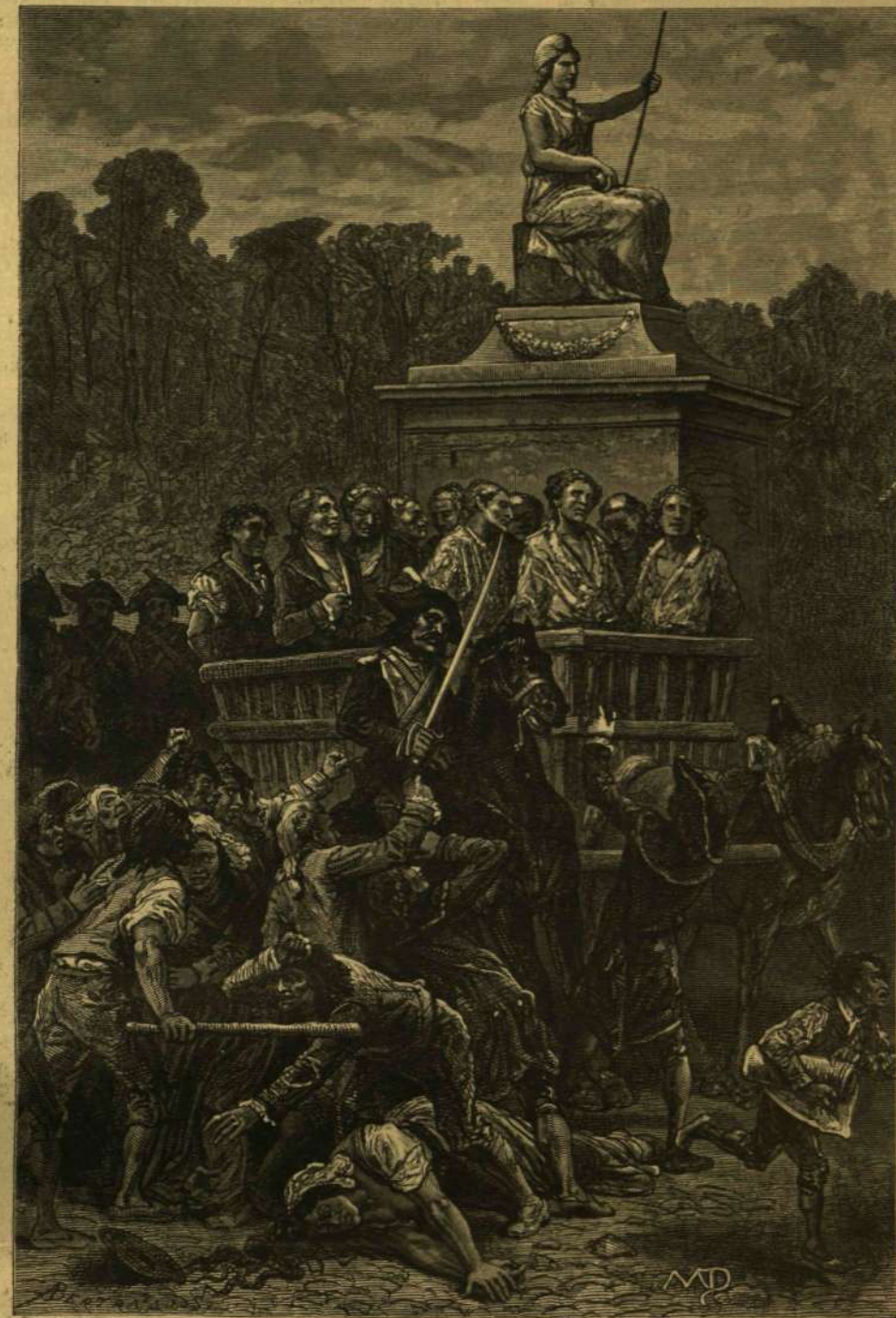
Egy idő óta Robespierre ritkán jelent meg a közjóléti bizottmány kebelében, inkább az általános politika irányzását tartotta fenn magának. A rémuralom üldözési rendszerének végsőig esigázott hurjai azonban már-már elpattanással fenyegettek; magában a konventben is hatalmas ellenpárt alakult észrevétlenül Robespierre szeméje ellen, melynek lelkei Billaud-Varennes és Collot d'Herbois voltak. Robespierre a jakobinuszokhoz vette be magát, mint utolsó bástyájába; hatalma még korántsem volt megtörve, s a forradalmi törvényeszek kivül, mely boszterveinek kész eszköze volt, még mindig föltétlen rendelkezésre állott Henriot is, a vezetése alatti gyéres erővel.

A Robespierre megbuktatására törekvők folytonos fondorlatai azonban gyors cselekvésre készítettek megfelelőes híveit is. Itt volt az idő, hogy mindent merjenek, mindent kockáztassanak; és midőn Robespierre, hogy új fegyvert nyerjen tervei kiviteléhez, négy nagy forradalmi törvényszék felállítását néant tett indítványt, de leszavartatván, ingerülten és boszusan távozott; Saint-Just elég vigyázatlan volt kimondani a vezetés szót, mely a forradalmi mámort egyszerre kijőzantotta.

«A baj — így kiáltott fel Saint-Just, — tetőpontján van. Anarkhia mindenütt. A konvent végrehajtatlan és gyakran végre sem hajtható törvényekkel árasztja el Franciaországot. Hogyan szabályozni egy ily politikai és törvényhozási zavart? Kimondom becsületemre és lelkiismeretemre, csak egy módját látom a szabadságnak, s ez a hatalom összpontosítása oly ember kezei közt, kinek elég lángesze, hatalma és hazafisága legyen elfogadni a közhatalmat. Ez az ember Robespierre; ő egyedül mentheti meg az államot. Indítványozom, hogy ruháztassék fel a diktatúrával.»

A Robespierre-párt terveinek ily váratlan ki-pattanása rendkívüli zavarba ejtette a mérsékelt elemeket. De hisz Robespierre diktatúrára törekvését mindenki sejtette; az újságok mindenütt «Robespierre kormányáról», «Robespierre hadseregéről» beszéltek — lehetett-e e felől kétség? Csakhogy Robespierre körül még mindig hatalmas párt csoportosult, őt megtámadva, jól érezték ellenségei, hogy fejjökkel játszanak. Más módokra volt szüksége a Robespierre növekvő

* Leland őszinte barátja hazánkban, a melyet több ízben meglátogatótt. Leland a legkiválóbb angol költők egyike; Amerikában ő teremtette meg a népioklói kézimunkát, tekintély a régészetben és műtörténetben, és a szaktudományban nagy nevet vívott ki négy világrészben folytatott cigány-tanulmányaival.

AZ UTOLSÓ ÚT.

(Az elítéltek tömeges szállítása a vérpadra.)

befolyását irigy szemmel néző féltékenységek, hogy őt sebezhető oldalán sújtsa.

Elt e napokban egy vallásos rajongásról ismert öreg nő, Theot Katalin, ki magát isteni anyjának nevezve, a Messiás közelgő jövetelét hirdette, s a ki körül a misztikus ábrándozók egész szeptája gyűlt össze, köztük egy volt pap és alkotmányozó gyűlési tag is, Don Gerle, kik a látnoknő pэнköket támogatták. Ki volt a Messias? nem mondták, de meglehet, hogy maga Robespierre szemelte ki magának ezt a szerepet. Legalább így hitték azok, kik e néhány fanatikus ügyét szóvá tevén a konvent előtt, általok Robespierre-t akarták támadni, indítványozván, hogy e széledgő szövetség tagjai állítsanak a forradalmi törvényszék elé, mint a kik bizarr tervek alatt államellenes üzemeket, esetleg egy Szent-Bertalan-éji vérengzést, szicíliai vecsernyét vagy löporrészkeülvést tartagatnak. Tény, hogy az agg prófétán ő elfogatása alkalmával nála egy Robespierrehez intézett levelet találtak meg; valamint az is igaz, hogy Robespierre maga erőiesen szívalt fel a misztikusok ügyének tovább bolygatása ellen. Theot Katalin nemsokára a fogságban halt meg, s a dolog lekerült a nyilvánosság szőnyegéről.

Most már azonban Robespierre lépett fel támadólag s legközelebbi beszédében különösen Cambon pénzügyminiszter támadta meg kíméletlen szavakkal. «Egy összeesküvés létezik — úgymond, — a közsabadság ellen, mely tagjait ama bünos szövetségből nyeri, mely a konvent kebelében fondorkodik. E szövetségetnek küntársai vannak a közbiztonsági bizottmány kebelében, s e szövetséget a haza és a honfiak elvesztését tüzte célül. Mi a baj orvossága? Megbüntetni az árulókat, megisztítani a közbiztonsági bizottmányt s alárendelni a közjóléti bizottmánynak» stb. stb.

Némán hallgatták Robespierre szavait, a tetszés, a közbeszólás legkisebb moraja sem zúgott fel; de alig fejezte be, Cambon, Vadier, Billaud-Varennes egyszerre emelkednek fel, hogy megczáfolják Robespierre vádjait. «Ideje, — kezdé Cambon, — kinyilatkoztatni a tiszta igazságot. Én vagyok-e az, a kit vádolni kell, hogy valaki nek feleje kerekedtem? Az az ember, a ki mindennek feleje kerekedett, a ki megbénította akaratokat, ugyanaz, a ki most beszélt: Robespierre!» Ugyanakkor minden oldalról felhangzik a kiáltás: «Robespierre! Robespierre!» s a régóta visszafojtott méltatlankodás kitörésével követelik, hogy adjon számat azon képviselők büneiről, a kiket gyanusít.

Robespierre, kit a régóta fenyegető vihar e villámgyors kitörése teljesen zavarba ejtett, a jakobinusok klubbjába menekült, hogy új erőt merítsen a küzdelemhez. «Barátaim — szólt környezetéhez, — a mit most hallottatok, az végrendeletem; ime tapasztaltam, hogy a gonoszok tábora sokké — röbbebb, hogy sem körmeik közül menekülni remélhetnek. Kesz vagyok kiüríteni a mérgepoharat.» «Veled őritem ki én is» — szólt közbe David, — míg Henriot ajánlkozott, hogy csapatjai élén vonul a konvent ellen.

Ezalatt egy másik támadás a közjóléti bizottmányban indult meg Saint-Just ellen, ki ott egy jelentését készült felolvasni. De Collot és Billaud-Varennes megakadályozták. «Te is Robespierre bűntársa vagy; gyalázatos triumviratustok cselja az, hogy mindnyájunkat meggyilkoljatok. De ha áldoztat esünk, nem sokáig fogjátok élvezni büneitek gyümölcseit; a nép darabokra fog tenni. Zsebeid teljék feladásokkal ellentünk; mutasd listáidat!» És fenyegető közeledésükre Saint-Just remül ve hátrál meg.

Elkövetkezett thermidor híres 9-ike, szomorú előszétek, gyótró aggodalmak napja a forrad-

lom annyi időt át bálványozott férfira. Robespierre nem táplált többé reményeket a hegyipárt idegenkedésének megtörésére, de még bizott szava hatalmában a konvent elélt. Előtte való hazatérve, csüggedten ismételte: «Semmit sem várok a hegytől; meg akarnak szabadulni tőlem, mint egy zsarnoktól, de a konvent tisztá.» Másnap pedig midőn szállásadója, Duplay asztalos, sötét aggodalmait közölte vele, még vigasztalta ezt: — «Ne törődj semmivel, nincs mit félnem: a konvent zöme tisztá.»

Ha tudta volna, mi van a jövőben megírva! *Vae victis!*

Collot elnökölt e nap; Saint-Just volt a szószéken, de minden szavát zugás, méltatlanokodás, fenyegetés fogadta. Most Robespierre lép az emelvényre, mire minden oldalról felharsan a «Le a zsarnokkal!» A varázs megtört, s Tallien sietve használja fel az alkalmat, hogy Robespierret újabb támadásokkal illesse. Indítványára a konvent kimondja Henriot, Dumas és mások letartóztatását Robespierre párhívei közül. Robespierre újra szót kér, de senki sem akarja hallgatni. «Le a zsarnokkal!» kiáltják és

alá helyezését! (Kezdetben szórványos, majd általános helyeslés.) «Indítványomat támogatják! szavazzunk a letartóztatás felett.» (Szavazzunk! szavazzunk!)

Ifjabb Robespierre: «En ép olyan bűnös vagyok, mint fivérem, osztomozom erőnyeiben, osztomozni akarok sorsában is. En is vád alá helyezési határozatot kérek magam ellen.» (Néhány képviselő meghatottan látszik, a többség közönyös mozdulattal jelzi, hogy elfogadja az általános szavazatot.)

Robespierre itt újra szólni akar, de lehetetlen magát megértetnie, mire az elnököt és a gyűlést támadja meg éles szavakkal.

Duval: «Elnök, sokáig lesz még ez az ember ura a konvent felett? (Egy hang: Már is nagyon soká volt!)»

Fréron: «Ah, milyen nehéz egy zsarnokot megsemmisíteni.»

Végre az elnök szavazás alá bocsátván a kérdést, a letartóztatást szótöbbséggel elhatározzák. «Eljen a köztársaság!» kiáltásoktól visszhangzik a terem.

Robespierre: «A köztársaság, az elveszett, mert az utonállók diadalmaszkodnak.»

A letartóztatni rendelt képviselők (a két Robespierre-n kívül Saint-Just, Couthon, Lebas is) padjaikon maradtak, majd a közepre lépve, át-

A karzatok népe megrettenve hagyta oda helyét e szavakra, míg a képviselők elszántan várták a történéseket. Most fölemelkedik *Elie Lacoste*, hogy Henriot törvényen kívül helyezését indítványozza. De ugyane pillanatban *Henriot* künn tüzet vezényel. Azonban a tűzérkek haboznak engedni a parancsnak, s néhány képviselő, ki ugyanakkor hagyja el a termet, felkiált: «Katonák, mit csináltak? ez az ember lázadó, ne engedelmessédjétek neki!» S a katonák valóban leeresztik a kanócot, *Henriot* nyargalva menekül, s helyét, mint parancsnok, *Barras* foglalja el. Ez a fordulat visszaadta a reményt a konventnek. Az idők megváltoztak: a közvélemény többé nem támogatta a megbukott zsarnokokat.

(Vége köv.)

EGYVELEG.

* **Európa legrégebbi városa** sincs még három-ezer éves. A legtöbb régi város természetesen a földközi tenger partján van, ilyenek Argos, Athen és Théba Görögországban; Konstantinápoly Törökországban; Crotona és Róma Olaszországban; Cadix

BETHLEHEMESEK ELŐADÁSA KARÁCSONY ESTÉJÉN. — JANYIK MÁTYÁS RAJZA.

Barrère szólítja, ugyanazt, ki két nappal előbb első kezdte meg a támadást Robespierre ellen, s kiről azt mondja egy hagyomány, hogy e napon két beszéd volt megírva zsebében, egy Robespierre mellett, egy ellene. Az utóbbira került a sor.

Barrère után újra *Robespierre* kért szót, de a felhangzó zugás közepette nem érvényesíthető hangját. Egy pillanatig szeméit a leghevesebb zajongásokon jártatja, azután minden erejét összeszedve — írja a hivatalos «Moniteur» — a gyűlés felé fordul:

«Hozzátok beszélek, becsületes emberek, nem e haramiákhöz...» (Élénk közbeszólások)... «Utóljára, gyilkosok elnöke, szót kérek tőled...» (Zaj.) — *Collot* átengedi helyét *Thuriot*nak.

Elnök: «Csak majd, ha rajtad lesz a sor.» (Nem! Nem! kiáltják mindenfelől... A zaj tovább tart; *Robespierre* hiába erőlködik, hangja megcsuklik.)

Garnier de l'Aube: «Dantonnak vére fojtogatta.»

Robespierre: «Tehát Dantont akarjátok megölni?» (Zaj.)

Louchet: «Indítványozom Robespierre vád

adattak a poroszoknak. E perczben *Robespierre* odaszólt társaihoz: «Menjünk ki csoportosan, ez több hatást fog tenni.» Ezután az ülést felfüggesztették.

Ez volt a thermidor 9-iki forradalom kezdete a francia nemzet törvényhozásában, melylyel a konvent még egyszer érvényre emelte souverainitását. De az utca felvette a harcot és folytatta elkeseredéssel. *Henriot* félig ittasan tánczoltatta lovát Páris kövezetén s izgatta a népet *Robespierre* mellett pártot ütni. A község-tanács megtagadta a vádlott képviselők fogságba vételét, ezek *Robespierre*-rel élükön diadallal vonultak a polgármesteri hivatalba. *Henriot*-ot, kit egy pillanatra letartóztattak, *Coffinhal* néhány emberrel haladéktalanul kiszabadította. Az utcai forradalom teljes volt a konventtel szemben, s hire járt, hogy *Henriot* tűzerei cselba veszik a törvényhozás székhelyét. Méltósággal és nyugalommal, de halálra készülve foglalták el helyöket újra a képviselők s *Collot d'Herbois* elfoglalván az elnöki széket, ünneplés hangon jelentette ki:

«Polgárok, itt a pillanat, hogy meghaljunk helyünkön.»

és Saguntum Spanyolországban; továbbá Marseille, melyet már 580-ban k. e. alapítottak a görögök.

* **Rendkívül forró nyár** volt a jelen évben Kínában. Shanghai és Ningpo városokban számos európai halt meg napzsúrás következtében. A császár udvarával körutat tett Peking nevezetesebb templomaiban, hogy esőért imádkozzék, de hiában. Végre egy igen tisztelt sárkányképet hoztak nagy szertartás között Pekingbe és véletlenül csakhamar ezután erős zápor keletkezett, mely a sárkánykép tisztelét jelentékenyen megerősítette.

* **Vén leányok ünnepe** volt ez évben is Szent-Katalin napján Párisban. Jelenleg a francia városban 188,336 nő van 25 éven felül s azok, kik férjhez menni nem is akarnak, ősi szokás szerint Szent-Katalinról nevezett főkötőt hordanak.

* **Braziliából.** A párisi «Figaro» írja: A Braziliában beállott fordulatot aligha fájalta valaki annyira, mint X. párisi divatárúsnő; udvari fűzőgyárosnője volt ugyanis a braziliai császárnénak. A divatárúsnő sokáig törte a fejét, hogy miképp helyettesítse a lehetlenné vált ezimet, mely üzletének nem csekély hasznára volt. Végre jó ötlete támadt, egyszerű, mint Kolumbusz tojása. Egyszerűen ezt íratta czégre: «Mdm. X. Brazília köztársaság fűzőgyárosnője.»

VESZPRÉMMEGYE ÜNNEPE.*

Csak az a nemzet méltó a jövőre, a mely multjának kimagasló alakjait megbecsülni tudja. Ez vezérelte Veszprémvármegyét akkor, midőn elhatározta, hogy a haza két nagy fiának: *Széchenyinek* és *Deáknak* arcképeket az új vármegye-ház díszterme számára lefesteti.

Még 1835-ban történt, hogy *Zsoldos Ignác*, a vármegye akkori főjegyzője, a vármegye márczius havi közgyűlésén, méltatva gróf *Széchenyi István* halhatatlan érdemeit, ezen szavakkal végezte beszédét: «Szeretném, ha minden megyének termében gróf *Széchenyi István*nak dicső képe függne, hadd tanítsa az meg minden látót arra, hogy az a nagy hazafi, ki a haza oltárán tettekkel áldozik.»

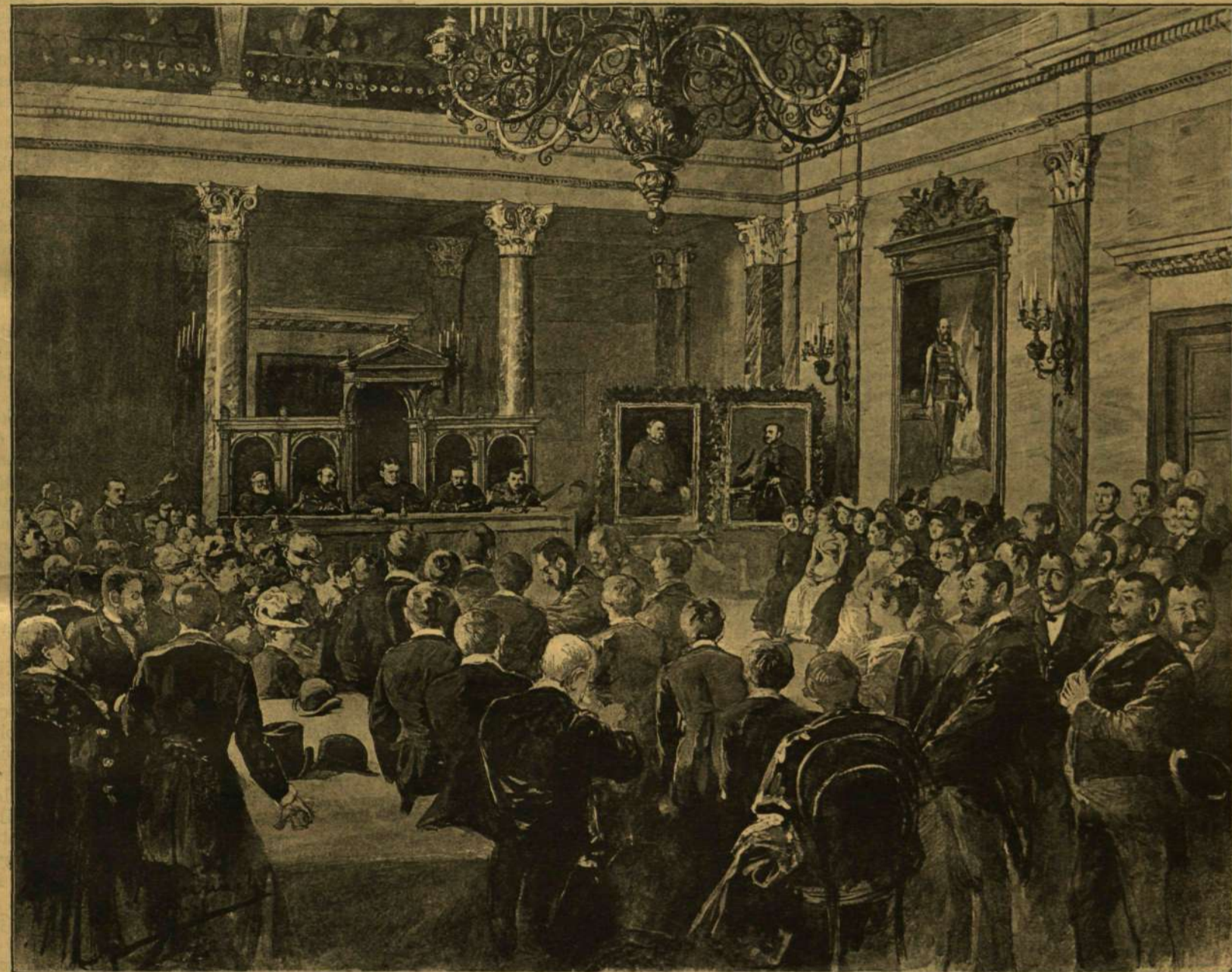
falait Ő Felsőgeiki életnagyságú képei díszítik, fényes, impozáns; a nagy esillár, vert vasból, *Jungfer Gyula* budapesti műlakatos remek munkája.

Itt folyt le a leleplezési ünnepség, melyen a tisztikar s a bizottság számos tagja díszmagyar öltözetben jelent meg, s melyen a megyei és városi előkelőség nővilága is nagy számban volt képviselve. A terem zsufolásig megtelt ünneplő közönséggel.

A program szerint pontban déli tizenkét órakor belépett díszmagyar ruhában gróf *Eszterházy Mór* főispán, a megyei tisztikar élén a terembe, s az elnöki emelvényen mellette jobbra *Véghelyi Dező* alispán, továbbá *Kenessey Károly* tiszti főjegyző, balra *Kolosváry József* főjegyző s dr. *Purgly Sándor* tiszteletbeli főjegyző foglal-

elnök, *Szélesy Dániel*, *Végh István*, *Csolnoky László*, *Harabasewszky Henrik* pénzügyigazgató, *Kompóthy Tivadar* hírlapíró, *Takács József*, igazgató, *Kerényi Károly*, tiszti főorvos, *Huszár József*, *Mészáros Polykarp*, *Hegedűs János* s a bizottság számos tagja. Ott volt *Vastagh György* festő-művész; a helyben állomásozó honvédtisztikar; a *Deák* Ferencz rokonsága részéről pedig *Petz Jenő*, osztrák-magyar államvasúti vonalfőnök és *Kovács Imre* veszprémi polgármester vezetése alatt a város egész tisztikara.

Gróf *Eszterházy Mór* főispán emelkedett hangulatu, kegyeletes szavakkal nyitotta meg a dísz-közgyűlést, üdvözlőlvén a vármegye vendégeit s a valóban díszes közönséget. *Véghelyi Dező* alispán jelentést tett a képek beszerzésének előzményeiről s azután átadta a szót az ünnep

VESZPRÉMMEGYE ÜNNEPE. — DEÁK ÉS SZÉCHENYI ARCKÉPÉNEK LELEPLEZÉSE A MEGYEHÁZ DÍSZTERMÉBEN. Kinnach László rajza.

Azt az óhaj, melyet az akkori közgyűlés helyesléssel üdvözölt, több, mint félszázad után, a vármegye jelenlegi törvényhatósági bizottsága valószínűleg meg, elhatározván egyszersmind azt is, hogy a vármegye egykori táblabírájának, a haza bölcsének, *Deák Ferencz*nek arcképeit is lefesteti a díszterem számára.

A két nagy hazafi arcképe *Vastagh György* jeles festőművésznünk esetje alá került ki, s ünnepélyes leleplezésök ez évi december hó 1-én fényes ünneppel ment végbe, méltó kifejezésül a vármegye kegyeletes érzelmeinek. Veszprémmegye új székháza, mely mintegy 400 ezer forintnyi költséggel *Kis István* budapesti építész terve szerint készült, szép modern épület, czélszerű, kényelmes berendezéssel. (Rajzát közölte a «Vasárnapi Ujság» 1887. évi 51. számában.) A megyeház díszterme, melynek

* A veszprémmegyei ünnepélyre, melynek itt leírását közöljük, lapunk egyik rajzoló munkatársa, *Kinnach László* festőművésznünk is leutazott s két képet készített, melyek egyike magát az ünnepélyt, másik az azt követő vidámhangulatu bankettet ábrázolja a főbb résztvevők arcképeinek feltüntetésével. Szerk.

tak helyet. Az elnöki emelvénytől balra *Széchenyi* és *Deák* arcképei voltak elhelyezve, babérguirlandokkal körülövezve és függőnyvel leleplezve. Jobbfelől pedig az ünnepi szónok számára volt emelvény felállítva.

Az ünneplő közönség közt ott voltak: gróf *Eszterházy Ferencz*, báró *Fiáth Pál*, gróf *Erdődy Sándor*, báró *Bornemissza Gábor*, gróf *Zichy István*, gróf *Eszterházy Sándor*, *Laky Kristóf* törvényszéki elnök, dr. *Bezerédy Viktor*, dr. *Jánosi Gusztáv* kanonok, *Devics József* kanonok, *Néger Ágoston* apát, id. *Purgly Sándor*, *Szabó Imre*, *Bibó Dénes*, *Kenessey Pongrácz*, *Reé Jenő*, *Osvald Dániel* pápai polgármester, *Thász Lajos*, *Karácson János*, *Rainprecht Antal*, *Kenessey Mór*cz, *Ányos László*, *Andree Gyula*, *Fodor Gyula*, *Kolosváry Kálmán* ciszterezita, *Kun György*, *Puzdor Gyula*, *Kenessey Miklós*, *Szőnyeghy Alajos*, *Noszlopy Viktor*, *Kletzár* és *Horváth Lajos* főszolgabírák, *Paál Dénes*, *mosoni Ruttner Sándor*, *Pöschl Károly*, *Tóth Ede*, *Schriker Sándor*, *Fischer Károly* és *Sándor*, *Jerfy Adolf*, *Köves János*, *Bohuniczky Ödön*, *Pongrácz Jenő* kir. ügyész, *Takács Ádám* árvaszéki szó-

nokának, dr. *Fenyvessy Ferencz*, Veszprémmegyei udgodi kerülete országgyűlési képviselőjének, a ki díszmagyar ruhában föllépvén a számára készített emelvényre, nagyhatású beszédet tartott, a mely közben-közben lelkesült éljenzésekre ragadta a közönséget. Beszédjében szépen jellemezte a két nagy hazafi áldásos működését a közügyek terén.

«A nap, — ugymond, — nem török anyny szinre, mint a mennyi felé lövette *Széchenyi* szerzetesét nagy szellemének egy egész nemzetet felgyújtani hivatott ihlett szikráit. Forradalmat idézett elő szellemével, fellépésével mindenütt: forradalmat az eszmékben, forradalmat a szivekben, az elfásult érzésben és az elavult felfogásban, forradalmat az intézményekben, forradalmat a közszellemben; átgurta erős kezekkel más anyagga a nemzetet s teremtett belőle egy darab Európát.» Azután méltatta *Deák* érdemeit «a ki, ugymond, ott áll a dicsőségben, a hol Washington; szilárd és tiszta jellemben, a hol Cato; törvényhozásban, a hol Solon; igazság szeretetben, a hol Aristides.»

Befejezván a két nagy hazafi jellemzését, —

«hadd hulljon le, ugymond, arczképeikről a lepel!» mire a képek lelepleztetvén, felharsant az ünneplő közönség riongó éljenzése.

«Légy üdvözölve — folytatá a szónok — megynék termében művész ihletettség által megörökített képe nagy Széchenyinek és nagy Deákunk. Légy üdvözölve a nemzeti hála tiszta érzésével és a nemzeti kegyeletet igaz hangjával!

Nem faldisz gyanánt állított ki Titeket tanácskozási termünkben, de kegyeletünk oltárképe gyanánt. Oltárkép gyanánt, mely hitünkben meg erősít, reményeinkben kirtartára buzdít és hon-szerelmünkben egyesít.

Törökösünk és büszkeségünk lesz, hogy tanui legyetek és tanúságot tehessetek mindenkor Veszprémmegyének lelkes hazafiságáról, alkotmányos, dicső királyi iránti törhetlen hűségéről, jog- és törvény-tiszteletéről, vallás- és társadalmi békejéről, kötelesség-tudásáról, közéletének erkölcséről, ére-nyeiről és karakterének kristálytisztaságáról!

S ha ez így lesz, — pedig egész bensőnk azt sugallja, hogy ez így lesz: — oh akkor Széchenyi és Deák szelleme megszálltatja ekként a képet: «Jó helyen vagyok én itt Veszprém vármegyében.»

De érezzük, hogy ez ünnepek perczében is, mikor egy egész vármegye, rang- és vallástülsőség nélkül, egyetértve és egyetértve ünnepi díszben itt sereglik kegyelettel a két kép körül, — érezzük, hogy kell lenni a szellemvilágban egy hatalmas erőnek, mely csodát művel és ide hozza közénk Széchenyi és Deák nagy szellemét. Kell lenni egy erőnek, mely büvös hatalmával a perczben felmelegíti a hideg vázsnat itt, s belé leket lehel: kell lenni egy erőnek, a mely látóerőt ad a festett szemeknek, érzést a képzelti szívnek és hangot a néma ajkaknak, melyek álva szólnak felénk:

«Nép, mely dicsőt és magasztost így magasztal,
Van abban élni hit, jog és erő!»

A lendületes szép beszéd után perczekig tartott a taps és éljenzés. Erre felállt Szabó Imre bizottsági tag s indítványozta, hogy az ünnepi beszéd egész terjedelmében a megye jegyző-könyvében megörökíttessék, a mely indítványhoz a közgyűlés egyhangulag hozzájárult. Vegül a «Veszprémi daloskór» élénkelte Kölcsey «Himnusz»-át, s a főispán azon reményének adva kifejezést, hogy a megye ezen szép ünnepe bizonyára maradandó emlékü lesz a jelenvöl-takra nézve, bezárta a dísz-közyűlést.

A megyeházi ünnepség után a díszbeid a Korona-vendéglő nagytermében folyt le, melyen a megyei és városi értelmiség részéről 154-en vettek részt. A szinpad elmelvényen a veszprémi cigány-banda játszott. Verner vendéglős ez alkalomra a termet igen szépen feldíszítette. A pezsgő felszolgálásánál a felköszöntések sorát gróf Eszterházy Mórész főispán nyitotta meg poharat emelvén a királyra, mire azután egy-mást érték a lelkesült felköszöntések, melyek között nagy hatást keltettek báró Fiáth Pál, Vég-helyi Dezso, Bezerédj Viktor, Szabó Imre s dr. Fenyvessy Ferencz pohárköszöntői. A «veszprémi ifjúsági kör» részéről Eötvös Balint joghallgató mondott tetszéssel fogadott felköszöntőt — Veszprémmegye vezérferfiára, Belák Lajos ügyvéd pedig a sajtó képviselőit éltezte.

Este a megyeház dísztermében fényes bál volt, melyet gróf Eszterházy Ferencz elnöklelte alatt külön bizottság rendezett. A lady patronesse báró Fiáth Pálné volt. A bálon ott volt látható Veszprémmegye és a város hölgyközönségének dísz-e, közöttük Bezerédj Viktorné, Vég-helyi Dezsóné, Ihaszné-Jókai Etelka, Bohn Gyuláné, Vértessy-né-Makkfalvy Gizella, Szabó Imréné, Thalyné, Kolozsváry Józsefné, Vég-h Istvánné; a négyese-ket 80 pár táncolta. A hölgyek csinos tánczen-dendet kaptak Széchenyi és Deák arczképeivel.

Igy róttá le a kegyelet adóját a haza két nagy szelleme iránt Veszprémmegye, az a megye, mely a közművelődés előmozdítása terén is a vezérmegyek közé tartozik, az a megye, mely csupán Vég-helyi Dezso alispánsága alatt eddig 48 ezer forintot áldozott kulturális czélokra.

VARGYAS ENDRE.

KARÁCSONYFA ALATT.

Zárjuk be jól ajtonkat, ablakunkat!
Üres szív az, mely mindig nyitva áll.
A sűrű zörgetés minket nem untat;
S Jézuska is, meglásd hogy ránk talál.
Oh feleség! ne menjünk a piacra;
A bűt, az üdvöt arczunk ne mutassa!
Bolond pazar, ki kéjt és szenvedést
Másokra bíz... lenézik mint színészt.

Lásd, van sok fényesebb, sok gazdagabb fa, Mégis nekünk csak legzebb a miénk! Szeretünk kincsével telerakva; S szemünk fölötté könnyezzen mereng. Hogy' tapsol csepp leánykánk kis kezével! Fiunk se nézi épen az eszével... S ki értené, túl e szerény körön. Miért zokog ma bennünk az öröm?

E titkos írást felhő fátólán át Csak egyetérző lelkünk fejti meg... Hogy volt idő: kis gyertyák égi lángját Hiába lestük... ránk tört a hideg... Sötét maradt kínos karácsony-esténk... S jobbak valánk, semhogy kétségbeesnénk... Álmodhatunk... erős hitünk viraszt: Majd küld az Úr szívünkre is tavaszt!

S no lám, virul már illatos virága; Kék égbe virad az érzett derű; Gyümölcsös az áldott fa minden ága, S arany-fényét áraszt itt az egyszerű... S honnan jön e hang... ez a méla zsongás, Ez a zajos kedv, ez a halk borongás? Harang-csengés ez? vagy gyerek-kacaj? S csodálat? ... hála e boldog sohaj? ...

Csak zárd be jól az ablakot, galambom! Ne lássa senki szívünk ünnepeit... Közönyös ész nevetne, mint bolondon, Mikor tánczolni lát s nem hall zenét. De mi csapongjunk... váljunk gyermekeké... S kedvünket a gond ne szakítsa ketté... Hiszen, ha véssz jön s már leszállt a nap, A szerető szív bátrabb s gazdagabb!

Csak rejtjük, édes, a jót és a rosszat; Érzésnek, éssznek nem való piac. Remény gyógyíthat, bánat ostorozhat; Magányban él nő-lágyság s férfi-dacz... Tudom, tudom, mit mond e bús tekintet: Megálda im' az ég kegyelme minket; De ott lenn az az árva két gyerek!... Szegény anyjuknak arczán könny pereg.

Jézus se száll dobszóval át a légen; Mint titkos égi sejtelen suhan... Arany tányéron jár a góg kevelyen; Minden nemes jószágunk szánya van... Oh menj le, angyalom, de csak vigyázza; A holmit a szegény asszony ne lássa... Mig éjszakázónak kaput nyitott: Hogy' jött be Jézus?... hadd legyen titok!...

RUDNYÁNSZKY GYULA.

RINKA.

Elbeszélés.

Irta: B. BÜTTNER LINA.

Meleg, tiszta áprilisi alkony csöndje, békéje borult az arnóthi sik pusztára, mikor Kelen Gábor, az öreg pusztai tanító, kis kertjében dolgozgatott. Ez a darabka föld csak annyiból volt kert, hogy körülárkolták, de máskülönbön nem árnyalta be sem egy fa, sem egy bokor. Am azért az öreg ur előtt így is igazi kert volt az, sőt virágos kert is, — mert nemcsak hogy fányi magásra nőtt meg omló fekete földjében az arany tengeri leveles szára s bokrot hajtott a lisztes bélu barna kolompér, — de talált ő ott olyan alkalmas helyesekét is, hová már kora tavasz-szal kiültette azt az öt tő sárga violát, melyet három cserépben ápolgatott egész tél folyásán, szobája ablakában.

A déli napból védett helyen a violák már szépen megbokrosodtak s el voltak borítva sárga és aranybarna bársnyos virágokkal, melyeknek finom, édes illata egészen betöltötte a kis kertet a csöndes tiszta alkonyon.

A mint most az öreg tanító ott térdelve egy rossz vakoló lapattal kapalgatta a földet körül-tük, a megmozgatott violák kelyhéből még erő-sebben omlott a balzsamos illat, s attól Kelen Gábor sovány ráncos arczán a gyöngyesség szép kifejezése és kedves mosolya rezgett.

A sárga violák jelképeztek előtte ifjúsága egyetlen regényességét s szerény jó szive minden költészetét. A mi szinillat, ábránd, álom, csak fűszerezte életét, mind annak emlékét e virágok őrizték meg számára.

Régen, nagyon régen, mint igen fiatal és igen

szegény segédtanító, főnöke legidősebb leányá-val együtt ápolták a sárga violákat. Őt bokor ilyen fényes aranyos virág, három cserépbe ül-tetve, képezte a szép Kata fiataliságának minden fényűzését. Egyszer aztán egy tavaszi estén, a batoratlan fiatal ember oly vakmerő lett, hogy a felénk leánykával egyszerre hajolt oda, a sárga violát megszagolni, és akkor, hogy, hogy nem? — bizonynyal a tavaszi azt titkos búbája tette— de reszkető, forró ajkai találkoztak a violák aranyos illatos kelyhével.

Az volt az ő eljegyzésük. És miként Kata volt Kelen Gábor szívének egyetlen vonzalma, úgy lett a sárga viola életé-nek egyetlen virága; mást, sem asszonyt, sem virágot nem szeretett, nem ismert.

Pedig azon este óta sulyos évek hosszú sora mult el. A szép Kata is, mint fáradt kora nő már rég pihenni tért. De azért a violailattal most is halvány pir borította az öreg tanító ráncos, sárga homlokát, magasan föl kopasz feje tetejéig. Talán a boldogság emlékétől? Talán némi restelkedésből, hogy öreg ember létere még most is arra gondol, hogy sem azelőtt, sem azóta nem volt és még a világ világ, nem is lesz soha, mint az, olyan szép tavaszi este.

Már három bokor violát megkapált, mikor Matyi, a béresgyerek, egy levelet adott át neki, mit a városból hozott a heti posta számára.

Kelen Gábor a nélkül, hogy fölállt volna tér-delő helyzetéből, megtörülte sáros kezeit, aztán nagy kerek szemüvegét s miután az ismeretlen kézírás, hol közel, hol távol tartva magától, so-káig nézte volna, végre mégis fölzakította a le-velet.

Idegen, egyszerű emberek egyszerű részvétél tudatták vele rövid sorokban, hogy fia meghalt. Meghalt Katájának és az ő szívének egyetlen gyermeke.

Kelen Gábor tágra nyílt, lélektelen szemekkel nézte, nézte a levelet. Aztán csöndesen, — ép úgy mint a hogy volt keresztül-kasul összehaj-togatva — visszadugta tokjába s letette maga mellé a földre. És egyetlen hang nélkül, öntu-datlanul nyult a rossz vakolólapát után és ismét kapálgatni kezdett. Már az utolsó, a legbokro-sabb, legvirágosabb violától ásogatta körül, mi-kor a csorba vakolólapát valahogy jobbebb esü-szött és átmetszette a virág szárát mindjárt a tövé-nél, s a szép nagy bokor egészen levágya a földre fordult.

— Fiam! fiam! fiam! riadt föl az öreg tanító, egyszerre öntudatra térve. És ugy oda vetette magát a földre, mintha ott lett volna fia kopor-sója. Megragadta két kezével a letört viola-bokrot, ráhajította öreg, reszkető fejét és esék-kal, könnyel borította, miközben keservesen nyögte: — Fiam, én édes, én jó, én egyetlen Jánosom!... «Életem letört zöld ága... Re-ményem hervadt virága»... — tördelte öntu-datlanul a falusi bucsuzatók jámbor egygüvy szavait. — «Elementél a mennyországba... Itt hagyttál a sötét gyászba... Az istennél... az isten dicsőségében...» Oh, jaj nekem, jaj nekem!

Igy temette az öreg tanító kertje virágai közt egyetlen fiát, mikor az már el is volt temetve ott az éjszaki Kárpátok magas fenyőerdejébe rejtett kis falusi temetőben.

Kelen Jánost eltemették, de szívet itt hagyta kis árva leányánál, Rinkánál. Szerető szíve és a kis Rinka együtt maradtak örökségkép öreg aty-jára, ki addig alig ismerte kis unokáját. Igen távol laktak egymástól; pedig a szegénynek minden távolság nagyobb és sokkal messzebb esik, mint másnak. Kelen János ugyan egyre hívta s kérte atyját, jöjjön hozzájuk lakni. Eleget fáradt, dolgozott már, megérdemli a nyugalmat. És hol pihenhetne jobban, mint nála a balzsa-mos fenyők magas hazájában? A hol közelébb van az ember az éghez. A hol az örökzöld feny-vesek közt az örök Isten lakik. A hol, ha csön-des estéken az erdőben járunk, halottaink mel-létünk mennek. — És bár az ő felesége már csak a halkán sóhajtozó fák alatt kíséri férje lép-teit, de háza azért asszonyi oltalom alatt áll, mert ajtaja előtt egy sudaras fenyőfára függesz-tette szűz Mária szent képét: örökzöld néi sze-retet a kis Rinka játékaik és álmai felett.

Kelen János szerette a földet, mely kenyeret és virágot termelt számára, — habár csak zab-kenyeret és vad virágot, — és örömmel osztotta volna azt meg öreg atyjával. De az még hallani sem akart nyugalomról. Még munkálkodni akart és munkálkodott is.

Hanem mert Kelen Gábor szegény és öreg volt, azért csak félig ingyenre fogadta fel őt a nagylelkű bérlő uraság Arnóthra pusztai tanító-nak, mikor ott zajos tünetéssel iskolát állított, és az alapító, «e hazafias, kulturális és jótékony cselekményért» legalább is nemességet s kihalt önmegemlétség történelmi előnévét várta jutalm-ul. A bérlő uraság a hazafiság és jótékony-ság mezején is szeretett gazdagon aratni.

Pedig itt jótékony-ságot csak is az öreg tanító gyakorolt, midőn sárral kitapasztalt egyetlen szobájában, mely egyszerűen «tanterem» is volt, vidám türelemmel taníttatta a pusztai szil-aj gyermekeket jámborságra és munkára, s ta-nított hálás jókedvvel, alamizsnának is kevés fizetésért.

Igy találta az öreg urat sárga violái közt, János fiának halálhíre.

Most már persze többé nem mehetett föl a hegyekre pihenni a Szűz Máriás fenyőfa alá; a helyett a kis Rinka jött le hozzá kopottas gyász-ötözétében, melyet valami jóságivű szegény asz-szony ócska ruhákból varrt neki, és hosszúra is szabta, rövidre is, szükre is, bőre is, ott a hol

Ez igyekezethen kivitte, iskola után, a ha-tárba. Előttük beláthatatlan repeze-tábla terület, unalmas sárga virágaival.

— Nézd, Rinkám, ezt a hatalmas repeze-ten-gert, olyan, mint az olvadt arany, szinte hab-zik. Arany-tenger is ez, az árendás uraságnak. Milyen szép haszna lesz, he, he, he! — örült a jó öreg és szerette volna, ha unokája is örül az árendás uraság szép hasznának.

De a gyermek kedvetlenül fordította el len-virág-szemeit: azzal a kellemetlen érzéssel, mit a kékszeműeknek a sárgaszín látása okoz, mintha az megtörné és zölddé változtatná szemeik kékjét.

— Nagyon sárga. Az erdőben oly sokféle vi-rág van; szép színűek és illatosak; — szólt az-tán álmodozva.

— Igaz a! — nevetett nagyapja; — a repeze csakugyan mind sárga és nincs jó szaga.

Máskor Kelen Gábor másféle vette sétájukat, hol a virágos legelőn a gulyák gázoltak a hara-gos-zöld fűben.

— Ugy-e Rinkám, mekkorák ezek a nagy tarka marienhofi tehének? Hatszáz forint volt

kis leányt fölvidítani s vele a pusztát megsze-rettetni.

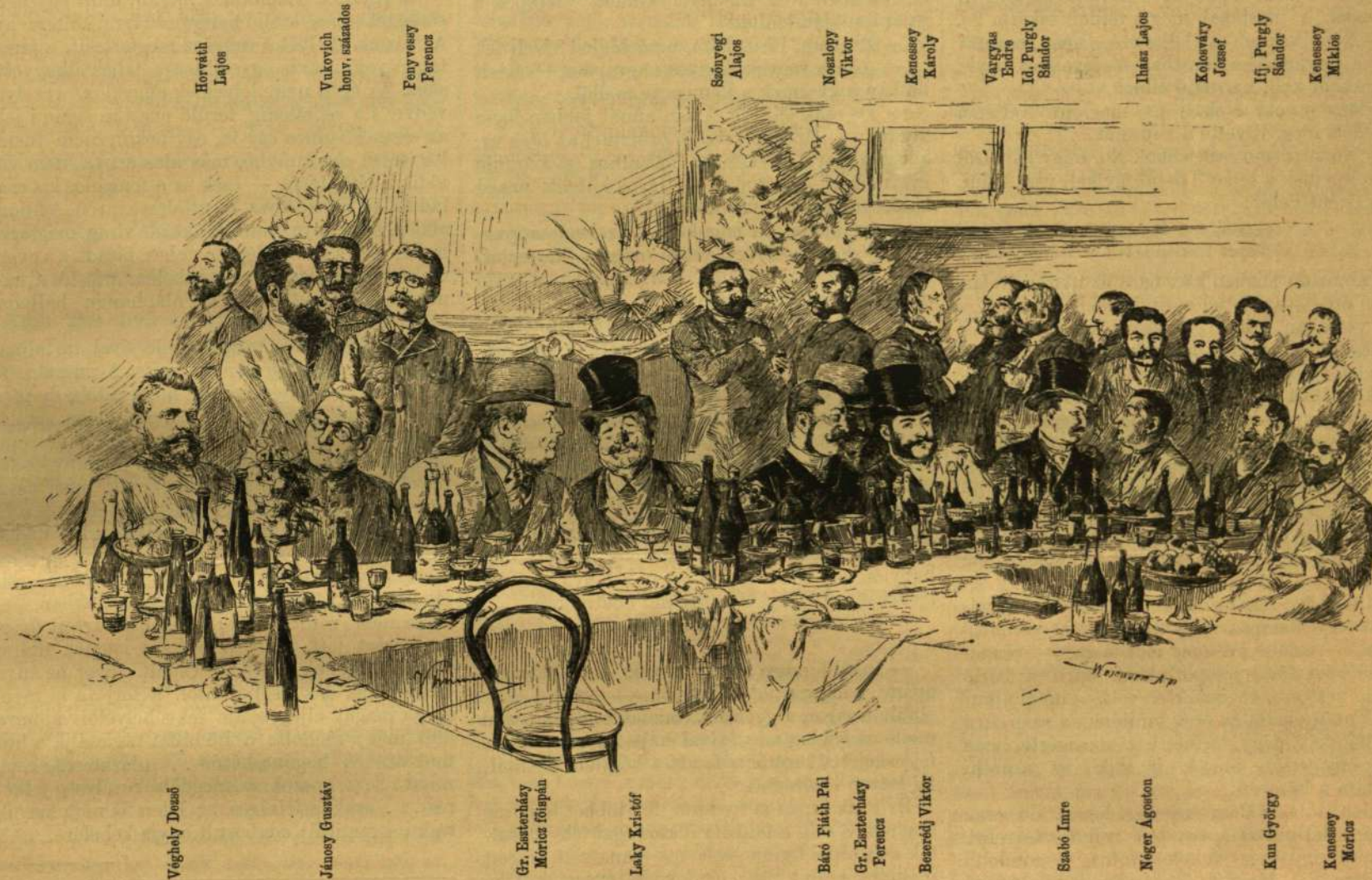
Egy napon, mikor ismét a határban jártak, az öreg tanító egy tábla szélén megállt, körül-hordta tekintetét a síkságon, majd a tiszta égre nézett és kalapját levéve, hálaadó áhitattal szólt:

— Oh, Rinkám, nézd e végtelennek látszó síkság felett milyen nagy a fenséges mennybolt. Köröskörül a földre ér le!

— Nehéz... igen nehéz. Sehol se tartják fel fák, hegyek; — sóhajtott fáradtan a gyermek, szemeit behunyva.

És elmúlt a nyár is, mint a tavasz, a nélkül, hogy a kis leánynak legkisebb örömet tudott volna nyújtani. Már a tengerit is letörték, gó-rékba is rakták. A megszedett hatalmas növény száradó levelei élesen zörögtek, sügtak-bügtak az őszi légben.

— Hogy zúg ez az üres tengeri, mint valami erdő; — szólt az öreg úr, a mint egyszer arra jártak. — Hallgasd csak, Rinuskám! No, nem épen úgy zúg, mint mikor a szél és a fenyőerdő beszélnek együtt?

VESZPRÉMMEGYE 1889. DECZ. 1-EI KÖZGYŰLÉSE UTÁN TARTOTT DISZEBÉDRŐL. — Kimmach László vázlata.

nem kellett volna, a mi által a kis árva még szá-nandóbb alakká vált. Am azt az öreg nagyapa és nyolcz éves unokája ép oly kevéssé tudták, mint az a gyöngyös nyaku barna gerle, melyet Rinka karjai közé szorítva hozta magával a hús feny-vesek alól az idegen világba.

Idegen volt itt neki minden. A napbarnított, sötét szemű vig gyermekek, kik megbámulták a fekete ruhás halvány leánykát, panaszos tekin-teti lenvirágos szemeivel s fehéres lencsál ha-jával. Idegen volt neki a sik pusztá, melyre a nap oly forrón tüztött, és sehol fa, erdő, csak ha a delibáb csalfa hullámai rengnek olykor a tik-kadt vidéken.

Rinka is szomorun, tikkadtan üldögélt a ház előtt, vagy járkált az árnyéktalan kertben, s utána, vagy mellette a gyöngyös nyaku gerle tipegett apró piros lábacskaik és búgott, búgott bánatosan.

Kelen Gábornak nagy vigasztalására esett, hogy mellette van egyetlen fiának egyetlen gyermeke, kit még az ő Katája szép nevére kereszteltek is. S a jó öreg legyőzte saját bánatát, hogy fölvidítsa a leánykát; és mert neki kedves volt az együttlét, szerette volna, ha Rinka sem lett volna olyan levert. Azért min-dent megtett, hogy fölvidítsa s szórakoztassa.

az árúk. De a milyen drágák, olyan szépek is. Mi?

— A kecske szebb, — veté ellen szomorun a gyermek; — a szemében a fekete pont hosszú és négyzögletes. És a kecskének szakálla is van. — Csakugyan! — szólt jókedvűn az öreg ur, — szebb, mert szakálla van.

Másnap a legelésző birkanyájához vitte a kis leányt.

— No, Rinuskám, már nem is mutatom ne-ked azt a hatalmas barna kost, pedig háromszor kunkorodott a szarva és érmet is nyert már az árendás uraságnak. Búszke is rá! De nézd csak Rinkám, azokat a kis báránykákat. Ugy-e milyen kicsinyek és fűrgék?

Egy borus délután Kelen Gábor a ház előtt állt, mindig bágyadtabb és csöndesebb unokájával. — Nagypám, — kérde egyszerre a gyermek, mért nincs itt erdő?

— Miért? Azért Rinkám, mert ez gazdag búzatermő vidék. A bűszge tárháza; — szólt búszke örömmel az öreg tanító mialatt vékony, kopott kabátját összefogta mellén.

— Nagy kincs, nagy gazdagság van itt! mig a hegyeken, a hol erdő van, ott a szegénység.

A leányka keskeny, halvány arca gyöngén elpirult s talán először életében szólt heve-sebben.

— Nem, nagypám, az nem szegény vidék, a hol télen is zöldül a fenyő. Az a gazdag vidék.

Mig itt, — folytatta igazgató s majdnem undorral tekintett végig a hófede sikságon, mely egybe látszott folyó s homályos éggel, — ez itt a semmi!

Közeledtek a karácsonyi ünnepek. Kelen Gábor a szomszédos tanya lakó számadó gazda bevitt a városba vásárra, hol az öreg tanító — összegyűjtögetett hat forintján — meleg ruhát akart magának venni télire. E szándékával kissé ugyan elkést, mert akkor már a tél egész zordóságát kifejtette.

A mint kopott, vékony öltözetében ott állt a szaladó szánon, öreg sovány teste egészen megémbereedett a csikorgó hidegben. A számadó erős, egészséges férfi volt s apró sallangokkal díszített, nagy bundájában nem érezte a hideget, de egyszer aztán mégis észrevette Kelen Gábor állapotát.

— Ugyan, tanító ur — szólt oda azzal az utánzóhatlan keveslő csufondárral, melylyel a jó-módu paraszt a szegény ur iránt viselkedik; — de már mért nem öltött magára valami becsületes gunyát? Hisz ebben a hitvány uri ruhában megveszi az Isten hidege.

Ezzel kihuzott az ülés alól két lóporcőzöt s az egyiket, mint köpönyegét kerítette az öreg ur nyakába, a másikat meg a térdéit takarta be.

— Nem veszem a lelkemre, hogy esonttá fagyva vigyem be a városba. A lovaknak ugyanis csak akkor kell, ha majd állnak.

Értette a pokrocőzöket. De még ennyivel sem elégedett meg. Kivette a csutorát.

— Körtanyoson csak ebből. No, hogy bévilről is melegedjék a lelke. Lássá, így kell utra kelni, mint Szent Péter:

«Iszik mikor akarja,
Fülepét is kínálja!»

A számadó józűen kacagott az utszéli tréfán s a jó öreg köszönettel segített neki.

A városban, mikor elhatározták, hol fognak találozani, külön utat mentek.

Kelen Gábor a mit ott ögyelgett lassan a sátorok alatt és a ponyvákat terített «uri» ruhák közt, egyszerre meglátja, hogy taligákon nagy zöld növényeket, fákat, cserjéket, hordanak el arra egy épületbe. És meglátta, hogy a terjedelmes zöld vedrekbe ültetett ciprus, tuja és levantei babérbokrok közt egy bodros sűrű ágazatú, jókora fenőfűcskát is vittek el mellette.

— Fenő... igazi fenőfa, — mormogta magában. — Ha haza vihetném, Rinkának?

Es tűnődve ment a kis fenőfa után, míg följutott egy pompás nagy terembe, melyet másnapra, — valami jótékony előadásra, — rendezett be zöld növényesportokkal, épen a bérli uraság kertésze. Ez ismerőse volt, s némi alkudozás után eladta az öreg tanítónak a szép sűrű fenőfűcskát négy forintért s megígérte, hogy karácsony estére még ki is küldi az arnóthi pusztára a béressel.

Kelen Gábor vidám megelégedéssel, de csak két forinttal indult aztán téli ruhát vásárolni. De hisz ugy sem vehetett volna, — gondolta magában. — Mert az ő számára oly borzasztó drága volt mind az a sok «egészen új» ócska ruha a ponyván. Pedig ott látta azt a jó meleg tubákszin hosszú kabátot is, melyet ismert is ujkorában Zsorzon, az árendás uraság inasán. Milyen jól betakarogatta volna az az öreg térdéit!

Hanem azért ő is vásárolt, egy pár meleg keztyűt magának és egy pár kisebbet kis unokájának. Olyan kályhafütőknek való keztyűk voltak azok, füzöldek, de fekete ujjakkal.

— Milyen elém, — mosolygott az öreg ur, ki mindent szeretett méltányolni, — az ujjai bekormozódhatnak s a keztyű mégis szép zöld marad.

Vett aztán egy pár diót, aranyfűstöt s néhány viaszgyertyácskát, majd karácsonyra a fenőfűcskára. Azon a vidéken ugyan nem szokásos a karácsonyfa. Nem ültetnek fát, és ha magától nőne, nem vágják ki a gyermekekért. Kelen Gábor se vágta volna ki, de ez töves, élő fa, melyet aztán majd kiültet kis kertjébe, és Rinkának lesz fenőfűdjéje.

Hazainduláson az a számadó gazda, ki még pirosabb és vigabb volt, nagy nevetéssel fogadta a tanítót, hogy olyan jól és okosan állfatta magát ruhával télire. Aztán újból beburkolta a lóporcőzökbe s hogy a lelkeről is gondoskodjék, megizatta a csutorából is. De az öreg ur örömmel szorongatta a jó meleg zöld keztyűket, és a zöld fenőfűcskára gondolt, melynek meg a kis unokája fog majd örülni.

Karácsony estéjén Rinka a szalmával jól befűtött bordás kemence padkáján feküdt; felette a kemence bubján ült a gyöngyös nyaku gerle és panaszosan búgott. Ott kiinn pedig a pitvarban Kelen Gábor a kiszolgáló béresnével díszítette a fenőfűt, melyet a béres ép előbb hozott ki a városból.

Az őreg ur a fa tetejére egy olajos papírból készített csillagot illesztett, mely mellé kis viaszgyertya lett rajta. A többi gyertyácskát elosztva a többi ágakra tűzdelte, melyek között már aranyfűstös diók fényeltek. A fa derekára a Boldogságos Szűz aranyos képét, karján a szent kisdéddel tette, — mint a hogy Rinkának az erdőben volt háza előtt a Szűz Mária nagy fenőfűán. A kis fa tetejéről pedig két oldalt a két pár fekete ujjú zöld keztyű függött fekete galandon; a nagyobb a nagypapáé, a kisebb a kis unokáé.

Mikor ilyen szépen elkészült minden, a gyertyákat meggyújtották, s a béres és béresné bevitték az illatos karácsonyfát s letekették az asztalra. Az öreg tanító pedig az angyalt helyettesítve, esőngtetett. De szólt is: «Gloria in excelsis Deo!»

Bevégezván a mennyei küldött szerepét, a saját hangján kiáltott:

— Rinkám, Rinuskám, nem hallod? Kelj fel. — Álmos vagyok, kedves nagypapám, — felelt halkán a gyermek a kemence mellől.

— De csak jöjj ide. Aztán annál jobban fogsz aludni, — sirgette remegő örömmel az öreg ur, s kézen fogva vezette az asztalhoz a bámuló gyermeket. — Látod, a kis Jézus küldött neked karácsonyfát a fenőfűdjédből.

— Istenkém... istenkém, — rebegte a gyermek s édes mosolylyal vetett magára keresztet.

— És ez mind a tiéd, Rinkám. Ez a szép meleg keztyű, és minden!

— Istenkém... istenkém, — sóhajtott boldogan a kis leány és ismét keresztet vetett magára.

Az öreg ur kézentartva unokáját körülvezette, hogy minden oldalról gyönyörködhessek a karácsonyfa fényében, pompájában. Aztán megállt vele az asztal előtt a szűz anya képénél, hogy együtt énekeljék ott el a karácsony esti éneket a jó Isten dicsőségére.

— Nem lehet... igen, aztán, — susogta alig hallhatólag Rinka; — aztán nagypapám. Most hagyjon egy kicsinykét pihienni a fenőfa alatt, s csak egy kicsinykét a fejemet oda hajtani.

— De hát beteg vagy Rinuskám? — aggódott a jó öreg.

— Inkább nagyon jól vagyok, kedves nagypapám... nagyon jól... nagyon, — susogta lágy, elhaló hangon a gyermek, miattal leült az asztal mellé és boldog mosolylyal hajtotta oda szöszeke fejcskáját a karácsonyfa alá s bágyadt szempillái lassan lezáródtak.

És Rinka nem is nyitotta föl többé lenvirág szeméit. S míg a fenőfa illatos ágai fölé borultak s az erdei barna gerle ott panaszkodt, búgott mellette, az alatt az ő vágyódó gyermek-lelke elszállt. A karácsonyfa gyertyácskái világitottak a távozó kis léleknek túlvilági útjára, s a karácsonyi ének hangjai kísérték. Mert az ablak alatt a barna arczu pusztaik gyermekek vidáman énekeltek:

«Örvendezzünk,
Betelehembe menjünk,
Együtt vigadni!»

Karácsony második napján eltemette az öreg tanító kis unokáját. Sirjára a kis fekete fakereszt mellé kiültette a fenőfűcskát. Nyugodjék alatta a gyermek és susogása mellett álmodja, hogy fenőfűdjében pihen.

Következő karácsony estén aztán Kelen Gábor kiinn a temetőben díszítette fel karácsonyának a kis fenőfűt. Ott gyújtotta meg az aranyos papírcsillagot s a gyertyácskát Rinka sirján.

De már az ezután következő karácsonyestén az öreg tanító is ott pihent a havas temetőben, a fenőfűcska alatt, kis unokája mellett.

Akkor már sirjokon senki sem gyújtott gyertyácskát a kis fenőfű ágain, de felettük ragyogtak az égen az örök csillagok.

A SZENT CSALÁD MENEKÜLÉSE EGYIPTOMBAN.

«Karácsony-est» című cikünkben közöltük, hogy van a szent család Egyiptomba menekülését tárgyaló két képünk is. Az evangéliomok e legendászerű elbeszélése (Máté II. k.) kezdet-

től fogva ihlette a festőket s számtalan képen van megörökítve.

Giotto, az olasz festészet egyik apja, a Dante barátja és festője, kinek minden Dante-arczkép és szobor, mint első forrásnak köszöni létét — e jelenetet is, a maga módja szerint, festette. Az ismert csoportot, a szamarát vezető Józsefet, a szamar hátán ülő s gyermekét ölében tartó istentanyát — az égen lebegő angyal vezérli s a szentasszonyok kísérik. — Egy másik, nagy festőművész, *Dürer Albert*, a szent családnak egyiptomi otthonát, a berendezett ácsmühelyt, benne a munkában levő Józsefet, mellette az angyaloktól őrzött böcsőt ringató Máriát — vette tárgyául: míg barátja, *Cranach Lukács*, kitől Luther eredeti képét is bírjuk, a pusztában bujdosó családot egy terepely fa alatt pihenteti — hol egész sereg kis angyal szolgál nekik. — Mindannyiánál szebb, értékesebb a *Murillo* bájos képe, a madonnák és angyalkák e fő mestere, Rafael után.

Az általunk itt bemutatott két kép egészen új, élő művészekről származik; de felfogásra és kivitelre nézve egyaránt méltó, hogy a nagy mesterekéi mellé állíttassék.

Az egyik, a *Laganda*-é, olyan, mint egy bensőséggel teljes, szelid hangulatu lyrai költemény. Az eszme, melyet a művész megtestesít, a pusztában való utazás egyedülisége, teljes elhagyottsága. Az égen nem lebegnek angyalok, vezetve, védve, s a végtelenig terülő pusztán semmi jele az életnek, nincs egy fa, egy bokor, nem főtölög távol egy kunyhó, más utas árnya nem vetődik a láthatárra — csak ez a magányos kis család halad lassan tova, de utatlan avaron. A finom alkattú szűz anya, mint leköckadó virág, megtörve hajlik alá, s József lépése nehez, fáradt, s a gyermek mélyen alszik anyja kebelén. A festő, a menekülés történetéből e fájó alaphangu balladaképet vonta el.

Nem kevésbé megkapó, de jóval tartalmasabb a másik, a *Merson M.* rajza. A pusztán át Egyiptomba érnek már a menekülők, de még nem találtak lakóhelyet, a hol állandóan szállásolhatnának. Egy Izisnek szentelt templom romjai közt nyugosznak le éjszakára. A mint kisdéddel fáradtan a földre dült, csak most veszi észre, hol van; rémülten emeli föl fejét s néz Izis körczára; a kinek neve «Izis, a hű dajka, a mint fiát, Horust szoptatja.» Mily találkozás az isten-anyáknak. A gyöngéd Mária saját képmását látja a rémletes kő-alakban, — de az nem véthet neki; az ölében tartott gyermek azért jött, hogy a bálvány-istenek oltárai romba dőljenek előtte. — Oldalt, távol az anya és gyermek kis csoportjától, a férj (a ki távol tartja magát eljegyzettje fekvőhelyétől) álomra dől már; mellette a hű állat rágicsálja a homok szükös bogáncköröit... a látátságos képe mind... a homok, a megdőlt kevelység jelképei... csak a felséges, az Isten fia nem látszik tudni semmiről: odaborult anyja kebelére.

— a —

AZ INFLUENZÁRÓL.

Az «oroszá nátha», «dengi láz» és «influenza» nevezetek alatt föllépett, roppant gyors terjedéséről nevezetes járványos betegség nagy ijedelmét okoz mindenfélé, dr. Korányi előadásának pedig, melyet a sajtó rögtön átvett, nemhogy megnyugtató, sőt inkább ellenkező hatása van; nagyon természetesen is, mert az előadás *tantársi czélból*, orvos növendékeknek volt megtartva, tehát szükségképen fölölelte a betegség *összes ismert fokozatait* és változatait, nem feledkezve meg a halálos kimenetel lehetőségéről sem; innen a rémület. De az is természetes, — noha igaz, hogy a laikus nem mindig veszi észre, — hogy az *összes alakok nem jelentkeznek s nem is jelentkezhetnek egyazon időben, egyazon betegnél.* Épen azért kár idegeskedni, annyival is inkább, minél bizonyosabb az, hogy a járvány a *legenyhebb* alakban lépett föl.

A mi az ijedelmet még fokozza, az a körülmény, melyet a tudós tanár is kiemelt, hogy t. i. az influenza az állatokra, nevezetesen a lovakra is átragad s ezekre nézve sokáig bírálatra veszedelmes. Ám ez utóbbi jelenség nekünk nem új keletű, (tehát a *mostani* járványra nem is

vonatkoztatható) a mint ezt az állategészségügyet tárgyaló, s az 1888-dik évről szóló évkönyv* minden kétséget kizáróan bizonyítja, a midőn a 248—249-ik oldalon fölsorolja, hogy a csongrádmegyei Dombegyházán még 1887-ről ájtított e betegség, 1888-ban pedig járványszerűen lépett föl Bihar, Somogy, Sopron, Szathmár, Veszprém és Zemplénnegyében, és az utóbbi helyen a 7-ik dzsidás ezred lovai majdnem kivétel nélkül az influenza hurutos alakjában betegedtek meg. Az évkönyv erre nézve is felhozza, hogy a lefolyás általában kedvező volt.

Deák Ferencz avval vágott egyszer vissza az ellenzéknek, mely — szerinte — az ország bajait nagyon halmozva festette le, hogy ez a kép emlékezteti arra a lóra, mely a ló betegségeiről szóló tankönyvben le van rajzolva, s a melyen az összes ismert betegségek láthatók; igaz, hogy ezek mind a ló betegségei, de *sohasem fordulnak elő egy locon egyszerre.*

A Korányi tanár adta kép is ilyen: magában foglalja az influenza összes formáit, de ezek nem fordulnak elő egyszerre. Az is bizonyos, hogy egy honi, u. n. «komisz» nátha jobban megviseli az embert az influenza enyhébb alakjánál, mely egybehangzó jelentések szerint most az ural-kodó.

HERMAN OTTÓ.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ráth Mór díszművei. Az ünnepekre Ráth Mór a nála megjelent, vagy füzetekben folyamatban levő, — s el lehet mondani, hogy irodalmunk javát tevő — művekkel egész gyűjteményt állított ki, a legdiszesebb kiadásban, izléses kötésben.

Deák Ferencz «Levelei» a legszeles körű figyelemre tarthatnak igényt, mert magokban foglalják mindazt a politikai, társadalmi és magánéleti levelezést, mely egy vagy más irányban közérdekű. Nagy részük itt jelent meg először; ilyenek 23 levél Wesselényi Miklóshoz, továbbá Csengery Antalhoz, Toldy Ferenczhez, Vörösmarty Mihályhoz, gr. Széchenyi Istvánhoz, gr. Mikó I. nréhez. Gyulai Pálhoz, Vachott Sándornához, stb. A vastag velinpapírra nyomott, s díszkötésű (Deák szobrárt mutató) kötet ára 5 frt 20 kr., félbőrben 5 frt 60 kr. — *B. Eötvös József költeményei* most jelentek meg először kisebb kiadásban, halványzöld szegélylyel díszített lapokon. A mely érzésű, mely gondolatu költemények a legértékesebb ajándék-könyvek közé tartoznak. Ára 1 frt 80 kr. — *Gróf Benyóvszky Mór*icz életrajzából és emlékirataiból két kötet kész már. Jókai írta az életrajzot, ő fordítja az emlékiratokat, melyeket a múlt századi angol kiadás után csonkítatlanul vesz a magyar közönség, az újabb földrajzi tudományok megvilágítása mellett. A nagyérdékű emlékiratok és uti jegyzetek második kötete került ki most sajtó alól, számos illusztrációval. Ára 4 frt 60 kr., a két kötet együtt 9 frt 60 kr. — *Shakespeare színművei* illusztrált kiadásából a tragédiák második kötete («Lear király», «Julius Caesar», «Athéni Timon», «Troilus és Cressida», «Cymbeline», «Pericles») jelent meg, Csiky Gergely javításaival, tájékoztató bevezetéssel s jegyzeteivel és a legjelesebb angol illusztrátorok rajzaival. Ára 10 frt 80 kr. — *Benvenuto Cellini éleltirása*, melyet Szana Tamás fordít, s a kiadó számos önálló vagy a szöveg közé nyomott képpel lát el, az első kötet végéig ért. A mű a világirodalom legérdekesebb emlékiratai közé tartozik s a középkori Olaszország legmozgalmasabb korszakát világítja meg. Ára 4 frt. — *Hobu Emil délafrikai utazásából*, melyet dr. Brózik Károly budai főreáliskolai tanár fordít, szintén megjelent az első kötet, számos eredeti képpel s a bátor utazó és magyar szolgáló érdekesítők kalandjaival. A félbőrötésű könyv ára 6 frt 40 kr. Ugyancsak Ráth Mór kiadásában jelent meg izléses kiállításban: *Dóczy Lajos költeményei*, a költő fénymentszeti arcz-

képével. Ára díszkötésben 3 frt 20 kr. (Jövő heti számunkban ismertetjük.)

A Franklin-társulat kiadásában érdekes könyvek hagyták el a sajtót. A szépirodalom, a tudományos irodalom és a gyermekek irodalma is megtalálja közöttük a maga könyveit.

Első helyen említjük *Vörösmarty életrajzát*, Gyulai Pál e jeles művét, mely a nagy költő összes műveinek kiadását emelte, s mely oly behatón és ritka kritikái éllel foglalozik Vörösmarty költészetének, életének folyásával s oly megkapón szól a költő köréről és irodalmi viszonyairól. Harmadik javított kiadásban jelent meg most e magyar irodalmi essay Vörösmarty arczképével szép kiállításban. Ára 1 frt 50 kr.

Az *Atlasz-család*, eredeti regény, írta Csiky Gergely. Hirreves drámáirónk nemcsak a színpadon aratja sikereit. Mint elbeszélő és regényíró is legjobbjaink közt foglal helyet, s a jellemzés határozottságában, az események gyors fordulataiban regényekben is megtaláljuk a drámaíróit, ki mindig arra törekszik, hogy szemünk előtt történjen minden. *Uj regényét* a «Budapesti Szemle» ez évi folyama közölte, könyv-alakban pedig 297 oldalra menő terjedelmes kötetet foglal el, melynek ára 2 frt.

A *Szaharában*, uti rajzok és tanulmányok 35 képpel, írta Alvinczy Sándor. Most, mikor oly sokat emlegetik Afrikát, Alvinczy könyve alkalomszerű, de közel esik hozzánk még azért is, mert tárgya az arabokról szól, kik sokáig a fönicziai, a görög és római műveltségnek mintegy örökei voltak, s a klasszikus kor műveltségének és eszméinek számos bizonyítványát arab források tartották fent számunkra, s kik az izlam vallását is legtisztábban megőrizték. Az Alvinczy név egy tárcsázó takar, ki kora élt külföldön, járt Algírban, a Saharában, s ki nemcsak sok érdeket tud elmondani az arabokról, hanem élénk tollal írja le. Bevezetőleg a régi arab műveltségről szól, s aztán huszonhat fejezetben ismerteti politikai és erkölcsi életüket, irodalmukat, s mind a tudomány, mind az ethnografia köréből számos új vonást elevezt meg. A rabszolgakereskedésre is kiterjeszkedik, s az összehasonlításban sokszor az arab felfogásnak és szokásoknak ad elsőbbséget a nyugati civilizáció fölött. A tartalmasság mellett még az élvezhető előadás is előnye a könyvnek. Ára 1 frt. 60 kr.

Publius Vergilius Maro Aeneide, a latin klasszikus irodalom ez örökbecsű műve, avatott kezektől jelent meg magyarul, jegyzetekkel kísérv. Dr. Barna Ignác, a tud. akadémiá tagja, a latin remekírók értékes tolmácsa fordította le, s az akadémiás klaszika-filológiai bizottsága által kiadott «Görög és Latin remekírók» gyűjteményében foglal helyet. Az első szót, Vergil életrajzát, «Aeneis»-nek nagyjelentőségét, dr. Némethy Géza írta meg hozzá. B. rna fordítása évek hosszú sorának műve, s a klasszikus irodalom minden barátja örömmel fogadhatja. Ára 2 frt.

A gyermek-irodalom tarka könyve: *A világ sportja* díszes és érdekes képes könyv, mely leírásban és lerajzolva a legkülönbözőbb sportokkal ismert meg, a vadászatok sokféle nemével (rókavadászat, orosz-lánvadászat, medvevadászat, bölényvadászat), halászsattal, korcsolyázással, vívással, szánkázással, sportjátékokkal, stb. Mindez színes nyomású képekben. Ára 1 frt 50 kr.

Végül a *Döntvénytárol* (a kuria, ítélő tábla, közigazgatási bíróság ítéltelei) kapjuk a XXIII-ik kötetet; ára 2 frt és a *Döntvénytár tárgymutatójának* IV-ik kötetét, ára 2 frt 80 kr.

A tengerszemű holgy — ez Jókai legújabb regénye, három kötetben, melyet a Révai testvérek adtak ki. Az érdeklődés ama sokasága mellett, mikor a mohácsi a vége után az ország két hatalmas pártra oszlott; egyik a Habsburgok alatt hitte Magyarországot védelmébe magának a török elnyomatás ellen, a másik a magyar koronát nemzeti király fejére akarta tenni és Zápolya Jánost magyar királlyá avatni. E nemzeti mozgalom egyik főalakja Majláth István, ki Erdélyben találta meg hatáskörét, kinek élete és cselekedetei egyvüvé tartoznak Erdély történetével. A magyar nemzeti küzdelem eme korszaka események meg Majláth Béla munkájában. Majláth István az erdélyi nemzeti áramlat vezetője lesz s tudvalevő, hogy Erdély épen ez időpontban szakadt el Magyarországtól és lett önálló fejedelemség. Majláth mellett Zápolya, Martinuzzi, Veráncz és Oláh hercegegrímás alakjai is feltűnnek, kinek a füzet régi metszvények után mutat be. E füzet is oly érdekes illusztrációk és régi képek dolgában, mint

szemlékezéseit egész költészettel veszi körül. Ád hozzá egy regényt, s fest abban egy nőt, a «tengerszemű holgyet», a kit azért nevez így, mert szemé, tekintete mindig változik, mint a hegyi tengerszem multja és tragikus a vége. Első ideálja a költő, de az élet elszakítja egymástól őket. A mű aztán keresztül megy az élet izgalmain, regényes szerepet játszik a forradalomban; a szerelem nem viszi el a családi élet révpártájához, nyugtalan, izgalmas lelke, mindig kiragadja onnan. Egyszer egy paraszt gulyás felesége lesz, aztán egy dragonyos főhadnagyé, majd egy pedáns néptanítóé, a ki megveri, s a kit agyonlő, a mért aztán börtönbe kerül. Merészen festett női alak, de Jókai festése után nem szűnik meg érdekes lenni. Látnak a tulzást, de figyelünk meg lankad. És végük a mesteri előadáshoz a forradalmi idők korrajzát, a költő vallomásait, visszaemlékezéseit, czélszásait. Bárhol nyissuk föl e három kötetes regényt, mindenütt egy nagy költő lebilincselő társaságában vagyunk. Ára a 3 kötetnek 4 frt, díszkötésben 5 frt.

Költők albuma. Összeállította Radó Antal. A gondba módra szaporodó anthológiák özönében, melyek közül sok az irói tulajdonjog és a jó izlés érelmével készül, — divatba jött az anthológiákat általában, válogatás nélkül elítélni, s megbélyegezni, mint az irodalom kínóvését. A kik azonban elfoglaltság nélkül itélnék, szívesen elismerik, hogy a jól szerkesztett anthológiák szolgálatot tesznek az irodalomnak. Radó Antal a Költők Albumában értékes anthológiát nyújt a nagy közönségnek. A csinos kiállítású kötet az élő magyar költőket mutatja be, lehetőleg több oldalról. Találunk benne 1. szerelmi; 2. vallásos, hazafias és egyéb tárgyú s 3. elbeszélő költeményeket. Az osztályozás ellen volna itt-ott kifogásunk s szerintünk egyik-másik költemény több joggal foglalhatna más fejezetben helyet. Azt is sajnálnunk kell, hogy élő költőink sora nem teljesebb. Többeket tudnánk megnevezni, kiket mellőzni nem lett volna szabad; ilyenek, hogy csak egy-két példát idézzünk, a réggib görárból Tolnai és Dalm-dy. Nem fogadjuk el Radó mentségét, nem kellett volna ezért a kötet terjedelmét túlságosan növelni, mert jelenleg jelentéktelenebb írások nagyon is nagy tér jutott. A költemények megválasztása általában sikerültnék mondható. — E kifogásaink azonban nem akarjuk kisebbíteni a Költők Albumának értékét s felhívjuk rá olvasóközönségünk figyelmét. Az izléses kötet Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) kiadásában jelent meg, ára díszkötésben 3 frt 60 kr. — Sajnos, hogy a kötetben a magyar kiadványok elmaradhatatlan föltaival, sajtó-hibákkal is találkozunk. A mi annál megbocsájtathatlanabb, mert az ide felvett művek már mind megjelentek, némelyek többször is, és nyomtatás után voltak szedhetők. Ilyen pedig épen a «Vaáli erdőben» című vers, mely már számtalanszor volt lenyomatva különféle vállalatokban. Ennek mindjárt első szava egy nagy sajtóhiba. Odabenn helyett Odalenn! Az erdők rendezes magasban, hegyeken felkúsznak, és már inkább odafenn-t lehetne mondani, mint odalenn-t. De itt az eredetiben Odabenn áll, az erdő mélyét, közepét akarván értetni, mint a mely leginkább megfelel a költemény hangulatának. A 4-ik szakaszban is «felhőkre» áll, felhőkbe helyett. Nem épen reneteg az oly költemények száma, melyek úgy vannak megírva, hogy egy betűt sem lehet rajtuk változtatni a nélkül, hogy az értelmét meg ne zavarja. Ezekre az illető szerkesztőknek különös gondot kellene fordítaniok, ha kivált hibátlan nyomtatás áll kéziratt helyett rendelkezésükre.

A Történeli Életrajzokból az idei folyamán utolsó kötet került ki a sajtó alól. Egészen benne van Majláth Béla monográfiája «Majláth István élete», a kinek szereplése arra a zivatáros korszakra esett, mikor a mohácsi a vége után az ország két hatalmas pártra oszlott; egyik a Habsburgok alatt hitte Magyarországot védelmébe magának a török elnyomatás ellen, a másik a magyar koronát nemzeti király fejére akarta tenni és Zápolya Jánost magyar királlyá avatni. E nemzeti mozgalom egyik főalakja Majláth István, ki Erdélyben találta meg hatáskörét, kinek élete és cselekedetei egyvüvé tartoznak Erdély történetével. A magyar nemzeti küzdelem eme korszaka események meg Majláth Béla munkájában. Majláth István az erdélyi nemzeti áramlat vezetője lesz s tudvalevő, hogy Erdély épen ez időpontban szakadt el Magyarországtól és lett önálló fejedelemség. Majláth mellett Zápolya, Martinuzzi, Veráncz és Oláh hercegegrímás alakjai is feltűnnek, kinek a füzet régi metszvények után mutat be. E füzet is oly érdekes illusztrációk és régi képek dolgában, mint

szemlékezéseit egész költészettel veszi körül. Ád hozzá egy regényt, s fest abban egy nőt, a «tengerszemű holgyet», a kit azért nevez így, mert szemé, tekintete mindig változik, mint a hegyi tengerszem multja és tragikus a vége. Első ideálja a költő, de az élet elszakítja egymástól őket. A mű aztán keresztül megy az élet izgalmain, regényes szerepet játszik a forradalomban; a szerelem nem viszi el a családi élet révpártájához, nyugtalan, izgalmas lelke, mindig kiragadja onnan. Egyszer egy paraszt gulyás felesége lesz, aztán egy dragonyos főhadnagyé, majd egy pedáns néptanítóé, a ki megveri, s a kit agyonlő, a mért aztán börtönbe kerül. Merészen festett női alak, de Jókai festése után nem szűnik meg érdekes lenni. Látnak a tulzást, de figyelünk meg lankad. És végük a mesteri előadáshoz a forradalmi idők korrajzát, a költő vallomásait, visszaemlékezéseit, czélszásait. Bárhol nyissuk föl e három kötetes regényt, mindenütt egy nagy költő lebilincselő társaságában vagyunk. Ára a 3 kötetnek 4 frt, díszkötésben 5 frt.

Költők albuma. Összeállította Radó Antal. A gondba módra szaporodó anthológiák özönében, melyek közül sok az irói tulajdonjog és a jó izlés érelmével készül, — divatba jött az anthológiákat általában, válogatás nélkül elítélni, s megbélyegezni, mint az irodalom kínóvését. A kik azonban elfoglaltság nélkül itélnék, szívesen elismerik, hogy a jól szerkesztett anthológiák szolgálatot tesznek az irodalomnak. Radó Antal a Költők Albumában értékes anthológiát nyújt a nagy közönségnek. A csinos kiállítású kötet az élő magyar költőket mutatja be, lehetőleg több oldalról. Találunk benne 1. szerelmi; 2. vallásos, hazafias és egyéb tárgyú s 3. elbeszélő költeményeket. Az osztályozás ellen volna itt-ott kifogásunk s szerintünk egyik-másik költemény több joggal foglalhatna más fejezetben helyet. Azt is sajnálnunk kell, hogy élő költőink sora nem teljesebb. Többeket tudnánk megnevezni, kiket mellőzni nem lett volna szabad; ilyenek, hogy csak egy-két példát idézzünk, a réggib görárból Tolnai és Dalm-dy. Nem fogadjuk el Radó mentségét, nem kellett volna ezért a kötet terjedelmét túlságosan növelni, mert jelenleg jelentéktelenebb írások nagyon is nagy tér jutott. A költemények megválasztása általában sikerültnék mondható. — E kifogásaink azonban nem akarjuk kisebbíteni a Költők Albumának értékét s felhívjuk rá olvasóközönségünk figyelmét. Az izléses kötet Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) kiadásában jelent meg, ára díszkötésben 3 frt 60 kr. — Sajnos, hogy a kötetben a magyar kiadványok elmaradhatatlan föltaival, sajtó-hibákkal is találkozunk. A mi annál megbocsájtathatlanabb, mert az ide felvett művek már mind megjelentek, némelyek többször is, és nyomtatás után voltak szedhetők. Ilyen pedig épen a «Vaáli erdőben» című vers, mely már számtalanszor volt lenyomatva különféle vállalatokban. Ennek mindjárt első szava egy nagy sajtóhiba. Odabenn helyett Odalenn! Az erdők rendezes magasban, hegyeken felkúsznak, és már inkább odafenn-t lehetne mondani, mint odalenn-t. De itt az eredetiben Odabenn áll, az erdő mélyét, közepét akarván értetni, mint a mely leginkább megfelel a költemény hangulatának. A 4-ik szakaszban is «felhőkre» áll, felhőkbe helyett. Nem épen reneteg az oly költemények száma, melyek úgy vannak megírva, hogy egy betűt sem lehet rajtuk változtatni a nélkül, hogy az értelmét meg ne zavarja. Ezekre az illető szerkesztőknek különös gondot kellene fordítaniok, ha

átalában e vállalat, mely annyi műbeesű és műtörténelmi emléket és maradványt gyűjtött össze eddigi folyamában. Mellékelve van a most megjelent füzethez Thökoly Imre és Zrinnyi Ilona egykoru arcképe is, melyek másolata marquis of Bath tulajdona. Ezek még az előző füzethez (Thökoly életrajza) tartoznak.

E nagyérdékű vállalat e füzettel fejezi be V-ik évfolyamát. Szilágyi Sándor szerkesztésében a történet-írókra, régészekre nézve becses kútforrás volt az idő alatt, a közönségre nézve pedig népszerű vállalat. Az új évfolyamban két életrajz lesz: *Bethlen Gábor* fejedelem *Gindely* Antaltól és *Hunyadi Mátyás* király *Fraknoi* Vilmostól.

Nemzeti multunk nagy alakjának, Mátyásnak, az igazságosnak emlékét, halála négy százados évfordulója alkalmával a nemzet kegyelettel és fényvel készült megünnepegni. Életrajzából, melyet Fraknoi Vilmos ír, az első füzete halála évfordulója napján, április 6-án fog megjelenni. A nagy király életrajzának jelentékes része egészen új levéltári adatok alapján van megírva, melyeket Európa legkülönbözőbb levéltáraitól gyűjtött össze Fraknoi. Az életrajzok két illusztrátora, *Dörre* és *Cserna* utazások tettek a hazában és külföldön, hogy a műemlékeket összegyűjtse, s hogy azon helyekről, melyeket a nagy király emléke megszentelt — a hazaiakon kívül a bécsiakról, eszék- és morvánságiakról, sléziaiakról, boszniaiakról és szerbiaiakról — helyszíni felvételeket készítsenek. Mátyás király arcképeit sorozatában reprodukálva lesz színnyomatban a laxenburi palotában őrzött egykoru arckép is. — *Gindely* munkája sorakozik az előbbihez. A szerző az összes külföldi levéltárakat felkutatva, mert Európa összes udvarait foglalkoztatta a nagy uralkodó. A vállalatot melegen ajánljuk mindazoknak, kik a történet-írás és történelmi emlékek magas színvonalain álló vállalatot eddig kellő figyelemmel nem részesítették. A két életrajz öt füzeten fog megjelenni, melyek 2-2 havi időközben adnak ki. A magyar történelmi társulat tagjai 5 forint előfizetési ár mellett szereshetik meg. A nagy közönség 8 ft előfizetési ár mellett szeresheti meg.

A Méhek, Bartók Lajos háromfelvonásos verses vígjátéka nyomtatásban is megjelent a Légrady testvérekénél, csinos címképpel, melyet közelebb mi is bemutatunk. A szerző Paulay Edének, a nemzeti színház igazgatójának ajánlja könyvét, meglehetősen kisérletében. Bartóknek költői szépségekben bővelkedő vígjátékát a könyvből azok is élvezhetik, kiknek nincs alkalmuk színpadról látni. Ára 2 ft.

Vig órák kis gyermekek számára, írta *Mikszáth Kálmán*; kiadták a Légrady testvérek. A jeles író ismét egy kötetnyi verset nyújt a gyermekek számára, kisebb leírásokat és történeteket, vidám rigmusokat. Mindenik jókedvből fakad és csengő-bongó hangzik; szép, szinsett nagyobb-kisebb képek kísérik és díszítik a verset. Ára 1 ft 80 kr.

Kiss József költeményei új kiadásban jelent meg, és pedig már az ötödik kiadásban. Magyar könyv csak kivételesen ér el annyi kiadást pár év alatt. Az izléses új kiadás, vastag velin papírra nyomva, a Franklin-társulat nyomdájából került ki, s a Révai-testvérek bocsátották közre. Ára füzve 2 ft 40 kr.

A munka öröme és dicsősége, Mantegozza után átdolgozta dr. Kerékgyártó Elek. Erkölcsei képek, a nemesen teljesített kötelesegekről, az erényről, jószívűségről, kitartásról, vitészségről, a munka dicsőségéről. A történelemből, a közéletből, egész a legújabb korig, példákat idéz, s az ifjúság elé mintaképeket állít. Kerékgyártó a magyar történelemből és jeleiseink közül is sok példát idéz. Az ifjúság okulva olvashatja e könyvet, melyet Kerékgyártó is volt tanítványának ajánl. A csinos kiállítás, díszkötésű könyv ára 2 forint 40 kr., s a Lampel-féle könyvkereskedés adta ki.

Képes könyvek. A Lampel-féle könyvkereskedés (Wodianer és fia) az ünnepre gyermekeknek való kötetek készítenek adtak ki: *Esopus mese*, az ifjúság számára átdolgozta dr. Boros Gábor; szinsett és szöveg közt nyomott képekkel; kemény kötésben ára 2 ft. *Mindenféle állatok*. — *Jórávaló apró népek*, Leutemann Henrik, stb. képeit jórávaló versekkel ellátta Antal bécsi (Radó Antal). Következik ezután összehajtható és kiterjeszhető három könyv, melyek vastag papírra ragasztott képekben panoráma-szerűn mutatják képeiket: *Utazás a világ körül*, *Vadász-képek*, és *Állatszeli-tilók*, a képek alatt rövid magyarázatokkal. — Egynek ára 1 ft 20 kr. Végül *Jó gyermekek mulatsága* cím alatt két apró kis képeskönyv, az állatvilágot ismerető képekkel.

„Az Én Ujságom” czimen gyermeknek való lap indul meg újévkor Benedek Elek és Pósa Lajos — a gyermekirodalom e két buzgó művelője — szerkesztésében, Singer és Wolfner kiadásában. Minden héten megjelenik egy szám, képekkel. A mutatónyom szám már elhagyta a sajtót, csinos kiállításban, tarka és jól összeállított tartalommal, mely igényt tarthat a zsenge olvasók figyelmére. A képeket Vágó Pál, Koppai Józsi és Széchi rajzolták. Előfizetési ára egész évre 4 ft, évfolyamra 1 ft.

A legújabb kor története czimen a Révai testvérek füzetekben adják ki dr. Marczali Henriknek az 1825—1880-ig terjedő gazdag korszakról szóló történelmi művét. Azokat az eseményeket tárgyalja, melyeknek legnagyobb része volt az emberiség és az egyes államok mai állapotának előidézésében, a külföldön és hazánkban. A XIX. század nagy történelmének és eszméinek foglalata lesz a mű, mely 20—25 füzetre terjed, s minden füzete ára 30 kr. Az író, mint a „II. József császár és kora” című munka szerzője, elég bizalmat kelthet új műve iránt.

Ünnepi beszéd. Fenyvessy Ferenc képviselőnek *Széchenyiről és Deákrol* mondott beszéde, melyet arcképek ünnepélyes leleplezésekor mondott Veszprémmege díszközgyűlésén, nyomtatásban is megjelent, csinos füzeten.

Petőfi Sándor tót nyelven. *Hrdicska Károly* ev. lelkész Nagylakhoz hozzáfogott Petőfi költeményeinek tót nyelvre való lefordításához. Kiadja a „Corvina” nevű békes csabai nyomda, még pedig 25 kros füzetekben. Az első füzete még ebben az esztendőben megjelenik s tartalmazza a foga János vitét („Hrdina Ján” cím alatt), *Hrdicska*, a fordító, lelkes, hazafias felhívással fordul azokhoz, a kik a tót néppel érintkezésben vannak, hogy terjeszték a derék vállalatot. A megrendelések hozzá, Nagylakra intézendők.

„A növények magról való tenyésztése.” A gazda és kertészközönségnek igen hasznos szolgálattal tett ismert magkereskedőnk, Mauthner Ödön, midőn Jäger H. udvari kertfelügyelőnek hasonló című, Németországban széles körben elterjedt munkáját a hazai viszonyokhoz alkalmazva és saját tapasztalásaiával bővítve, Hérics Márton aszári plébános közreműködésével kiadta.

Tapasztalás mutatja, hogy hazánkban a növény-tenyésztés azért nem vesz oly lendületet, mint más országokban, mert a termelő közönség legnagyobb része sem a magról, sem a belőle kelet palántákkal és az ezekből fejlődő növényekkel kellően bányi nem tud; kertészeti szakoktatásunk és kertészeti irodalmunk pedig még annyira elhanyagolt állapotban van, hogy sem az egyikből, sem a másikból kellő utmutatást nem kaphat. A munka megadja a kellő utmutatást, s kiadója teljes joggal hivatkozik rá, hogy e mű házagot pótol irodalmunkban. A 460 lapra terjedő mű foglalkozik először az általános tudnivalókkal; a második rész behatóan tárgyalja a zöldség- és fűszerek-tenyésztését, míg a harmadik a szabadföldben és üvegházban tenyésző kerti és szobai növényeket s azok tenyészését írja le; a negyedik pedig a fák magról való tenyészésével foglalkozik. Ezernél jóval több növény természetének ismeretével tájálkozik itt az olvasó, s e bő anyagban a tájékozott mégis nagyon megkönnyíti a célszerű beosztás és a mű végéhez esztől betűrendes tárgymutató. Számos rajz is érdekelti a díszes kiállítású és szépen bekötött munkát. Ára 1 ft 95 kr.

Kártyajátékok könyve, a legelterjedtebb hazai és külföldi kártyajátékok leírása; szerkesztette Parlaghy Kálmán. Előszóval ellátta, mint szak tekintély Mokány Berzi. Nem lehet mondani, hogy a kártya nálunk ne volna ismeretlen. Most már a „kézi könyvet” sem nélkülözi. Ez a könyv tehát igazán házagot pótol. Meg vannak benne a nálunk ismeretes kártyajátékok szabályai, a magyar s idegen kártyák, a hamis játékok s a kártyaműveletek stb. A kártyajátékok történetét is közli az előszóban, megemlíti, hogy minden valószínűség szerint a szaracénok hozták be Európába a kártyát. A könyv az ország összes kártyázóinak figyelmét főlhívja a különböző játékszokások összegyűjtésére. A Lampel-féle könyvkereskedés díszesen adta ki a kelendőseget ígérő könyvet, kemény kötésben, tábláján a kártyákat fel-tüntető szines nyomású képpel. Ára füzve 1 ft 40 kr. kötte 1 ft 80 kr.

Bukaresti magyar képes naptár czimen, *Veress Endre* szerkesztésében gazdag tartalom évkönyvet jelent meg Bukarestben, melynek legtöbb közleménye az ottani és romániai magyarság életére vonatkozik. A naptári részen és hirdetésekben kívül 140 oldalra terjedő szövegek közül, számos képpel. A bukaresti magyarság egyik legtekintélyesebb tagjának, néhai *Veress Sándornak*, a magyar emigráció története megírójának arcképe és életrajza is közli, ezenkívül hátrahagyott naplójából ad még emigráció emlékeket. A naptár elején a bukaresti reform. templom képét vesszük; történetét Bartalus János írta meg; míg dr. Márki a magyar misziók kezde-

téről, legrégibb eseményeiről a keleten, emlékezik meg. Koós Sándor brassói tanfelügyelő, dr. Fiala Lajos arcképe tartoznak még a naptár illusztrációi közé, s ezenkívül a román királyi pár kastélya Sina-jában, és egyéb képek. Közli Carmen Sylva (a román királyné) regéjét a Dimbovciszáról, Békési András a román fővárost ismerteti, dr. Réthy László, Gyárfás Albert, Vándory Lajos, Veress Endre stb. részint történelmi, részint ismeretterjesztő közleményeket adnak. A romániai magyarság életviszonyaiból sokat megtud e naptárból az olvasó, s az érdeklődés nagyobb főtébredése kívánatos volna. De egyszersmind a naptár pártolása a jótékonyosság gyakorlásával is jár. Tiszta jóvedelme részint a bukaresti két magyar elemi iskolát, részint az erdélyi közművelődési egyesületet illeti. A romániai magyarság kétségben kívül kellő érdeklődéssel fordul e jó naptár felé. Itthon is számíthat azonban rész-vétre. Kapható Budapesten Singer és Wolfner, Kolozsvárt Horátsik János és Márton Kálmán könyvkereskedésében; Brassóban Rozsánai János nyomdásznál. Ára másfél frank vagy 60 kr.

Naptárak. A Posner-féle műintézet a jövő esztendőre is kiadta Kodolányi Antal *Gazdasági könyv-írói naptárát*, mely már 14-ik évfolyamába lépett. Közli minden órára a gazdasági teendőket, s ezenkívül a gazdaságra, a háztartásra való könyvvelti jegyzéklapokat, melyek praktikusnak vannak beosztva. Ára 1 ft 50 kr. Ugyannyi az ára a másik naptárnak is: *Irodai napló előjegyzési naptárral*. Ez kettős naptár, kívül letehető jegyzéklapokkal s aztán szilárd kötésben mindennapra való úres lapok jegyzésekre, és postadíjak, táviratozási díjak, bélyeg-illetékek. Irodák jól használhatják.

A műcsarnok kiállítását minden nap tömegesen látogatja a közönség, kivált az esti órákban a villamos világítás mellett, vasárnapokon pedig szorongást télvék a termek. Megnyílt most egy földszinti teremben a *karácsonyi és újvári kiállítás* is, hol ünnepi ajándékok jó festményeket szerezhethet be a közönség. Ugy mint más években, ez idén is csak január 2-ig lesz e tárlat nyitva s a felvett kis műtárgyak ára legfőkébb 150 ft lesz, mi által a közönség nek alkalmá nyílik tetszés és művészi becselt bíró műveket jutányosan vásárolni.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia decz. 16-iki ülésén a szerb akadémia küldöttéi is megjelentek, kik megköszönni jöttek akadémiánk ama kolleghiális előzékenységét, hogy a konstantinápolyi kutatások közben látott és Szerbia multjára vonatkozó oly fontos okiratot másolatban átszolgáltatta a szerb tudományos akadémia. A másolatot már átvették, és *Kujandzics Milán* a szerb akadémia elnöke (volt kultuszminiszter) és *Valtrovics Mihály* tanár, a szerb nemzeti muzeum igazgatója meglátogatták az ülést is, melyen b. *Eötvös Loránd* elnök üdvözölte őket.

Az ülés főtitkari előterjesztésekkel nyílt meg. *Szily Kálmán* főtitkár először is Apáthy István és Ábel Jenő akadémiai tagok halálát jelentette be. A számos kisebb folyó ügy közül megemlíti a következőket: A millenium ügyében kiküldött bizottság javasolja, hogy nagyobb bizottságot válasszanak, mely tervet dolgozzon ki arról, hogy miképp ülje meg az akadémia a milleniumot. A bizottságba minden osztály fog választani két tagot, s ezen kívül tagjai lesznek az osztályok elnökei és titkárai. — A történelmi bizottság javasolja, hogy a konstantinápolyi kutatásokat folytassa az akadémia a tavaszkor, Vámbéry és Thaly Kálmán vezetése alatt. Derültésgé közt olvasták föl ezután a budapesti törvényszék büntető osztályának egy levelét, mely előadja, hogy a klagenfurti törvényszéknél vizsgálati fogságban levő Vay Sarolta grófnőre vonatkozólag az ottani törvényszék adatokat kért, emelbel állapótáról és irodalmi működéséről. A budapesti törvényszék büntető osztálya tehát az akadémiától kér véleményét az illető hályg (ki Vay Sándor név alatt írt) irodalmi működéséről. Az akadémia válasza abból áll, hogy nem érzi magát illetékesnek véleményét mondani valakinek emelbeli állapotáról. Jakab Elek pedig írásban is beada egy korábbi indítványát, mely abból áll, hogy a külföldre ment Bálint Gábor nyelvész hazatérését, művei kiadásával segítse elő az akadémia, s a fiatal tudásra hívja föl a két egyetem figyelmét. Az indítványt az első osztályhoz utasították. — *Keleti Károly* tartotta meg ezután emlékbeszédét a jeles földrajzi tudós, Hunfalvy János fölött, kinek tudományos munkálkodását behatóbban részletezte és meleg rokonszenvvel jellemezte benne az embert is. Az emlékbeszédhez mellékelte Hunfalvy János műveinek és a hírlapokban, folyóiratokban megjelent számos dolgozatainak (már 1840-ben fordított angolból és németből novellákat) jegyzékét is, melyet Fündura Imre, az orsz. statisztikai hivatal könyvtárnoka állított össze. A tartalmas emlékbeszédet megjeleneztek.

Eddig tartott az összes ülés, s következett a III. osztály ülése Than Károly elnöke alatt. Ennek tárgya Könyg Gyula rendes tag székfoglaló előadása volt „A számfogalom fejlődéséről”. Megköszönvén a kitüntetést, szabad előadásban, szabatosan fejtegette fölvetett tárgyát és demonstrálta a fekete táblán.

MI UJSÁG.

A „VASÁRNAPI UJSÁG” jövő 1890-iki évfolyamában *Verne Gyula* legújabb regényét fogja közölni „*VILÁGFELFORDULÁS*” czim alatt. Évek sora óta nem irt a híres regényíró oly művet, a mely ezt mese, felfogás és szellemes kivetel tekintetében megközelítene. Nemcsak az „Utazás a holdba és a hold körül” genialis szerzőjét találjuk fel újra, de a világhírű elbeszélés főbb alakjait is — Arden, Mihály kivételével, tehát csupa régi, kedves ismerősöket. A tudományos feladat a mely a „*Világelfordulás*” alap gondolatát képezi nem kevésbé eredeti és meglepő, mint volt az egyenes közlekedés létesítése a Föld és a Hold közt. A mel-lékalkotok vonzók és mulatságosak; a képek — elsőrendű párisi művészek rajzai — jellemzők és találók, mindez feljogosít bennünket arra a feltevésre, hogy a „*Vasárnapi Ujság*” közönsége szívesen fogadjja az új művet, a melyben újból meg fog előtűnni jelenni egész felpusztíthatatlan szellemi ifjúságában és leleményességével a régi Verne.

A királyi család, a karácsonyi ünnepeket Miramarban tölti. A király ő Felsége, a királyné s Mária Valéria főhercegnő csekély kísérettel szombaton este Bécsből elutaznak s 22-én reggel Miramarba érkeznek, hol nem lesz fogadtatás. 22-én ő Felsége megszemléli a Triesznél horgonyzó hajórajt. A király ő Felsége 26-án délután utazik vissza Bécsbe, míg a királyné visszautazása iránt még nem történt megállapodás.

A királyné születésnapja. ő Felsége, *Erzsébet* királyné decz. 24-ikén tölti be életének 52-ik évét. E napon a budavári helyőrségi templomban reggeli 9 óra körül mise lesz, a melyet Bogisich Mihály budavári prépost-plébános mond a koronázási miseruhában, melyet a királyné ajándékozott az egyháznak. Ugyanazon napon a budai kir. palotai templomban reggel 8 óra körül Maszlaghy Ferenc udv. prépost-plébános mond misét, a melyen az összes udvari tisztviselők részt vesznek.

A műkedvelők fényképészeti kiállítására az ország minden részéből érkeznek bejelentések. Több magyar fürdő igazgatója is jelentkezett. Tájékoztatók kívül arcképeket és népriseltető képeket is sűrűn jelentenek. A tudományos osztályból és külföldről is egyre nő a jelentkezők száma. A bécsi „Amateur-klub” testületét veszi részt a kiállításban.

Pasteur-intézet Budapestben. Dr. *Högyess Endre* egyetemi tanár már régebb idő óta foglalkozik a veszettség gyógyításával. Először künn járt Párisban, Pasteur intézeténél, aztán itthon évekig tartó kísérletekkel követte nyomról nyomra a híres francia orvos módszerét, állatokon téve kísérleteket. Az így végrehajtott eredmények e külön eljárásban is igazolták Pasteur. Dr. Högyest a kísérletekért a tud. akadémia a nagy jutalommal tüntette ki, egyszersmind folyamodott a miniszteriumhoz, hogy tegye lehetővé oly intézet felállítását, melyben a veszettség ellen nyerjenek orvoslást a szerencsétlenek, kik most Párisba kényyszerülnek menni, de sokan nem mehetnek a nagy uti költségek miatt, s elvesznek. A közoktatásiügyi miniszter közelebb leiratot intézett a budapesti egyetem orvosi karához, felszólítván, hogy az országos költségvetésben arra fölvetett összegek határai közt tegyen fölterjesztést a veszettség elleni oltások meghonosításához. De a költségvetésbe fölvetett összeg csekély. Most tehát a belügyminiszter is fölkerít, tegye lehetővé, hogy a megmárt szerencsétlenek ingyenes orvoslást találhassanak a fővárosban.

A tudomány és a háború. A francia akadémia legutóbbi ülésén a Lecomte-féle ötven ezer frankos nagy díjat Vieille mérnöknek, a melínt nevű robbanó szer és a füst nélküli puskapor föltalálójának adta.

Emin pasa állapotáról sok ellentétes hír jött, most azonban határozottan állítják, hogy egészsége javul, s két hét alatt elhagyhatja ágyát.

A biblia-fordító szobra. Az első magyar biblia-fordító emlékművet rendező bizottság pályázatot hirdetett Károli Gáspár szobrára. A pályázat sorsa fölött a napokban döntött Kun Bertalan ref. püspök emléke mellett alakult bíráló bizottság s a legjobbnak ítélte a *Mitrai* Lajos pupapesti szobrász-tanár által készített szobor-mintát, mely Károlit korhú jelmezben s karosszékben ülve ábrázolja, ölében a nyitott bibliával.

A román királyné műve magyarul. *Carmen Sylvá*nak, a költői lelkiéletű román királynénak egy allegorikus munkája jelent meg magyar fordításban. „A szenvedés földi vándorlása” czimmal, Kolozs-

vártt, Horátsik János könyvkereskedésében. A művet Kacsóhné Lukács Róza fordította.

A gyapju-utcai német színházban decz. 20-án d. u. 3-kor tűz tört ki, s a színház, melynek Budapest valamennyi színháza között a legnagyobb nézőtér van, csakhamar lángtengerbe borult, s alig lehetett belőle egyetmást megmenteni. Emberekben kár nem történt. A házak közt épült színházban porrá égett minden, mi csak éghető. Csupán a falak maradtak meg. A szomszédos épületek is nagy veszélyben forogtak.

—x— Lapunk mai számához van mellékelve a Benedek Elek és Pósa Lajos szerkesztésében megjelent „Az én ujságom” című új képes gyermeklap 1-6 szám. Olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk e hetenkit megjelentető szép gyermeklapot, mely egy becses tartalmmal, mint rendkívüli oltó áránál fogva máris széles körökben nagy figyelmet keltett. Karácsonyi és újévi ajándéku különösen nagyon alkalmas.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1890. évi folyamára.

A „*Vasárnapi Ujság*” a jövő 1890-ik évvel 37-ik évfolyamába lép. Ez egész hosszú idő alatt gondosan megőrizte s fejlesztési igyekezeit alapításakor szerencsésen választott irányát, soha nem feledkezve meg arról a föladatairól, hogy korunk történetének hí tükre, hogy úgy mondjuk, illusztrált krónikája legyen.

A „*Vasárnapi Ujság*” jövőre is hű marad eddigi programjához: hogy a hazafias érzelmetek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükré legyen. Közli a hazai és külföldi nevezetesebb emberek arcképeit élet- és jellemrajzokkal kísérve; költeményeiben és elbeszéléseiben a szépirodalmi bees mellett az erkölcsi tartalmat és nemzeti irányt keresi; képeiben, melyeknek érdekességet vagy művészi becsök, vagy a napirenden levő események kölcsönöznek, képmagyarázataiban, történelmi, népismeri, természettudományi, társadalmi s a tudományok népszerűsítésére, vívmányainak nagy körben elterjesztésére szánt cikkeiben arra az egyszerű természetességre és józanságra, való hűségre és erkölcsi megbízhatóságra törekszik, mely e lapot családi lappá, valódi házi barátá tette oly sok magyar tüzély kérében. Tárca-cikkei és kisebb tárca-cikkek közleményei, valamint a heti események közlése szánt rovatai fölelik a nevezetesebb és érdekesebb mozzanatokot, melyek az irodalom, a tudományok, a művészetek, a köztintélet, egyházi és iskolai s általában az egész köz- és társasélet körében fölmerülnek.

A „*Vasárnapi Ujság*” a legjelesebb hazai írókat és művészeket számítja dolgozó társai közé, s a külföldi irodalom legjelesebb termékeit ismereti meg közönségével. Eredeti elbeszéléseket és életképeket, nagyjórészt illusztrálva, közöl Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Bakxay Sándortól, Gyarmathy Zsigánótól, B. Büttner Linától, P. Szathmáry Károlytól, Petelei Istvántól, Szivos Bélától, Szomaházy Istvántól, Kacziány Gézáttól, Kazár Emiltől, Török Kálmántól stb. A külföldiek közül részint az újabb angol irodalom legjavából kiválogatott s képekkel élénkített regényeket és elbeszéléseket közöl, részint orosz eredetűből fordított elbeszéléseket és életképeket, valamint *Verne Gyulának*, a magyar közönség előtt is oly kedvelt francia írónak, legújabb regényeit és elbeszéléseit.

A „*Vasárnapi Ujság*”, mint családi lap, kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is. E rovatban a női munka körébe, a háztartásra, a házbereendezésre, kézi munkára, házi iparra stb. tartozó közleményeken kívül a divat terén fölmerül s a jó izlést és a szép iránti érzéket fejlesztő jelenségeket ismereti, különös tekintettel a hazai iparra.

A „*Vasárnapi Ujság*” társalapja, a most már 36-ik évfolyamába lépő „*Politikai Ujdonságok*” teljesen független politikai hírlap, melynek irányát nem befolyásolják sem pártok, sem érdekszövetkezetek, sem egyesek személyes érdekei, s a pártatlan igazság és meggyőződés kimondásában nem gátolnak semminemű le-

kötelezettségek és magánérintetek; miért is mint az események és részrehajlatlan kútforrásait, valódi szükségnek ismerte el a magyar olvasó-közönség. E politikai lap a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hiű összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A «Politikai Ujdonságok»-hoz «Magyar Gazda» című kéthetente megjelenő gazdasági lap van csatolva, s ezenfelül rendkívüli mellékletekkel is bővítve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két nagy ívre terjedő tartalma, mely a Politikai Ujdonságokat az országban a legnagyobb és legértelmesebb politikai hetilappá tette.

A «Politikai Ujdonságok» tartalmát jövőre még élénk bel- és külföldi levelezésekkel, eredeti tudósításokkal, úgy szintén számos gyakorlati értékű közleménnyel kívánjuk gazdagítani s e mellett rendszeren közöljük hasábjain a nevezetesebb sorsolásokat, pályázatokat, kinevezéseket stb.

A «Vasárnapi Ujság» hetenként két nagy ívre terjedő tartalma szintén számos rendkívüli melléklettel lesz jövőre is kibővítve. Mind a két lapnak kiegészítőjeül szolgál a «Világkrónika» című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

Az előfizetések a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadóhivatalába, Budapest, egyetem-utca 4. küldendők. — Egyes előfizetések legelőször postautalvány által eszközölhetők.

Uj előfizetőink sziveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiírni. — Régi előfizetőink legelőszörben úgy járnak el, ha címzésalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a postautalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadó-hivatalnak. — Külföldi előfizetésekhöz kérjük a postalgat meghatározott viteldíjat is csatolni. — Gyűjtőinknek tíz előfizetett példány után egy tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Előfizetési föltételek:

- A Vasárnapi Ujság ... fős évre ... 10. — 5. — 2.50
- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... 12. — 6. — 3.—
- A Világkrónikával együtt ... 4. — 7. — 3.50
- Csupán a Politikai Ujdonságok ... 8. — 3. — 1.50
- A Világkrónikával együtt ... 8. — 4. — 2.—

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
A Franklin-Társulat kiadó-hivatala
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. ANTAL GÉZA, a magyar orvosi kar egyik kitünősége és a budapesti tudomány-egyetem orvosi fakultásának egyik legjelesebb tanára — mint lapunk zártkarát értesülünk — decz. 20-án hajnalban, két heti szenvedés után hastífuszban meghalt. Az alig 43 éves férfi egyaránt kitünt úgy az orvosi gyakorlat, kivált a sebészi működés terén, mint tudományos dolgozatai által. A magyar tud. akadémia az idén választotta tagjai sorába; a halál azonban megakadályozta abban, hogy széköfoglaló értekezését megtarthassa. Antal Géza ezalótt négy évvel vette nőül Lumniczer Ilonát s most özvegyen kívül két leánykája gyászolja.

ABEL JENŐ, a magyar tud. akadémia tagja, egyetemi tanár, a klasszikai filológia egyik legalaposabb művelője, meghalt decz. 13-án, 31 éves korában. A fiatal tudós munkásságát a külföldi is jól ismerte. Gazdag ismeretei, szorgalma korán szereztek neki elismerést. Számos magyar és külföldi folyóiratban közölt szakdolgozatokat, önálló művet pedig huszonegyet adott ki, melyek közt vannak az «Adalékok a humanizmus történelméhez Magyarországon», «Korvin-kodexek», «Homeros Iliasz és Odisszaja magyarizáló jegyzetekkel» stb. Egyik művére, mely «Colluthi Lycopolitani carmen de raptu Helenae», czimmel jelent meg, Ludwig könyvszerző egyetemi tanár és hírneves filológus nagy elismeréssel hívta fel a tudós világ figyelmét. Abel már több év óta mellbajban szenvedett s baja a mult nyáron aggasztóval kezdett lenni. Gleichenbergben keresett gyógyulást s látogatás megerősödve tért vissza, úgy hogy részt vehetett az akadémiai küldöttség konstaninápolyi kutatásában. Látás szorgalommal dolgozott a török császári könyvtárban s az akadémia őt bízta meg, hogy Thaly Kálmánnal és Csontos Jánossal együtt a kutatások eredményét dolgozza fel.

De a toll kihullott kezéből. Kévsell hazatérése után tüdőlob járult régi súlyos bajához s megmen-teni nem lehetett. Nagy részvét kísérte korai sírjába.

Elnyuntak még a közelebbi napokban: HAZAY ERNŐ, volt országgyűlési képviselő, ki 1849-ben szerkesztője volt az akkori kormány lapjának, a «Már-czius 14-ikének»; a 60-as évek kiegyezési korszakában is folytatta publicistai működését a lapokban, s mint képviselő a Deák-párthoz tartozott, 69 éves korában Bátorkeszen. — Mészáros Nándor, kir. tanácsos, a közoktatásügy egyik buzgó férfja, tankerületi igazgató, munkás életének 53-ik évében, Székesfehérvárról. — Tópler Sándor, budapesti fő-gymnáziumi tanár, az V. kerületi kath. gymnázium egyik érdemes tagja, 65 éves. — Mocsáry János, kincstári nyug. számtartó, 84 éves, Ungvárról. — BOLZA BÉLA, cs. és kir. huszárszázados, 35 éves, Bécsben, honnan holttestét Szarvasra szállították.

— DELLIMANICH IMRE, a torontálmezei csenei járás főszolgabírája, Cseneiben, 53 éves. — GARAY ÖDÖN, az eperjesi építészeti hivatal mérnöke, 36 éves, Eperjesen. — VINCZE VIKTOR, ügyvéd Szolnokon, 64 ik életében. — MATYKÓ FERENCZ, nagyváradi árvászeki ülnök, 46 éves. — KÖNYVÉNY ÖDÖN, kiváló szakképzettségű erdész, Kolozsvárt. — BENICZKY ZOLTÁN, másodedves joghallgató, Beniczky György legidősb fia, 19 éves, Budapestben. — KOGLEVICH MÁTYÁS, negyvennyolczas honvédszázad kapitány és a veszprémegei 1848/49-iki honvédségedlyő-egylet pénztárnoka, Veszprémben. — POCZIK PÁL, földbir-tokos, Heves-Bessenyőn. — JÓKAI GYULA, 36 éves, Érsekújvárról. — MICHL RUPPERT, közbecsülés-ben álló kereskedő Tatán, életének 58-ik évében. — BOLLA LÁSZLÓ, ügyvéd, földbirtokos és megyebizottsági tag, 70 éves, Andrásfán. — DARÁS GYULA, szombathelyi orvosdoktor. — KÉRTHY GÁBOR dr., békés-gyalui törvényszéki bíró, 32 éves korában, B.-Gyalán. — CSERGEDI JÁNOS, a marosvásárhelyi kir. tábla nyugalmazott bírójá, 63 éves, Maros-Vásárhelyt. — BOXBERG ERNŐ br. altábornagy, 68 éves, Kőszegen. — VAYDINGER ANTAL, harmincz éven át buzgó városi tisztviselő, 71 éves, Esztergomban. — ANTAL JOACHIM BÉLA, nyug. hadsergő főnagy, ki a közügyekben is tövénnyel részt vett, Gyöngyösön. — DEUTSCH HENRIK, a budapesti ízr. tanítóképző intézet igazg. 70 éves. — SZÁVITS ISTVÁN, ügyvéd, köztisztviselőben élt fér-fü, Nagy-Becskerekén. — VOIT GYULA, a kolozsmo-nostori gazdasági intézet tanulója, 21 éves. — FERENCZI FERENCZ, fővárosi kővénház-tulajdonos, 61 éves. — FELJERVÁRY FERENCZ, 1848—49-iki honvéd-százados, 68 éves, Komlós-Keresztesen. — IPOLYI LIPÓT, debreczeni ügyvéd, 38 éves, Budapestben. — ULITA OSZKAR, kataszteri mérnök, Aradon. — STRIBERLEITNER JÓZSEF, régi honvédtábornagy, 67 éves, Szegeden. — BEZEVICZY IRLAK, a mult ország-gyűlésen függetlenségpárti képviselő, 53 éves, Bécs-ben, honnan holttestét a borsodi Szendrő-Ládra szállították. — SHERGÖ LAJOS, könyvkereskedő és nyomdatulajdonos, 30 éves, Ó-Kanizsán.

Özv. ARVAY NAGY IMRÉNÉ, szül. Víz Julianna, 69 éves, Egerben. — Özv. POLGÁR SZOMBATHYNE Zsu-zsána, 84 éves, Debreczenben. — DÖMÖTÖR IGONCZNE, szül. Keszölogay Anna e hó 13-án, 54 éves korában, Budapestben; KOHN GUSZTÁVNE, szül. Balás Irma, a budai Erzsébet-sósfürdő igazgatójának neje, 23 éves. — MOLNÁR GÉZANÉ, szül. Kamocsay Julia, 27 éves, Hódmező-Vásárhely. — BAYER FERENCZNE, szül. Dunst Laura, 33 éves, Veszprémben. — HEREPÉRI GIZELLA, Herepói Gergely ref. lelkész leánykájja, Kolozsvárt. — Özv. MIKSIK KÁROLYNE, szül. Be-nesch Magdolna, 63 éves, Budapestben. — BÉKEY MÁTYÁS, szül. Békefy Antónia, néhai Békey Imre fővárosi tanfelügyelő édes anyja, 84 éves, Budape-sten. — ENDRENYI ISTVÁNNE, szül. Lukács Kornélia, az ismert szegedi orvos köztisztviselőben élt neje, 45 éves, Szegeden. — Özv. MESTERHAZY NAGY JÓZSEFNE, szül. Horváth Fanni, 72 éves, Urei-Ujfaluban.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Biztatás. Itt-ott felesllan benne a tehetség, de a vers nagyon egyenetlen, az egyszerű, természetes han-got ilyen sorok is tartkíják:

«A port, a mit rád hintenek,
Lecsökölják az istenek»

Legjobb a második strófa; de egy öt strófás verset egy jó strófa még nem tesz közlélhetővé.

A karácsony eredete. Legenda. Egyes részei figyelmet érdemelnek. szabatos verselés, helyes rhyth-mus-érzék nyilatkozik számos sorában, annál inkább csodálkozunk a bombasztikus, izléstelen sorokon és kifejezéseken, melyek lépten-nyomon előfordulnak. Maga a költemény tárgya, a három fa legendája, nagy-ronított, csinált.

Közelg a tél. Az évszakokat annyi költő meg-énekelte, hogy pusztá leírásuk, ha csak valami meg-kepő hangulat vagy eszme nem ad nekik új érdeket, nem érdemli meg a nyomda-festéket. Kis verse külön-ben, az elcsépelet tárgyat leszámítva, tehetségre vall.

Nem közlélhető: Harcz a világgal. (Dagályos és zavaros.) Vágy. (Nagyon is alant jár.) Megnyugodás. (Jól kezdődik, de később megromlik.) Elteltetés. (A forma annyira fogyatékos, hogy alig lehetne kijávi-tani.) Pipadál. (Nem rossz, de nem is annyira jó, hogy közölni lehet.) Guzmán lovag. (Iskolai gyakor-

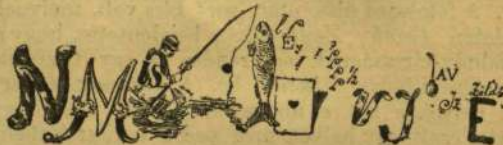
latnak, önképzői kísérletnek megjárja, de nyilvános-ságra nem való.) Magány. Tavasz jövetele. (Mindkettő-ben van egy kis hangulat, de a számos gyarlóság el-árulja a gyakorlatlan kezdőt.) Lengyelleti kis erdő. (Nem emelkedik a középírási szint fölé.) J... emlé-könyvébe, és több karácsonyi vers.

KÉPTALÁNYOK

I.

II.

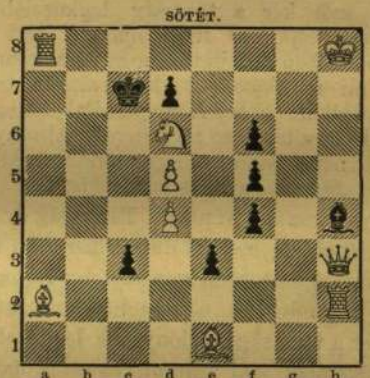

A «Vasárnapi Ujság» 49-dik számában közölt kép-talány megfejtése:

Mondják, hogy hűtlen lesz egéhez
A csillag, midőn leszaladt,
Igazdá váltik az az érzés,
Mit akkor szűlt a pillanat.

SAKKJÁTÉK.

1580. számú feladvány. Juchly J.-től Münchenben.

VILÁGOS.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1574. számú feladvány megfejtése.

Jonsson H.-től.

Megfejtés.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
- 1. Fc1-g5; Hg2-f4; a) 1. ... Hg2-e3 (b)
- 2. Vc6-e6 + Hf4-e6; v. 2. Vc6-e6 + Kc5-e6;
- 3. Bd7-a5-e7 mat.
- b.
- 1. ... t. sz.
- 2. Hh2-g4 + f5-g4;
- 3. Fg5-e7 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Tarnóczon: Németh Péter. — Stempczon: Pintér János. — Marosvásárhelyt: Fritsch Albert. — A pesti sajk-kör.

HETI-NAPTAR, december hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israelita
22. F. 4 Zeno vt.	F. 4 Beáta	10. A. 28 Engráf	29
23. H. Viktória sz.	Dagobert	11. Stül. Dániel	30 Rosch.
24. K. Adám, Éva	Adám, Éva	12. Spiridion	1. Teb.
25. S. Karácson	Karácson	13. Kasztrát	2. Sot. Ch
26. C. István vt.	István vt.	14. Tírusz	3
27. F. János apost.	János	15. Eleuter	4
28. S. Apró szentek	Apró szentek	16. Aggens pr.	5. S. W.

Holdváltozások. ☾ Első negyed 29-én 6 óra 30. per. regg.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. egyetem-tér 6. szám.)

Seiden-Grenadines, schwarz und farbig (auch alle Lichtfarben) 95 kr. bis fl. 9.25 p. Met. (in 18 Qual.) — versendet robenweisse porto- und zollfrei das Fabrik-Depót G. Honneberg (K. u. K. Hoflieferant) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

COGNAC
Gróf Keglevich István Promontor
több ízben a legmagasabb kitüntetésekkel díjazva
Eredeti üvegekben mindenütt kapható.

REPARATOR **OKAJI CHINA-VASBOR**
csúsz és köszvény ellen
50 kr. és 1 frt-ért kapható minden gyógyszer-ban.
KRIEGNER GYÖRGY gyógyszer-tára a „Magyar Koronához“ Budapest, VIII. ker., Kálvin-tér.

Legelőszérűbb
karácsonyi és ujévi ajándékok
dús választéka
LATZKOVITS A.
Budapest, Andrassy-út 3. sz. alatti illatszertüzletében található, u. m.: valódi angol és francia illatszerek, finom szappanok, pondek, toillette-vek, illóit szoba-illatok, valamint czékszertü berendezési kasszák, illatos-párnák, zsebkendők, keztyű- és levélpapir-tartók, kefe, hajtü- és fésű-garnitúrák stb. minden igény-nek megfelelő kiállításban jutányos árákon.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható.

HONVÉD-NAPTÁR
(EGYUTTAL KATONAI NAPTÁR.)
az 1890-dik évre.

A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.
Szerkeszti
ÁLDOR IMRE.
Számos képpel. Ára füzve 60 kr.
XXIII. évfolyam.
65 kr-nak előleges (postautalványon) beküldése után bérmentve küldetik meg.

Tartalom: Naptári rész. Szerk. Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámítás. — Bélyegekről. — Rudolf főherczeg emlé-kezete (képpel). — A hol a trónörökös pihen (képpel). — Patrona Hungariae. Háromszáz éves gyalmá ének (képpel). — Honvédsírok az isaszegi erdőben, Eghalmi Győzötől. — Az «édes» anya. (Elbeszélés.) — Károly Lajos főherczeg és családja (2 képpel). — Az ország konyhájáról (képpel). — A közkatónak. (Elbeszélés.) Vértessy Arnoldtól. — Uj mi-niszterek (2 képpel). — Budavár alatt. (1849. május 21-én.) (képpel). — Két «férő» (2 képpel). — Nix dajás (kép-pek). — Belgrád (2 képpel). — A világ marad a régi. Gálffy Istvántól. — Száz év előtt és után (2 képpel). — Vegyesek (2 képpel). — A Magyarországbán tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvárusnál kapható:

ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA
vagyis családós házigazdának és gazdasszonyoknak, népnevelőknek, hely-ségi előjáróknak, iparosoknak és földmívelőknek való képes kalendárium

Alapítá **1890. évre.** Szerkeszti
MAJER ISTVÁN. Kőhalmi KLIMSTEIN JÓZSEF tanár.
HARMINCZÖTÖDIK ÉVFOLYAM.
Ára füzve 50 kr.

55 kr-nak előleges (postautalványon való) beküldése után a naptár bérmentve küldetik meg.

Tartalom: Naptári rész. Szerk. Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámítás. — Bélyegekről. I. Az erkölyös világ. Névpapokat mutató betűrendes tábla. — Az egyház érdeke nem kizáró-lag az egyházi rendnek, hanem a papság 6- a hívek közös ügye, közös érdeke. Aschenbren-ner Józseftől. — A huszár. (Életkép.) Nyulassy Antaltól. — Az eltévedettek. Janovich Károlytól. — A könnyelműségről és liberalizmusról. Aschenbrenner Józseftől. — A mai társadalom zsarnoka a napi sajtó. — II. Gazdák és gazdasszonyok naptára. A konyhakert. Scherer Ferencz néptanítótól. — Ujjab védekezés a filoxera ellen. — Nézd meg az anyját, úgy vedd el a lányát. (Beszélgetés Gondos Bálint ispán és Kerekes András földmívelő közt.) S-től. — III. Népnevelők naptára. Don Bosco. (Az elzülött gyermekek felnevelése ügyének apostola. (Arcképpel). — Ney Ferencz. 1814—1889. (Arcképpel). — Herczeg Ferencz. Rom. kath. katolikus kántortartó 50 éves szolgálati jubileuma alkalmára. (Arcképpel). IV. Történelki. Szent László forrása. (Legenda.) Vodieska Lajostól. — Somogyi Csizmazia Károly élete. (1811. ápr. 1. — 1888. márc. 20.) Ferenczy Györgytől. (Arcképpel). — Lon-ky Antal. Janovics Károlytól. (Arcképpel). — A török szultán és az irtalmas nének. — V. István bácsi a hadsában és a nagyvilágban. Egy magyar hittérítő Chinában. Kőhalmi-Klimsteintől (képpel). — Borostyánkő vára (képpel). — Fővárosi képek (képpel). — VI. Művészet és ipar. A varrógépi történetéből. — A kártya és a kártyázás története. — VII. Tréfák meseje. Paprikás versek. — Adomák. — A Magyarországon tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

Kávé pótlán bérz. 4¼ kilo tiszta szuliban, legfinom. Afrikai Mokka o. 4 frt 5.10 Santos, szid ... 5.55 Cuba, szid ... 6.85 Ceylon, kékes-zöld ... 6.80 Aranyjáva, sárgás ... 6.80 Gyöngyvá, szid ... 7.10 Legos nat. 4½ kilo 2.20 Argyeztő, vándú ingven. Ettlinger & Co., Hamburg.

VÉR
szegényeknek, sápkorósoknak, az idegesség, álmatlanság, lankadság és étvágytalanság ellen, csemegének mondható czukorka a vasas pepton conserv, mely tartalmazza, hatására, erőre feljuttat minden eddig ismert gyógyszert. Naponta 2 őrbe vevendő, ára egy doboz 20 conserv 90 kr. Megrendelhető minden gyógyszer-tárban és a feltalálónál
Hazslinszky Károly
gyógyszerész.
Budapest, VIII. Sándortér 3. sz.

Fiatl emberek, nőknek karácsonyra s ujévre elfogad-hatóbb, szebb ajándékokat nem adhatnak, mint könyveket, albu-movot. E részben ajánljuk: 1) 40 kötet legújabb regény, (40 forint helyett) 10 frt. Egeszen-nyak. Világhíri szerzőktől: Hngó Viktor, Dumas, Daudet, Claretie Richebourg, Wikie Collinstól stb. Kivánatra részletes árjegyzékkel is szolgálunk. — 2) Mű-vészeti albuma: Blaha Lujza, Prille Cornélie, Pálmay Ilka, Márkus Emília, Helvey Laura, Jászay Mari művésznők nagy arcképeivel. Hat képpel, csak 45 kr. — 3) Művészek albuma: Nagy Imre, Náday, Sziget, Fe-pek, Ujházy, Vizvári jeles sze-nészeink nagy arcképeivel. Hat képpel csak 45 kr. — 4) Ural-koók albuma: Királyunk s a jelenlegi német, orosz, orosz, angol, török, spanyol fejedelmek és a franczia élnők nagy arcké-peivel. Nyolcz arcképpel, és országok tíz nagy czimerezzel, csak 80 kr. Mindhárom album (20 képpel) együtt csak 1 frt 50 kr. A képek a legszebb látványokat, 25 cent. maras és 20 cent. szelések. — XIII. Leo pápa szines arcz-képe 25 kr.

Milassin Vilmos-nál,
Budapest, szervita-tér 8.

LATZKOVITS A.
Különlegességét
FEHÉRNEMŰ
és
FÉRFI DIVAT
CZIKKEKBEN
u. m. legújabb nyakkendők, kesztyűk, zsebkendők, cachenez, gal-lérok, kézelők, nadrágtartók, harisnyák, alsó ujások, utazó íngék, és plaidék, vadász-mellények íngombok stb. valamint
Dr. Jaeger-féle gyapju ruházatok
eredeti gyári árákon és rendkívüli nagy választékban.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvárusnál kapható.
Székelv-egyleti képes naptár
az 1890-dik évre.
A központi választmány megbizásából szerkeszti
Dr. SZÁDECZKY LAJOS.
Kilenczedik évfolyam. Ára füzve 25 krajczár.
30 kr-nak előleges (postautalványon) beküldése után bérmentve küldetik meg.

TARTALOM: Naptári rész. Szerk. Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámítás. — Bélyegekről. — Czimmévtár. — Magyar kir. kormány. — Székelyföldi köztörvény-hatóságok. — Királyi törvényeszek. — Névpapmutató tábla. — Olvasó könyv. Baross Gábor. (Arcképpel). — Báthori István erdélyi vajda és székely ispán bukása 1493-ban. Szabó Károlytól. — Mikor én pap lettem. Vass Tamástól. — Gróf Kún Kocsárd. (Arcképpel). — Az új nemes. Irta László Mihály. — Hogyan perelték a régi székelyek? Szilágyi Sándortól. — Gróf Teleki Samu Afrikai utazása. Dr. Sz. L.-től (2 képpel). — A jégkirály. Meséli Benedek Elek. — Kovács Ferencz. (Arcképpel). — Szavata. Deák Lajostól. — Fogarasi Mártha. Népbálla. — A kőpecsi bánya. Tauszik B. Hugótól. (Képpel). — A kenyérmezei útkezet és emlék. Dr. Király Páltól. (Képpel). — Kedves hazám. Bálint Gyulától. — A Szent-Anna tava. Kóródy Péterrel. — Párisi képek. (9 képpel). — A székelyföldi iparmúzeum hely-zete. László Gyulától. — A kendertermelés. érdekeben. Bodola Lajostól. — Külön-félék. — Az erdélyi vásárok hónapok szerint. — A Magyarországbán tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvárusnál kapható:
Borászati naptár

1890-ik évre.
Szerkeszti Dr. NYÁRY FERENCZ,
XVII. évfolyam. Ára füzve 80 kr.
85 kr-nak előleges (postautalványon való) beküldése után a naptár bérmentve küldetik meg.

TARTALOM:
Naptári rész. Szerkesztette Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámítás. — Bélyegekről. — Európai pénzmeze. — A budapesti borvegyészeti állomás programja. — A magyar bortermelők országos szövetezetének szabály-zata — Használt távirati sodronyok elarusítása szőlőművelők számára. — Az új phylloxera-törvény. — Az orsz. központi mintapince szervezeti szabályai. — Bálint bácsi tanácsai. — Bálint bácsi jóvendőlései. — I. Természettudományi rész. A légújítás, légnomatu vasutak, légnomatu posták (3 ábrával). — A légömbök alkalmazása (8 ábrával). — Légnomatu vasutak és légnomatu posták (6 ábrával). Légnomatu posták (2 ábrával). — II. Szőlészeti és borászati rész. Minő jelentősége van a harmat-gyökereknek a termesésre. — Miként kell elejét állni a bor megfeketedésének és megfeketedett bort miként kell gyógyítani? — Mennyire lehet a bort gypszelni és mennyire kénezeni? — Milyen talajt kívánunk az amerikai szőlőfajok? — Tanácsos-e a borokat általában hideg derült napokon huzni le? — Mikor kell fiatal tőkék mellé magas karók at verni? — Micsoda jelentősége van a szesznek a borban? — Mekkora jóvedelemre van kilátás a mai szőlőiskoláknál? — Hogyan lehet a már leoldott vízbehelyre eltarítani s a romlottól megóvni? — Európai fajokat amerikai sima vagy gyökeres vesszőkre előnyösebb-e nemesíteni? — III. Kertészeti rész. Minő alanyokat kell cserépben nevelendő parányi gyümölcsfákhoz venni? (1 ábrával). — Hogyan lehet kevés fáradsággal száp és sok számócska termelni? — (1 ábrával). Miként lehet nálunk fügefát jó sikerral tenyészteni? — A Magyarországon tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

GAZDASÁGI MÉRNÖK

közérdekű gazdasági és műszaki képes hetilap 1890. évi XIV. évfolyamára.

Szerkeszti és kiadja **GONDA BÉLA** műszaki tanácsos, műegyetemi magántanár.

A „Gazdasági Mérnök” a jövő évtől kezdve szellemileg jelentékenyen megerősödve, az eddiginél még gazdagabb és változatosabb tartalommal, képekkel és szakszerű rajzokkal bőven illusztrálva folytatja 13 év alatt minden irányban megszilárdult pályafutását.

A „Gazdasági Mérnök” továbbra is buzgó közvetítője lesz a népek és nemzetek jólétét megteremtő és fenntartó gazdasági és műszaki haladásnak, a modern technika virományainak, az ez irányú hazai mozgalmaknak és munkásságnak, s pártatlan képviselője, éber őre az ország gazdasági és műszaki érdekeinek.

A „Gazdasági Mérnök” kiterjeszkedik a technikai és gazdasági szakmák minden ágára. Az építő- és műipar, a gépészet és gyáripar, a gazdasági gépészet és építészet, a gazdasági és házi ipar, az erdészet és faipar, a kertészet és borászat, a malomipar, szesztermelés, cukorgyártás, agyagipar, vegyészeti ipar stb., továbbá az út- és vasútépítés, a vízrendezés, vízhasználat (folyamszabályozás, ármentesítés, vízhasznosítás, csatornázás, vízvezeték) az oly rendkívüli fontosságra emelkedett, korszakalkotó elektrotechnika, a forgalom és közlekedés stb. mind pártatlan és buzgó képviselőt talál benne. A műszaki és gazdasági téren érdemeket szerzett jeleseink arczképének, élet- és jellemrajzának közlésével a „Gazdasági Mérnök” egyfelől hódolni kíván az igaz érdemnek, másfelől buzditást is óhajt nyújtani hasonló érdemekre.

Mint a Tiszavölgyi Társulat hivatalos közlönye, különös súlyt fektet hazánk nagyfontosságú vizszabályozási érdekeire, s rendes tudósításokat hoz az ármentesítő és vizszabályozó társulatok köz- és választmányi üléseiről, azok működéséről stb., s a Tiszavölgyi Társulat központi bizottságának üléseiről rendszeresen a teljes szövegű hiteles jegyzőkönyveket közli. — Az újabb és érdekesebb találmányok ismertetése (rajzokkal) a „Gazdasági Mérnök” rendes és állandó rovatát képezi.

A gazdasági mozgalmakról, kiállításokról és versenyekről, fővárosi és vidéki fontosabb építkezésekről, az építő anyagok áráról és a munkabérekéről rendszeres tudósításokat közöl.

Ugyancsak rendszeresen közli a gazdasági és műszaki közigazgatás körébe vágó törvényeket és kormányrendeleteket, a kinevezéseket és kitüntetések, vasúttengedélyezésekre, bejárásokra és építésre, a vízi és vasúti forgalomra vonatkozó híreket, különös súlyt fektetve a fumei tengeri forgalomra, melyről a Gazdasági Mérnök fumei levelezője közöl megbízható adatokat és híreket.

A vállalatok rovatában rendszeresen közölvék a hazai összes építkezésekre és szállításokra vonatkozó hirdetések és a tervezetekre, valamint a mérnöki, építészeti és gépészeti állásokra vonatkozó pályázatok s azok eredményei.

Külön rovat szolgál közérdekű kérdések és felvilágosítások számára, mely a lap előfizetőinek mindenkor rendelkezésére áll. — A vizállások s az időjárás adatok szintén rendszeres rovatot képeznek.

Mind ezek után teljes bizalommal fordulunk a gazdasági és műszaki haladás iránt érdeklődő művelt magyar közönséghez, s ajánljuk lapunkat úgy a mérnökök és építésszek, az építőiparosok és vállalkozók, a gépészek és gyárosok, valamint az uradalmak, a földbirtokosok és gazdatisztek, az alispáni és polgármesteri hivatalok, a kaszinók és olvasókörök szíves figyelmébe és pártfogásába, s tisztelettel kérjük, hogy a Gazdasági Mérnöknek nem csak előfizetői, de e mellett buzgó munkatársai is legyenek.

Tisztelettel kérjük végül az alispáni és polgármesteri hivatalokat és egyéb hatóságokat, egyesületeket és társulatokat, uradalmakat és egyeseket, legyenek szívesek mindennemű építkezésekre, tervezésekre, szállításokra, mérnöki, építészeti vagy gépészeti stb. állásokra vonatkozó hirdetéseiket a Gazdasági Mérnökbe, mint e tekintetben legilletékesebb szaklapba, rendszeresen beiktatni s az eredményt is közölni.

A „Gazdasági Mérnök” megjelenik minden vasárnap, díszesen kiállítva, képekkel és szakszerű rajzokkal gazdagon illusztrálva.

Előfizetési ára: Egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt, mely összeg a Gazdasági Mérnök kiadóhivatalába (Budapest, V. ker., Árpád-utca 12. szám alatt) küldendő.

PESTI HIRLAP

Legelterjedtebb, legkedveltebb és amellet legolcsóbb magyar napilap.

Kormánytól és pártoktól független, demokratikus irányu politikai napilap. Szabadelvűség és függetlenség minden irányban: az a jelszó, melyhez hű maradt, immár 12-ik éve, mindig. — És hű marad ezentul is.

Közkezdveltség tekintetében vetélytárs nélkül áll.

Kétségtelenül a legbővebb és változatosabb tartalmu az összes napilapok közt.

Zene- és sorsolási mellékleteket egyedül a „Pesti Hirlap” ad előfizetőinek.

Mutatványszámokat egy levelező-lapon nyilvánított óhajra egy hétig ingyen és bérmentve küld a „Pesti Hirlap” kiadó-hivatala (Budapest, Nádor-utca 7. sz.)

Előfizetést kezdeni a hó bármely napjától lehet. — Az előfizetési pénzek a „Pesti Hirlap” kiadó-hivatalába küldendők.

Előfizetési árak:

<i>Pesti Hirlap a Vasárnapi Ujság képes heti folyóirattal együtt:</i>	<i>a Pesti Hirlapra külön:</i>
Egész évre 21 frt.	Félévre 10 frt 50 kr.
Negyedévre 5 frt 25 kr.	Egy óra 1 frt 80 kr.
	Egész évre 14 frt.
	Félévre 7 frt.
	Negyedévre 3 frt 50 kr.
	Egy óra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Összetévesztések kikerülése végett csakis „Pesti Hirlap” irandó czim gyanánt.

Pserhofer J.-féle gyógyszertár Bécsben,

Singerstrasse 15. „Zum goldenen Reichsapfel“.

Vértisztító labdacsok ezelőtt egyetemes labdacsok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegséget létezik, melyben a labdacsok csodás hatásukat fényesen bebizonyították. Évtizedek óta ezen labdacsok általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendelí azokat, s alig akad család, melyben kitűnő házi-szerből ne volna egy kis készlet. 1 doboz 15 labdacsoval 21 kr., 1 tegeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr., bérmentelen utánvét mellett megküldéssel 1 frt 10 kr.

A pénz előleges beküldése mellett, bérmentes megküldéssel együtt 1 tegeres labdacso 1 frt 25 kr., 2 tegeres 2 frt 30 kr., 3 tegeres 3 frt 35 kr., 4 tegeres 4 frt 40 kr., 5 tegeres 5 frt 20 kr., 10 tegeres 9 frt 20 kr. (1 tegeresnél kevesebb nem küldetik szét.)

Kéretik határozottan Pserhofer J.-féle vértisztító labdacsokat kérni s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható Pserhofer J. névalírással el legyen látva és pedig veres nyomásban.

Fagy-balszam, PSERHOFER J.-TÓL 1 tégely 40 kr., bérmentes megküldéssel 65 kr.

Keskeny utifü-nedv, hurut, rekedtség, görcsköhögés stb. ellen. 1 palack 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, 1 frt 20 kr.

Por lábizzadás ellen. Egy doboz ára 50 kr., bérmentes megküldés mellett 75 kr.

Golyva-balszam, 1 üvegcse 40 kr., bérmentes megküldéssel 65 kr.

Élet-essenzia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üvegcse 22 kr.

Angol csoda-balszam, 1 üveggel 50 kr., egy kis üveggel 12 kr.

Fiaker-por, köhögés stb. ellen. 1 dobozzal 35 kr., bérmentes megküldéssel 50 kr.

Tannochinin-hajkenőcs, PSERHOFER J.-TÓL; a legjobb hajnövesztő szer, 1 szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, STEUDEL tanártól, sebek, daganatok stb. ellen jónak bizonyult házi-szer. Egy tégely 50 kr., bérmentes megküldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztító só, BULLRICH A. W.-TÓL. Kitűnő házi-szer megzavart emésztés minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirdettet bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek készletben tartatik, s minden esetleg rak-táron nem levő cikke kívánatra pontosan s legutányosabban beszerzetetik.

Postai küldemények az összeg beküldése, nagyobb megrendeléseknél után-vétel mellett is, a leggyorsabban eszközöletnek.

A pénz előleges beküldése mellett (legcélszerűbben postautal-vétel mellett), a viteldíj sokkal kevesebbe kerül, mint az utánvétel mellett való küldésnél.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten,

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerházában, király-utca 12. sz.

„Mit hozzon a kis Jézuska?”

Nem kevés gondot okoz az a kérdés-mindazoknak kik szeretettel a közelülő karácsonyi s üjvéi ünnepek alkalmára valamely igazán kedves ajándékkal akarják meg-lepni. Kedvesebb és célszerűbb ajándék nem létezik, mint vala-mely zeneszköz. Hisz tudvalevő, hogy a művészetek összes ága-lal közli a zene az mely leginkább hat a lélekre és mely a kedélyt fel-világítani képes. Különösen érezhető a zene jóhatásai a tél idején, midőn a természet zordasága kedélyünket ugys lehangolja. Ilyenkor egy hangszer a családi körben valóságos jótétemény. E szempontból helyén valónak ta-lálom a t. cz. közönség figyelmét hangszeripartelep kiállítására felhívni. A fényesen berendezett

fűrésztámban a jelenleg létező összes zenekarbél s rükdelyű hangszerek oly gazdag és változatos tárházat szemlélhetjük, mely nemcsak hazánkban, de kül-földön ritkítja párját. Az összes réz- és fa-fúvó, verő- és vonós hangszereken kívül soknemű vala-fajta található itt az újabbban any-nyra kedvelt és elterjedt mecha-nikai zenélő műveknek, melyek semmifélezenesimerelet nem igényelnek s melyekkel mindazáltal bárki a legzárabb zenedarabokat tetelése szerint eljátszhatja. — Szébb és alkalmasabb ajándékok alig képzelhetünk, mint oly tár-gyat, mely nemcsak pillanatnyi meglepetésre van szánva, hanem észszerűsége s tartóssága folytán állandóan emlékeztetben maradjon.

Nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök készséggel. Szintgyu harmonikáról szóló képes árjegyzéket mely külön kiadásban jelent meg.

1847 óta, tehát több mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a Németország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabad. WEBER-féle

Köszvény-vászon

köszvény, csúsz, tagszagadtás, keresztencesont-fájás, vörheny, mell-, hát- és derékfájás, lábköszvény, csipőfájalom és ischias stb. ellen, mindennemű görcsök, a kezek és lábakban, különösen görcsök re, dagadt tagok, ficamodások és oldalszurások biztos eredménytel gyorsan gyógyíttatnak ezen gyógyhatásos köszvényvászonn által. Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erőjű, nehezebb bajoknak alkalmazandó 2 frt 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melletti védjegyvel el van látva. Dr. Baron párisi általa-lános sebteszta mindenféle sebek, gonyedések és daganatok, körömgolyások, égések, bármintemű sérülések, harapás, szúrás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb. ellen. — Egy köcsög ára a használati módzserrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 25 kr.

Valódián kapható Budapesten király-TÖRÖK J. gyógyszerházában utca 12. szám a.

Van szerencsem a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlani az általánosan kitűnő minőségűnek ismert diós és mákos patkóimat — nemkülönben a jó hírnévnek örvendő lipocsei Stollen — bor- és téásüteményeimet és hygieniai tápszerűl rendelt különféle készsersültimemet. Friss feltört, jó minőségű dió, kilója 65 kr-ért, szinte néltam kapható. Hogy a tömeges megrendeléseknek kellőleg megfelelhessenek, kérem az ebbeli megrendeléseket jó eleve tudomásomra adni szíveskedjék.

SCHACHNER JÓZSEF A.

ezukrászati, fényüzési és kétszersült-gyár Budapesten. Alapított 1790. Gyár és főüzlet: Nádor-utca 15. szám, saját házában. Fióküzletek: Nádor-utca 1. sz., Arany János-utca 31. sz. és II., Corvin-tér 5. sz.

Calderoni és Társa

Látszerraktár: Váci-utca 30. sz. BUDAPEST Mű- és tanszerraktár kis hid-utca 8.

Mint karácsonyi és újévi ajándékokat ajánlunk:

Szemüvegeket és orrcsipeket finom üveg vagy valódi hegy-
jegezekkel, aczél, ézüst, arany vagy teknőbéká-csont keret-
ben 1 frt 50 krtól 25 frtig. — Színházi és kettős tábori lát-
csöveket a legjobb mintákban és felszerelésekben 5 frttől 150 frtig.
Aneroid és higanylégszűrőket a legjobb műszeresektől
5 frttől 50 frtig. — Ablak, szoba, terem, fürdő és lát meghatározó
hőmérőket 50 krtól 10 frtig. — Górosókat 5 frttől 150 frtig.
Nagyító üvegek botanikus ezülokra vagy fényképek nagyítására
80 krtól 10 frtig. — Rajzeszközök új ezüsből 2 frttől 80 frtig.
Teleszkopokat, iránytűket, napórákat stb. Továbbá ajánlatnak
Varázs-lámpák fin. képekkel (Laterna magica) képekkel frt 15, 20.
Fényképek-készülékek (Nebelbilder-Apparat) képekkel frt 15, 20.
Fűthető gőzgépminták különféle alakban 2 forinttól felfelé.
Dörzsvillanggépek (Electrisir-Maschine) új szerkezeti frt 12.—
Holtz-féle villanggépek különösen működők ... frt 25.—
Mellék-készülékek villanggépekhez, 10 db szekrényben frt 13.—
Virágasztalok vasból, önműködő szökőkútal ... frt 65.—
Földtekék (Globusok) különböző nagyságban 60 kr.-tól felfelé.
Ásvány-gyűjtemények szekrényben 7 forinttól 20 forintig. —
Mint igen kedvelt ajándékokat különös figyelembe ajánljuk

Fényképezési készülékeinket,
melyekkel bárki minden előismeretek nélkül a legszebb képeket ké-
szítheti. Árak 20 frttől felfelé.
Rendelés előtt hozassa meg magának mindenki részletes és dúsan illus-
trált árjegyzékünket, melyeket bérmentve küldünk szét.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kwizda köszvényfolyadékja

évek óta kipróbált háziszer
csúsz, köszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszerárában.
Főletét Magyarország részére: Buda-
pesten Török József gyógyszerárában.

Egy üveggel 1 frt o. é.
Naponkinti postai szétküldés a f5-letét által:
KWIZDA FERENCZ JÁNOS,
osztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi
gyógyszertára Kornsburgban, Bécs mellett.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor
La VELOUTINE
Különleges Rinspor
BIMUTTAL VEDJUTIVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Dr. Lengiel Frigyes „nyír-balzsama“
Már maga a növényi nedv, mely a nyírből folyik, ha annak törését megfűjük: ember emlékeztet őta a legkitűnőbb szepítő-
szernek van elismerve; ha pedig e nedv a föllaló utatitasa szerint, vegyi úton balzsammá alakittatik, nyer még igazán csodás hatásában.
Ha este az arcz vagy más testfelület azzal bekenetik, már a következő reggel alig észrevehető pikkelyek válnak le a bőrről, mely ezáltal vakító fehér és győn-
géd lesz. E balzsam az arczon képződött ráncokat és himlő-
helyeket kisimítja, s fiatalos kinézet kölcsönöz; a bőrt fehérré, gyöngéddé és frissé teszi; szepilőt, májfoltokat, anyajegyet, orrvörösséget, bőrtakát s a bőr minden más tisztátalanságát a legrovidebb idő alatt megszünteti. Egy korsóval, haszná-
lati utastással együtt, 1 frt 50 kr.
Dr. Lengiel „benzoe-szappan“-ja
a legczélszerűbb gyógyszerzappan, mely a bőrt, gyöngéddé és fehérré teszi, s hivatva van e balzsam jó hatását fokozni. 1 db 60 kr. — Főletét Magyarország részére:
Török József gyógyszerárára Budapest, király-utca 12. sz. a.
Kapható továbbá Aradon Ring gyógyszerárában, Debre-
csen Rothscheinek gyógyszerár, Eszék Diens gyógyszerár,
Nagy-Becskerek Mencer gyógyszerár, Nagyszombat Mor-
schler gyógyszerár, Kolozsvár Dr. Ember gyógyszerár, Brassó
Kugler gyógyszerár, Pozsony Erdy István gyógyszerár, Szeged
Baresay gyógyszerár, Temesvár Jahner gyógyszerár, s minden
kiválóbb gyógyszerárban, illatszert- és gyógyfű-kereskedésben.

A legjobb arczporok
Leichner zsirpora
Leichner hermelinpóra.
E jeles gyártmányok a legmagasabb körökben s a leg-
első művésznőktől előszeretettel használtak; az arcz-
nak fiatalosan szép viruló külsőt adnak. — Kaphatók
a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31, valamint
minden illatszerezésnél. Valódiilag csak zárt szelenczék-
ben, melyeknek fenekére cözg és védjegy van belevésve.
L. Leichner, Berlin
Parfümerie-Chemiker, k. k. Hoftheater-Lieferant.

EMKE Kedvelt **EMKE**
csontlévelpapíros
és levélbortók.
az ezüsty magyar közmívelődési egyesület meg-
bizásából áruka becséjára
Károlyi György
papikereskedése Budapest,
Váci-utca 10. sz.
EMKE Egy doboz **EMKE**
1 frt

Fehérneműek
nők, férfiak és gyermekek részére minden nagyság
és minőségben, továbbá rumbergi, hollandi, creas,
fonál- és lepedővásznak, chiffonok, asztal- és kávé-ter-
tékek, fehér és szines zsebkendők, függönyök és minden
minőségű szövött árúk; úgyisintén kész menyasz-
szonyi kelengyék legnagyobb választékban, legju-
tányosabb árakon kaphatók
KOLLARITS JÓZSEF és FIAINÁL
az „YPSILANTI“-hoz. 4073
Budapest, Váci-utca 5. szám alatt.
Részletes árjegyzékét kívánatra bérmentve küldünk.

VASÁRNAPI UJSÁG

52. SZÁM. 1889. BUDAPEST, DECEMBER 29. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 fél évre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
fél évre — 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt
fél évre — 3 *
Külföldi előfizetésekre a postai-
meghatározott viteldíj is csatolandó

VISI IMRE.
1852—1889.
ANNAK a napnak a reggele, a melyen megle-
lik a világ ártatlan örömmel, esendes bol-
dogság tanyájává lesz a siralom völgye s
az emberiségnek módja nyílik megzeleni a föld-
dön túl ígert élet mennyei kéjét: annak a nap-
nak a reggele sajtó fájdalomt hozott nekünk,
a nemzet napszámóainak, kik éjeinket is nap-
pallá téve, abban töltjük életünket, hogy tehet-
ségünkhöz képest munkások legyünk nemzetünk
szellemi nagy munkájában s ott küzdjünk és ott
essünk el abban a harcban, melyet eszmék és
elvek, lelki művelődés és erkölesi tökély, jóllét
és nagyság jelszavai alatt vívnak a nemzetek.

E küzdelemnek köztünk egyik leglelkesebb,
legderekabb bajnoka, Visi Imre, a «Nemzet»
felelős szerkesztője, e nap hajnalán lehelte ki
minden szép, jó és magasztos célért forrón égő
lelkét. Elhunyt abban a korban, a melyben még
teljes joga lehetett évtizedeket igérni magának
a nagy munkához, mely eddigi egész életét el-
töltötte s melynek teljesítésében összerokadott.
Visi Imre az újabb alkotmányos korszak alatt
támadt fiatalabb hirlapirói nemzedéknek egyik
legbivatottabb tagja volt, eltelve az eszmények
iránti lelkesedéssel, fölruházva nem közönséges
tehetséggel s az ismeretek sokoldalú fegyverze-
tével s azzal a kötelességérzettel és szorgalom-
mal, mely munkásságának annyi sikert, egyéni-
ségének annyi rokonszenvet s már fiatal korában
oly általános tiszteletet szerzett, a melyhez
hasonlóval nem sokan dicsekedhetnek. Az a ne-
mes ambíció, melylyel választott hivatásán csün-
gött, az a nemes buzgalom és lelkiismeretesség,
melylyel helyét betöltötte, nemcsak pályatársai
sorában hagy maga után érezhető hézagot, meg-
érzi a veszteséget közéletünknek nem egy tere,
melyeken előkelő állást vívott ki magának s
melyeken működésének aránylag rövid ideje
alatt is maradandó érdemeket szerzett.
Visi Imre 1852 december 26-án, Nagy-Atá-
don, Somogyban született, hol atyja nagy tekin-
télyben álló megyei főorvos vala. Az irodalom
iránti hajlandóságát már kora gyermekéiben
elárulta.

Iskoláit kitűnő eredménnyel Kaposvárotól és
Nagyszombatban végezte, majd a pécsi jogaka-
démia hallgatója lett s aztán Budapestre került
az egyetemre. Itt az egyetem filozófiai szakát is
hallgatta s a jogtudományt is. A fővárosban
mint tanár is működött egy darabig, de később

a hirlapírás elterelte e csöndes pályától az izgal-
masabb politikai térre.
Egyetemi hallgató korában többek (Závodszky
Károly, Szigeth Gábor s mások) társaságában
megalakította a tudomány- és műegyetemi ol-
vasókört, melynek Závodszky (most Széchy) Ká-
roly és ő voltak legelső elnökei. Ekkor, hogy a
fontos hivatásu, de a kezdet nehézségeivel küzdő
olvasókörnek jövőjét biztosítsa, államsegély ki-
eszközlése végett fölkereste Deák Ferenczet is,
ki aztán a képviselőházhöz benyújtott kérvényt
meleg hangon tartott munkájában támogatta, s a
ma már virágzó olvasókörfennállását biztosította.

Hirlapirói pályáját nagyon korán kezdte s e
pályára legaljából emelkedett fel, mindig feljebb.
1869 végén a «Reform» című hirlaphoz állott
be korrektornak. Még diák volt akkor, épen a
VIII. osztályt végezte, de atyja elhalálozván,
bár nem maradt vagyontalanul, természete a
kenyerkeresetre ösztönözte. Két éven át végezte
a korrektrorság farszató munkáját, de már ekkor
irogatni is kezdett a fővárosi lapokba, így a
«Pesti Napló»-ba és «Reform»-ba irodalmi, a
«Hon»-ba politikai és az «Üstökös»-be humorisz-
tikus dolgozatokat. Így kezdette meg munkássá-
gát a hirlapirói téren egyszerre minden vonalon.

VISI IMRE. Ellinger fényképe után.

Egyetlen „lámpagyár“ Magyarországon

A ma- gyar

fém- és lámpaáru-gyár

részvény - társaság

a legjutányosabb gyári áron ajánlja elismert
kitűnő gyártmányait, és pedig

diszes csillárokat, asztali és függő-lámpákat,

a legtartósabb és legkedveltebb rendszerű
petroleuméggel; továbbá izléses és mű-
vészi kivitellű bronz-tárgyakat. Továbbá ki-
zárólag kapható a csakis a magyar lámpagyár
részére gyártott valódi amerikai petroleum

„KIRÁLY-OLAJ“

kilogrammja 32 kr.,
mely szintelen, szagtalan és rendkívüli jó
minősége folytán robbanthatlan.
Kívánatra bármily mennyiség «Király-olaj»
bérmentve a házhoz szállittatik.

Raktárak Budapesten: Bécsi utca 7. szám
alatt és Király-utca és Teréz-körut sarkán.
Igazgatóság és gyár Budapest—Kőbánya.

Egyetlen „lámpagyár“ Magyarországon

